

Utredning bærekraftig skolestruktur i Fjaler kommune

2026

FJALER KOMMUNE

OPPDRAKSGIVER: Fjaler kommune

RAPPORTNUMMER: R - 100049

RAPPORTENS TITTEL: Utredning av bærekraftig skolestruktur i Fjaler kommune

ANSVARLIG KONSULENT: Øystein Neegaard

KVALITETSSIKRET AV: Bjørn A. Brox

FOTOGRAFI I RAPPORT: J. Aven (Lever fra Fjaler kommune)

DATO: 08.05.2026

Forord

Det er en foreløpig sluttrapport til kvalitetssikring og tilbakemelding, og er derfor et arbeidsdokument for arbeidsgruppens og styringsgruppens møte den 13. mai 2026.

Skrives til endelig sluttrapport etter møtene og eventuelle feilrettinger og tilføyelser.

Agenda kaupang

08.05.2026

Oslo

Innhold

1	Sammendrag	5
1.1	Problemstilling	5
1.2	Datagrunnlag	5
1.3	Befolkningsutvikling	6
1.4	Grunnskolen i Fjaler i dag	6
1.5	Alternativer til dagens skolestruktur	7
2	Prosjektmetode og datagrunnlag	8
2.1	Befolkningsprognoser	8
2.2	Sammenligning av kostnader	9
2.3	Sammenligning av skolekvalitet	9
2.4	Skoleskyss	10
2.5	Skolen og lokalsamfunnet	13
2.6	Skolebyggene	15
3	Utvikling av folketallet	20
3.1	En stadig eldre befolkning	20
3.2	SSB middelalternativet	21
3.3	Prognose og dimensjonering uten flytting og innvandring	22
4	Dagens situasjon i grunnskolen	24
4.1	Kostnader, kvalitet og effektivitet	24
4.2	Levekårene	26
4.3	Kostnader i grunnskolen	27
4.4	Kvalitet i grunnskolen	35
4.5	Skoleskyssen	44
4.6	Skolen og lokalsamfunnene	46
5	Framtidig skolekostander med dagens struktur (alternativ 0)	47
5.1	Flekke skule og barnehage	48
5.2	Våge skole	55
5.3	Dingemoen skole	59
5.4	Elever og kapasitet i Fjaler kommune	63
5.5	Framtidige kostnader med dagens struktur (alternativ 0)	64
6	Alternative løsninger – tiltak for å effektivisere grunnskolen	65
6.1	Tiltak innenfor dagens struktur	65
6.2	Skolestrukturtiltak	72
6.3	Alternativ 1 - Flekke skule til Dingemoen skule	72
6.4	Alternativ 2 - Flekke skole trinn 5–7 til Dingemoen skole	79

6.5	Alternativ 3 - Våge skole trinn 8–10 til Dingemoen skole	84
6.6	Sammenligning av alternativene	90
7	Vedlegg	94
7.1	Areal- og romprogram for barneskoler	94
7.2	Areal- og romprogram for ungdomsskoler	95
7.3	Areal- og romprogram for kombinerte skoler (1-10. trinn)	96

1 Sammendrag

Fjaler kommune har bestilt en utredning av framtidig bærekraftig skolestruktur i kommunen. Formålet har vært å vurdere hvordan grunnskoletilbudet kan organiseres slik at kommunen over tid kan sikre god kvalitet i opplæringen, robuste fagmiljø og en bærekraftig ressursbruk.

Rapporten viser at Fjaler kommune har betydelig overkapasitet i skolebyggene sammenlignet med dagens og framtidige elevtall. Samtidig har flere av skolebyggene behov for investeringer og modernisering for å tilfredsstille dagens krav til funksjonalitet og læringsmiljø.

Det er utredet tre alternativer til dagens struktur:

- ▶ Flekke skule til Dingemoen skule
- ▶ Flekke skule trinn 5–7 til Dingemoen skule
- ▶ Våge skule trinn 8–10 til Dingemoen skule

Alternativene er vurdert opp mot dagens struktur når det gjelder økonomi, kvalitet, skoleskyss/folkehelse og samfunnsutvikling.

Utredningen viser at alternativet med full overføring av Flekke skule til Dingemoen gir størst økonomisk effekt og best ressursutnyttelse. Samtidig gir dette alternativet størst konsekvenser for lokalsamfunnet i Flekke og størst økning i skoleskyss.

Alternativene med delvis videreføring av lokal skole gir mindre konsekvenser for nærhet og lokalsamfunn, men også betydelig mindre økonomisk gevinst. Alle alternativene innebærer at flere elever samles i større fagmiljø ved Dingemoen skule, noe som kan styrke robusthet, fleksibilitet og mulighetene for faglig utvikling.

Rapporten konkluderer ikke med ett entydig riktig alternativ. Valg av framtidig skolestruktur innebærer avveininger mellom økonomisk bærekraft, kvalitet i opplæringen, nærhet til skole og hensynet til lokalsamfunnene. Dette er til slutt en politisk vurdering og beslutning. Denne rapporten er ment som ett viktig kunnskapsgrunnlag for beslutningen.

1.1 Problemstilling

Kommunen ønsker en ekstern utredning av skolestruktur med konkrete forslag til endringer. Kommunen leter etter tiltak for å saldere budsjettet for 2026 og mangler 9 millioner kroner.

I dag har Fjaler tre grunnskoler. Dingemoen (264 elever) er en 1-10 skole i kommunesenteret Dale. Det er to fådelte grendeskoler. Flekke (38 elever) er en barneskole som ligger 7 km fra Dingemoen og Våge (44 elever) er en kombinert skole som ligger 33 km fra Dingemoen.

Alternativer til dagens skolestruktur skal sammenlignes når det gjelder økonomi, pedagogikk, folkehelse og samfunnsutvikling. Tre alternativer skal sammenlignes med dagens struktur:

- ▶ Flekke skole til Dingemoen skole
- ▶ Flekke skole trinn 5–7 til Dingemoen skole
- ▶ Våge skole trinn 8–10 til Dingemoen skole

1.2 Datagrunnlag

Konklusjonene i denne rapporten bygger på et omfattende datagrunnlag:

- ▶ Befolkningsprognoser fra SSB
- ▶ Kommunestatistikk fra SSB, FHI og Utdanningsdirektoratet
- ▶ GSI – Grunnskolens informasjonssystem
- ▶ Kommuneregnskap 2024 og 2025
- ▶ Kommunens styringsdokumenter
- ▶ Befaring av alle kommunale grunnskoler
- ▶ Skolenes vurdering av pedagogisk egnethet
- ▶ Vurdering av skolebyggenes overordnede tekniske tilstand (Ekstern rapport fra Byggsanalyse AS)
- ▶ Diskusjoner med kommunens arbeidsgruppe og politiske styringsgruppe underveis i prosjektet

1.3 Befolkningsutvikling

Kapasiteten i grunnskoler må tilpasses endringer i antall innbyggere i målgruppen.

Befolkningsprognoser fra SSB fra 2024 tyder på at antall innbyggere 0–15 år vil synke med 5 % på landsbasis de neste 10 årene. Prognosen i rapporten sier at antall innbyggere 0–15 år i Fjaler vil holde seg relativt stabilt og kanskje øke forsiktig mot slutten av perioden. Vi har ikke planlagt lenger fram enn 15 år (2040). Langsiktige befolkningsprognoser er svært usikre når det gjelder barn i grunnskolealder. Kapasiteten i dagens grunnskoler er betydelig høyere enn behovet i planperioden og særlig arealet som er tilgjengelig.

1.4 Grunnskolen i Fjaler i dag

Vi sammenligner dagens skoledrift, alternativ 0, med alternative løsninger. Alternativene skal gi kommunen en mer effektiv og bærekraftig skoledrift. Vi vurderer kostnader, kvalitet, skoleskyss, skolebygg og konsekvenser for lokalsamfunn.

Kostnader: Fjaler har et høyt samlet kostnadsnivå i grunnskolen. Netto driftsutgifter for grunnskole, SFO, skolelokaler og skoleskyss var 74,5 mill. kr i 2025. Behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger var 21 083 kr. Det er om lag 1 700 kr mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5. Samlet ligger utgiftene om lag 6 mill. kr over gjennomsnittet i kommunegruppen. Utgiftene til undervisning og skolelokaler er høyere enn gjennomsnittet, mens utgiftene til skoleskyss er lavere.

Fjaler har tre grunnskoler med til sammen om lag 340 elever. Det gir i gjennomsnitt 113 elever per skole. Gjennomsnittet i kommunegruppe 5 er 129 elever per skole. Små skoler og mye skoleareal per elev bidrar til høye kostnader. Samtidig viser sammenligningen at enkelte kommuner med tilsvarende eller mindre skoler driver rimeligere enn Fjaler. Det betyr at kostnadsnivået ikke bare kan forklares med skolestrukturen.

Kvalitet: Grunnskolen i Fjaler har gode kvalitetsresultater sammenlignet med landet og kommunegruppe 5. Kommunen skårer godt på læringsutbytte, elevundersøkelsen og lærernes kompetanse. Resultatene er svakere enn kommunegjennomsnittet på enkelte indikatorer, blant annet fravær på 10. trinn og nasjonale prøver på 5. trinn. Samlet viser Kommuneindeksen at kvaliteten er god, men kostnadsnivået trekker effektiviteten ned.

Fjaler har redusert bemanningen i grunnskolen de siste årene. Det var 58,7 årsverk i grunnskolen ved siste GSI-telling, 6,5 færre enn i 2023. Bemanningen er likevel fortsatt noe høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5, med 17,2 årsverk per 100 elever. Det er særlig innen ordinær undervisning Fjaler bruker mer ressurser enn flere sammenlignbare kommuner.

Skoleskyss: Fjaler har lavere andel elever med skoleskyss (30,9 %) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (46,9 %).

Lokalsamfunn: Det er ett tettsted med senterfunksjon i kommunen (Dale). Skolestrukturen er tilpasset det tradisjonelle bosettingsmønsteret. Fjaler har tilstrekkelig kapasitet i dagens grunnskoler i alle deler av kommunen.

Kostnader ved å videreføre dagens skolestruktur: Videreføring av dagens skolestruktur innebærer at dagens tre skoler moderniseres til en mer tidsmessig standard. Gjennomgangen viser et samlet investeringsbehov på om lag 141 mill. kr. Dette gir årlige kapitalkostnader på om lag 7,1 mill. kr, basert på 4 prosent rente og nedbetaling over 40 år. I tillegg øker utgiftene til skolelokaler med om lag 0,8 mill. kr per år, blant annet som følge av økt areal. Samlede årlige kostnader i alternativ 0 er beregnet til 83,3 mill. kr, som er om lag 7,9 mill. kr høyere enn netto driftsutgifter i regnskapet for 2025.

1.5 Alternativer til dagens skolestruktur

Alternativ	Økonomi	Kvalitet	Folkehelse/skoleskyss	Samfunnsutvikling
0: Dagens skolestruktur	0	0	0	0
1: Flegke skule til Dingemoen skule	++	+	--	-
2: Flegke skule trinn 5–7 til Dingemoen	+	+	-	0
3: Våge skule trinn 8–10 til Dingemoen	+	+	-	0

Tabell 1 - Enkel oppsummering og vurdering gav alternativene. Agenda Kaupang

Tabellen viser en samlet, kvalitativ vurdering av alternativene sammenlignet med dagens struktur (alternativ 0). Vurderingene bygger på analysene av økonomi, kvalitet, skoleskyss/folkehelse og samfunnsutvikling i de foregående kapitlene.

Alternativ 1 vurderes som det økonomisk sterkeste alternativet fordi kommunen oppnår størst reduksjon i drifts- og kapitalkostnader. Tiltaket gir også sterkere fagmiljø ved Dingemoen skule, men har samtidig størst negative konsekvenser for nærhet til skole, skoleskyss og lokalsamfunnet i Flegke.

Alternativ 2 gir moderate økonomiske gevinster og noe styrket fagmiljø ved at mellomtrinnet samles i større elevgrupper. Samtidig videreføres et lokalt skoletilbud for de yngste elevene, noe som reduserer konsekvensene for skoleskyss og lokalsamfunn sammenlignet med alternativ 1.

Alternativ 3 gir begrenset økonomisk effekt fordi store deler av dagens struktur videreføres ved Våge skule. Tiltaket gir samtidig et sterkere ungdomstrinn ved Dingemoen gjennom større fagmiljø

og bredere læringsarenaer. Konsekvensene for lokalsamfunnet vurderes som moderate siden barnetrinnet videreføres lokalt.

Vurderingene i tabellen må forstås som en svært overordnet sammenligning og ikke eksakte målinger og er Agendakaupangs vurdering. Kommunen må selv vurdere hvilke hensyn som skal tillegges størst vekt i den videre behandlingen av skolestrukturen.

2 Prosjektmetode og datagrunnlag

Prosjektmandatet er enkelt: få fram forslag til strukturendringer av grunnskolene i Fjaler kommune. Effektivisering av tjenestene betyr tiltak for å redusere kostnadene og øke tjenestekvaliteten. Kommunen etterspør en utredning av 0-alternativet og 3 alternativer gitt i utlysningen av oppdraget. Positive og negative konsekvenser av tiltakene skal beskrives.

Prosjektet gjennomføres i to faser. Først analyse, deretter utvikling av forbedringstiltak. Det er viktig at tiltakene bygger på analyse av dagens situasjon. Tiltakene skal være svar på de problemene analysen av dagens situasjon avdekker.

Vi har brukt et omfattende datamateriale i analysen av dagens situasjon:

- ▶ Demografi: Vi har brukt befolkningsprognoser fra SSB. Den siste prognosen er fra 2024.
- ▶ Kostnader og kvalitet i tjenestene: Vi har sammenlignet kostnader og kvalitet i grunnskolen med andre kommuner ved hjelp av Kommuneindeksen 2026 fra Agenda Kaupang. Dette er et verktøy som er utviklet for alle kommunale tjenester. Tjenestekvalitet er sammenlignet ved hjelp av offentlig kommunestatistikk fra KOSTRA/SSB, skolestatistikk fra Utdanningsdirektoratet og folkehelsedata fra FHI.
- ▶ Analysen legger størst vekt på data fra 2025, som er det siste året med sammenlignbare data for alle kommuner. For Fjaler bruker vi også GSI-tall for skoleåret 2025–26 og kommunens regnskap for 2025.

Analyseresultatene skal drøftes med kommunens arbeidsgruppe og styringsgruppe i et møte.

Tiltakene som skal utredes et gitt i mandatet for oppdraget.

Agenda Kaupang står ansvarlig for alle konklusjoner i rapporten.

2.1 Befolkningsprognoser

Denne utredningen har som hovedmål å gi et kunnskapsgrunnlag for beslutninger om en bærekraftig fremtidig skolestruktur. Samfunnet er i kontinuerlig endring og påvirkes av både nasjonale og internasjonale trender og hendelser. En av de viktigste drivkreftene er demografiske endringer. Utredningen belyser disse endringen for kommunen som helhet, men også spesifikt for elevgruppen for å danne et kunnskapsgrunnlag for dimensjonering av en bærekraftig skolestruktur tilpasset befolkningsutviklingen og bosettingsmønsteret.

I dette prosjektet bruker vi befolkningsprognoser laget av SSB. Vi bruker MMMM-framskrivingen. Dette er hovedprognosen fra SSB. Den inneholder de mest sannsynlige verdiene for fruktbarhet, dødelighet, intern flytting og innvandring.

Prognoser for innbyggere 6–15 år er usikre når vi kommer mer enn 10 år fram i tid. Både antall fødte, antall interne flyttinger og innvandringen er vanskelig å forutse. Det er mye flytting i denne aldersgruppen.

En alternativ måte å lage prognoser på er å bruke antall innbyggere i folkeregisteret. Det kan gi like gode eller bedre prognoser de første årene. Denne metoden fanger opp flyktningene bedre enn SSBs prognoser. SSB forutsetter samme flyktningmottak de neste fire årene som kommunen har hatt de fire siste. De siste årene har ikke verden vært slik. Denne metoden fungerer ikke på lang sikt (over 10 år). Da bør man forsøke å få med innvandring og flytting mellom kommuner.

Datagrunnlag: Vi bruker MMMM-prognosen fra 2024. Det kommer en ny prognose sommeren 2026.

2.2 Sammenligning av kostnader

Tjenesten «grunnskole» omfatter følgende KOSTRA-funksjoner i vår analyse:

- ▶ 202 Grunnskole: Undervisningen og alle ansatte ved skolene. Pedagogiske fellesutgifter og refusjoner mellom kommunene
- ▶ 215 SFO: Lønn, drift og egenbetaling.
- ▶ 222 Skolelokaler: Utgifter til daglig drift og vedlikehold av bygene (FDV) og avskrivninger
- ▶ 223 Skoleskyss: Kommunens egenandel, fylket betaler mesteparten.

Vi starter analysen med å sammenligne behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger:

- ▶ Netto driftsutgifter: Lønn, andre driftsutgifter og avskrivninger minus driftsinntekter (egenbetaling og refusjoner)
- ▶ Behovskorrigerte utgifter: Korrigering for forskjeller mellom kommunene når det gjelder demografi, geografi og sosiale forhold. Datagrunnlag fra Kommunaldepartementet/ inntektssystemet for kommunene.

I den mer detaljerte analysen bruker vi bedriftsøkonomiske metoder. Kostnader er et produkt av volum og enhetskostnader. Vi sammenligner:

- ▶ Volum: elever, kvadratmeter
- ▶ Enhetskostnader: utgift per elev, utgift per kvm

Datakilder:

- ▶ Regnskap: SSB/KOSTRA gir regnskapstall for alle kommuner
- ▶ Kommuneregnskapet i Fjaler gir regnskap for hver enkelt skole med regnskapsåret 2025.
- ▶ Volum: Vi henter data fra SSB/KOSTRA.
- ▶ Bygningsareal: Data om hver skole er levert av Fjaler kommune.

2.3 Sammenligning av skolekvalitet

Alternativene i analysen vurderes ut fra et sett kriterier som samlet belyser forutsetningene for kvalitet i opplæringen. Vurderingen tar utgangspunkt i forhold kommunen kan påvirke gjennom organisering, ressursbruk og investeringer, og ikke i strukturen isolert sett. Hensikten er å synliggjøre hvordan ulike strukturalternativer påvirker rammebetingelsene for god undervisning og et helhetlig opplæringstilbud.

Pedagogisk kvalitet er i liten grad direkte knyttet til skolestørrelse. Det finnes ikke grunnlag for å fastslå en entydig sammenheng mellom struktur og læringsutbytte. Kvalitetsforskjeller mellom skoler kan i større grad knyttes til tilgang på kompetente lærere, stabilitet i personalet og kvaliteten på pedagogisk ledelse. Små og store skoler kan begge levere gode resultater. Samtidig gir større enheter ofte bedre forutsetninger for å sikre bred fagkompetanse, særlig i fag med få undervisningstimer eller behov for spesialisering. Dette handler ikke om størrelse i seg selv, men om hvilke rammer strukturen gir for å organisere ressursene hensiktsmessig. Bygningsmessige forhold har ikke direkte betydning for kvaliteten, men kan støtte eller begrense hvordan undervisningen gjennomføres.

Et sentralt vurderingstema er skolens evne til å utvikle og opprettholde robuste fagmiljøer. Dette omfatter rekruttering og stabilisering av ansatte, faglig bredde, organisering av undervisningen og kapasitet til utviklingsarbeid. Små fagmiljøer vil ofte være mer sårbare ved fravær og turnover, og gir mindre rom for faglig spesialisering og erfaringsdeling. I større miljøer er det bedre forutsetninger for å organisere undervisningen i team, utnytte kompetanse på tvers av trinn og fag og sikre mer stabile stillingsstørrelser. Dette har betydning både for kvaliteten i opplæringen og for skolens attraktivitet som arbeidsplass. Tilstrekkelig ledelseskapasitet og tid til pedagogisk ledelse er også en viktig forutsetning for kvalitet.

Tilpasset opplæring er en lovpålagt oppgave og skal ivaretas uavhengig av hvilken skolestruktur kommunen velger. Forutsetningene for å lykkes med dette påvirkes i begrenset grad av strukturvalget alene, men i større grad av organisering, ressursbruk og tilgang på relevant kompetanse. Muligheten til å gi et differensiert og individuelt tilpasset tilbud er tett knyttet til styrken i fagmiljøet og fleksibiliteten i ressursdisponeringen. Dette gjelder både ordinær tilpasset opplæring og spesialpedagogisk oppfølging. Vurderingen av disse forholdene inngår derfor som en del av analysen av fagmiljø og organisering, og behandles ikke som et eget kriterium.

Skoleanleggets utforming og funksjonalitet påvirker hvordan opplæringen kan organiseres i praksis. Dagens læreplaner stiller krav til varierte arbeidsformer, samarbeid, praktisk tilnærming og utvikling av elevenes læringsstrategier. Dette forutsetter fleksible arealer og mulighet for ulike måter å arbeide på, både individuelt og i grupper. Samtidig skal skolebygg ha lang levetid og må kunne fungere over tid til tross for endringer i pedagogiske prioriteringer. De fleste kommuner legger derfor elevtall til grunn for dimensjonering av arealer, og vektlegger fleksibilitet i læringsarealene fremfor tradisjonell klasseromsstruktur.

Fysiske omgivelser har betydning for trivsel, arbeidsro og læring, både for elever og ansatte. Gode inne- og uteområder kan støtte læringsprosesser og bidra til et bedre skolemiljø. For de yngste elevene er særlig tilgang til utearealer og rom for lek og fysisk aktivitet viktig, mens eldre elever i større grad har behov for fagspesialiserte rom og tilrettelegging for variert undervisning.

Vurderingen at kvalitet i skolen bestemmes ikke av struktur alene, men av hvordan kompetanse, organisering, ressurser og fysiske rammer virker sammen. Strukturelle valg påvirker disse forutsetningene indirekte, og det er disse effektene som ligger til grunn for vurderingene i analysen.

2.4 Skoleskyss

Reisetid til skolen er en faktor som legger begrensninger på skolestrukturen. Det må være en akseptabel reisevei til skolen. Forskningen viser at lang reisevei til skolen går ut over elevenes trivsel (NF-rapport 14-2003, se vedlegg). Vi oppfatter derfor lang skolevei som et folkehelseproblem.

Det er ingen regler om maksimal eller akseptabel reisevei til skolen. Opplæringsloven gir rett til gratis skoleskyss for elever i grunnskolen med mer enn 4 kilometer reisevei til skolen i 2.–10. trinn og 2 kilometer på første trinn. Skoleveien regnes fra dør til dør på vinterbrøytet vei.

Vi har ikke klart å finne noen veiledere fra staten når det gjelder maksimal reisetid til skolen. Buskerud fylke har laget en veileder for kommunene. Maksimal reisetid varierer fra 45 til 75 minutter etter barnets alder, se tabellen under.

Skoletrinn	Maksimal reisetid i minutter
1-3	45
4-6	60
7-10	75

Tabell 2 - Maksimal reisetid til skolen. Kilde: Brakar, Veileder skoleskyss i grunnskolen 2024-25.

Det eksisterer ingen oversikt over faktisk reisetid til skolen for elever i norske grunnskoler. Vi har forsøkt å gjøre et estimat, basert på det datagrunnlaget som finnes. SSB produserer statistikk over veilengden mellom elevenes hjem og skolen for elever i alle norske grunnskoler. Vi forutsetter 5 minutter gangtid til bussen, kjørehastighet 60 km/time med 25 % tillegg for å ta på elever og 5 minutters pause på skolen før skolestart. Dette betyr maksimal reisevei 30 kilometer i småskolen, 40 kilometer på mellomtrinnet og 45 kilometer i ungdomsskolen.

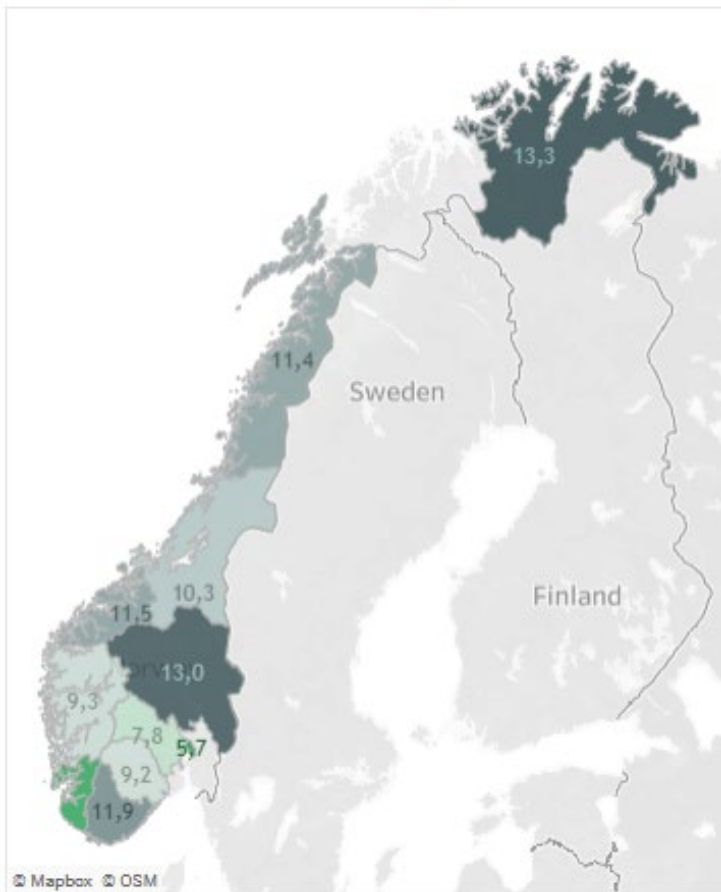
Trinn	Maks reisetid i minutter	Maks reisevei i kilometer
1-4	45	30
5-7	60	40
8-10	75	45

Tabell 3 - Modell for maksimal reisetid til skolen. Kilde: Agenda Kaupang.

Det er viktig å understreke at dette bare er et eksempel. Mange elever har mer enn 5 minutter å gå til skolebussen, inkludert ventetid. Veistandarden og antall stopp varierer fra sted til sted.

Statistikken fra SSB viser at det er svært få norske skoleelever som har så lang reisevei som tabellen over viser. Figuren under viser kjørelengden i hvert fylke for de 5 % av elevene i 5. klasse med lengst reisevei i 2020. I Vestland fylke var det 5 % av elevene som hadde mer enn 9,3 kilometer reisevei.

Køyreavstand til skole (kilometer). 2020
Trinn: 5. trinn. Sentralt mål: 95. persentil

Kartet framhevar fylke med lang avstand til skole (mørk gråblå farge) og fylke med kort avstand (mørk grøn).

Figur 1 - Reisevei i kilometer til skolen for de 5 % av elevene på 5. trinn med lengst reisevei 2020. Kilde: SSB

På ungdomsskolen er det flere elever med lang kjørevei til skolen. I Vestland fylke var det 5 % av elevene som hadde mer enn 31,5 kilometer reisevei til skolen i 2020. Figuren under viser hvor langt det var til skolen for de 5 % av elevene med lengst reisevei i 2020 i hvert fylke.

Køyreavstand til skole (kilometer). 2020

Trinn: 10. trinn. Sentralt mål: 95. persentil

Kartet framhevar fylke med lang avstand til skole (mørk gråblå farge) og fylke med kort avstand (mørk grøn).

Figur 2 - Reisevei i kilometer til skolen for de 5 % av elevene på 10. trinn med lengst reisevei 2020. Kilde: SSB.

2.5 Skolen og lokalsamfunnet

Endringer i skolestrukturen innebærer som regel at elever samles i færre og større skoler. Dette gir både fordeler og ulemper. For lokalsamfunn som mister et skoletilbud, vil endringen ofte oppleves som et tap. Samtidig kan større og mer sentrale skoler bidra til en tjenestestruktur som er bedre tilpasset framtidig bosetting, kompetansebehov og kommunens økonomiske bærekraft.

Skolestruktur handler derfor ikke bare om skole. Valg av struktur påvirker lokalsamfunn, bosettingsmønster, transport, kommunale investeringer og hvordan kommunen ønsker å utvikle seg over tid. Skolebygg har lang levetid, og beslutninger om bygg og struktur får konsekvenser i flere tiår. Kommunen bør derfor vurdere skolestrukturen i lys av både dagens behov og forventet samfunnsutvikling.

På oppdrag for fellesskoleutvalget har Telemarksforskning og Nordlandsforskning ¹ har i samarbeid studert konsekvensene av skolenedleggelser. Formålet med prosjektet har vært todelt. For det første skal det gi innsikt i prosessene som leder fram til vedtak for eller mot skolenedleggelser, og for det andre skal det gi innsikt i hvilke tilsiktede og utilsiktede konsekvenser gjennomføring av

¹ <https://telemarksforskning.no/publikasjoner/skolenedleggelser/4740/>

vedtak om endringer i skolestruktur får for elever og lokalsamfunn på kortere og lengre sikt. Oppdraget skal belyse både fordeler og ulemper ved endringer i skolestruktur.

Vi har lagt denne rapporten til grunn for en generell beskrivelse for konsekvenser for samfunnet. Denne rapporten er den nyeste forskningen på området og ble publisert 29. april 2026. Når vi skriver «Telemarksforskning» i underkapitlene til 2.5 under her, viser dette til denne rapporten.

2.5.1 Skolestruktur og bosettingsmønster

Det er en nær sammenheng mellom bosettingsmønster og organiseringen av grunnskolen. I distriktskommuner har skolene tradisjonelt vært lokalisert nær der folk bor, både for å sikre rimelig reiseavstand og for å støtte opp under stabile lokalsamfunn.

Forskning viser at skolen har betydning utover selve opplæringstilbudet. Den fungerer ofte som møteplass, identitetsbærer og en del av den lokale samfunnsinfrastrukturen. Telemarksforskning peker på at mange lokalsamfunn oppfatter skolen som viktig for å opprettholde bosetting og attraktivitet for barnefamilier.

Samtidig er sammenhengen mellom skolenedleggelse og befolkningsutvikling sammensatt. Forskningen gir ikke grunnlag for å si at skolenedleggelse alene fører til fraflytting, men viser at tilgang til skole inngår som én av flere faktorer som påvirker hvor attraktivt et område oppleves som bosted. Arbeidsplasser, boligmarked, kommunikasjoner og øvrige tjenestetilbud har også stor betydning.

Demografiske endringer med lavere fødselstall og færre barn i skolealder har samtidig gjort det mer krevende å opprettholde små skoler mange steder. Dette har bidratt til en nasjonal utvikling mot færre og større skoler. Telemarksforskning dokumenterer at 911 grunnskoler ble lagt ned i Norge i perioden 2000–2024.

Vurderinger av framtidig skolestruktur må derfor balansere hensynet til økonomisk bærekraft og robuste fagmiljø mot hensynet til lokal samfunnsutvikling og bosetting i ulike deler av kommunen.

2.5.2 Konsekvenser for lokalsamfunn

Forskningen viser at konsekvensene av skolenedleggelse og skolesammenslåinger varierer betydelig mellom kommuner og lokalsamfunn. Effektene avhenger blant annet av avstand til alternative skoler, lokal næringsstruktur, boligmarked, demografisk utvikling og hvilke andre funksjoner som finnes i området.

Telemarksforskning peker på at skolen ofte fungerer som et sosialt og kulturelt sentrum i lokalsamfunnet. Når skolen forsvinner, kan det redusere den daglige aktiviteten i området og svekke lokale møteplasser, foreldrenettverk og frivillig aktivitet. I mindre bygdesamfunn kan dette få betydning for stedets identitet og opplevelsen av lokal tilhørighet.

Forskningen viser samtidig at konsekvensene ikke nødvendigvis blir så omfattende som det fryktes i lokale debatter. Flere studier peker på at lokalsamfunn over tid kan tilpasse seg endringer i skolestrukturen, særlig dersom andre funksjoner opprettholdes eller nye aktiviteter etableres i skolebygget.

Det finnes heller ikke entydig dokumentasjon på at skolenedleggelse alene fører til sterk nedgang i bosetting eller boligverdier. Samfunnsutviklingen påvirkes samtidig av arbeidsmarked, kommunikasjoner, boligtilbud, næringsutvikling og tilgang på andre tjenester. Skolestruktur må derfor forstås som én av flere faktorer som påvirker lokal utvikling.

2.5.3 Skolen som del av kommunal utviklingsstrategi

Skolestruktur er i mange kommuner tett knyttet til overordnede mål for samfunns- og tjenesteutvikling. Endringer i skolestrukturen handler derfor ikke bare om elevtall og økonomi, men også om hvordan kommunen ønsker å organisere tjenester, utvikle tettsteder og prioritere ressursbruk over tid.

Forskning viser at kommuner ofte begrunner strukturendringer med behov for å samle ressurser i større og mer robuste fagmiljø. Samling av elever og ansatte kan gi bedre kapasitetsutnyttelse, mer fleksibel ressursbruk og redusert sårbarhet i driften. Samtidig innebærer dette ofte en sentralisering av offentlige funksjoner til kommunesentre eller større tettsteder.

I distriktskommuner kan slike prioriteringer skape målkonflikter mellom hensynet til økonomisk bærekraft og ønsket om å opprettholde aktivitet og bosetting i flere deler av kommunen.

Skolestruktur blir dermed også et spørsmål om hvilke lokalsamfunn kommunen ønsker å styrke, og hvordan offentlige tjenester skal fordeles geografisk i framtiden.

Vurderinger av skolestruktur bør derfor ses i sammenheng med kommunens langsiktige planer for boligbygging, næringsutvikling, samferdsel og øvrig tjenestestruktur.

2.6 Skolebyggene

2.6.1 Strukturutredninger og byggeprosjekter

Vi skiller mellom strukturanalyser og byggeprosjekter. Strukturanalysen munner ofte ut i byggeprosjekter, men dette er bare en forberedende fase. Formålet med analysen er å sammenligne mange løsninger. Det er ikke rasjonelt å detaljere løsningene på dette stadiet. Bredde er viktigere enn dybde. Analysen i denne rapporten bruker derfor erfaringstall for byggekostnader per kvm. Vi gjør få konkrete vurderinger av eksisterende bygninger. Det foreligger ingen arkitekt-tegninger. Grunnforhold er ikke undersøkt.

På grunnlag av utredningen anbefales noen løsninger. Bør kommunen bygge om eller bygge nytt? Det vil være mange usikre momenter i kostnadskalkylene. Vi advarer mot å legge utredningen direkte til grunn for å sette i gang planlegging av konkrete byggeprosjekter. Det bør gjøres grundigere tekniske undersøkelser av de viktigste alternativene. Vi anbefaler å følge moderne rutiner for faseindelte byggeprosesser. Staten og kommunene bruker følgende tre faser:

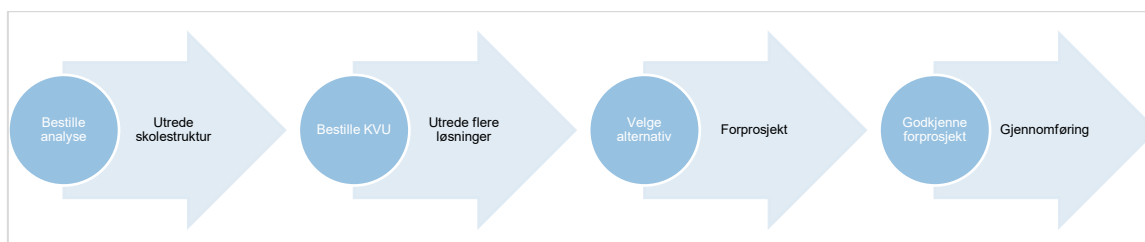
- ▶ **Konseptvalgutredning:** Dette er en utredning av alternative løsninger på et behov. Konkrete løsninger skisseres. Man sammenligner alternative løsninger. Det kan gjelde både tomtevalg og utforming av bygg. På dette stadiet er kostnadsestimater og tidsplaner ikke endelig fastsatt.
- ▶ **Forprosjektet:** Dette er en detaljert utredning av den valgte løsningen. Vi vet hvor bygget skal ligge. Endelig kostnadsramme og framdriftsplan fastsettes. Denne utredningen er grunnlaget for å sette prosjektet ut på anbud. Hvis/når forprosjektet vedtas, settes byggeprosjektet i gang.
- ▶ **Gjennomføringsfasen:** Nå er terningen kastet. Det utarbeides anbudspapirer og velges leverandører. Byggingen gjennomføres. Resultatet rapporteres til politikerne.

Det vil vanligvis være eiendomsavdelingen i kommunen som leder alle tre fasene i byggeprosjektet. Skoleadministrasjonens hovedansvar er å utarbeide bestillingen som starter opp prosessen. Det vil blant annet si hvilke alternativer som skal utredes og funksjonelle krav til byggene.

Vi oppfatter utredningen av skolestruktur som en primært skolefaglig analyse for å komme fram til en god bestilling. Utredningen av struktur skal sikre at de mest interessante alternativene blir tatt med i konseptvalgutredningen.

Figuren under viser de fire fasene i byggeprosessen som vi har beskrevet over. Politikernes rolle er angitt i sirkelene i figuren. De tar beslutningene mellom hver fase:

1. Sette i gang utredning av skolestruktur
2. Velge hvilke konsepter som skal utredes
3. Velge løsning og sette i gang forprosjektet
4. Godkjenne forprosjektet og sette i gang byggingen
5. Godkjenne byggregnskapet/sluttrapporten fra prosjektet

Figur 3 - Modell for håndtering av skoleutbygging i kommuner

2.6.2 Byggekostnader

Vurdering av tilstand for skoler er basert på observasjoner og informasjon fra ansatte i kommunen i forbindelse med befaringer 25.02.2026 (Agenda Kaupang) og 09.03.2026 (Bygganalyse AS), samt oversendte dokumenter.

Videre bruk som skolebygg i 40 nye år vil kreve tiltak i form av ombygging, nybygg, tilbygg/påbygg for å sørge for at lærere kan samles under samme tak som elevene. Dette vil antagelig kunne ha form som et relativt omfattende prosjekt, med både nybygg (utvidelse) og rehabilitering av eksisterende arealer, eventuelt som komplett riving og nybygg.

Basert på Norsk Prisbok (2025-02) kan kostnadsramme (P85) for nybygg og rehabilitering ligge på følgende nivåer (eksklusive kostnader til utendørsarbeider og løs innredning, inkl. mva):

- Nybygg: Ca. 55-65.000 kr/m²
- Rehabilitering høy: Ca. 45-55.000 kr/m²
- Rehabilitering middels: Ca. 25-35.000 kr/m²
- Rehabilitering lav: Ca. 5-10.000 kr/m²

For høy rehabilitering antas det «stripping» av bygget, slik at kun fundamentering, bæresystemer og dekker beholdes. Alt øvrig forutsettes nytt, inkl. tekniske anlegg.

For middels rehabilitering antas i stor grad innvendig rehabilitering og ombygging, inkl. oppgradering og fornying av tekniske anlegg (antatt ca 80% av nytt).

For lett rehabilitering antas innvendig overflatebehandling med maling, inklusive noe utbedring av vegger og mindre fornying av gulvbelegg og himlinger. Det antas også mindre justeringer og utskiftninger av tekniske installasjoner (antatt ca 15% av nytt).

Det er ikke medtatt kostnader knyttet til tomt, midlertidige lokaler, utendørsarbeider, prisstigning (frem til byggestart og under byggeperiode), byggelånsrenter eller løst inventar.

Vi bruker følgende priser i våre beregninger inkludert mva:

- Tilstandsgrad 1 – «Enkel rehabilitering/pusse opp» kr 7.500 per kvm

- ▶ Tilstandsgrad 2 – «Middels rehabilitering/bygge om» kr 30.000 per kvm
- ▶ Tilstandsgrad 3 – «Høy rehabilitering/ombygging» kr. 50.000 per kvm
- ▶ Tilstandsgrad 4 – «bygge nytt» kr 60.000 per kvm

Prisene er lagt midt i prisintervallet angitt av Bygganalyse AS basert på norsk prisbok 2025-02.

Tomtebehov for grunnskoler

Det er gjort en vurdering av tomtebehov ved alternativ null og nye alternativer. Vurdering er basert på veilederen «Uteområder i grunnskoler – hvordan sikre kvalitet» fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), NMBU rapport, Ås 2020, ISBN: 978-82-575-1659-8.

Rapporten er tilgjengelig på internett. Veilederen handler bare om uteområdet for barna, det vil si den delen av tomten som er avsatt til lek og elevaktiviteter. Tomten må i tillegg ha plass til bygget og parkering/trafikkareal.

- ▶ Uteareal: Veilederen sier 30 kvm per elev i grunnskolen i spredtbygde strøk, 18 kvm i tettbygde strøk. Veilederen aksepterer redusert uteareal i tettbygde strøk.
- ▶ Bygget: Vi må ha plass til byggets grunnflate. Det vil si brutto areal delt på antall etasjer.
- ▶ Trafikkareal: Vi tar bare med parkeringsareal. Vi regner med 1 plass per årsverk i skolen. Vi regner 20 kvm per parkeringsplass.

2.6.3 Rom- og arealprogram for moderne skoleanlegg

Visjonen for skolen i Fjaler er et viktig spørsmål når man lokalt skal si noe om hva som er krav til et moderne og framtidsrettet skoleanlegg.

Areal- og romprogrammer utgjør et sentralt metodisk grunnlag for vurderingen av skolekapasitet, bygningsmessig kvalitet og langsiktig bærekraft i grunnskolesektoren. Skolebygg representerer et av kommunens mest komplekse og kostnadskrevende formålsbygg, og beslutninger om dimensjonering, funksjonalitet og utforming har konsekvenser over flere tiår. Et systematisk arbeid med areal- og romprogram er derfor avgjørende for å sikre at skolebyggene både støtter opp under pedagogisk kvalitet og gir en økonomisk og driftsmessig bærekraftig løsning.

Mange nye areal- og romprogrammer i norsk skoleplanlegging tar primært utgangspunkt i elevtall fremfor tradisjonelle klasseenheter. Dette er i tråd med nasjonale føringer og forskningsbaserte anbefalinger, hvor fleksibilitet, generalitet og skalerbarhet står sentralt. En arealmodell som baserer seg på elevtall gir et forholdsvis presist og fremtidsrettet bilde av kapasitetsbehovet, og legger til rette for at skolebygg kan håndtere variasjoner i elevmasse uten omfattende ombygginger eller driftsmessige ulemper. Prinsippet støttes også av nyere pedagogisk forskning som viser at læringsarealer må være utformet slik at de kan tilpasses varierte arbeidsformer, endringer i organisering og skiftende elevbehov gjennom byggets levetid. I strukturprosjekt som dette bruker vi areal- og romprogram til å dimensjonere skoler og ikke designe dem. Vi har et forslag til et nøkternt areal- og romprogram som samvarierer godt med standarder og prinsipper som flere norske kommuner legger til grunn.

Areal- og romprogrammet beskriver funksjonene et skolebygg må inneholde, og hvilke arealer som kreves for å ivareta disse. Det er vanlig å skille mellom generelle læringsarealer, spesialiserte undervisningsrom og ulike støtte- og driftsarealer. Generelle læringsarealer – som baser, klasserom, grupperom og fleksible soner – skal gi rom for individuell fordypning, samarbeid, prosjektarbeid og helklasseundervisning. Læreplanverket legger stor vekt på varierte arbeidsformer, elevaktivitet og tverrfaglighet, og generelle læringsarealer må derfor utformes med høy grad av fleksibilitet.

Spesialrom som naturfag, kunst og håndverk, musikk, mat og helse og kroppsøving har særskilte krav til teknisk standard, sikkerhet og utstyrsbruk. Disse rommene er ofte kostnadskrevende og plassintensive, og dimensjoneringen av dem inngår derfor som en sentral del av vurderingen av både arealeffektivitet og driftskostnader. Støttearealer – herunder personalrom, møterom, stillerom, garderober, toaletter, lager, kommunikasjonsarealer og tekniske rom – er avgjørende for et godt arbeidsmiljø og effektiv gjennomføring av skolens daglige drift. I moderne skoleanlegg legges det særlig vekt på at støttearealene skal understøtte profesjonsfellesskapet, tilrettelegge for tverrfaglig samarbeid og gi rom for nødvendig for- og etterarbeid.

En rekke kvalitetsprinsipper går igjen i både forskningslitteratur og nasjonale veiledere om skolebygg. Fleksibilitet og generalitet trekkes fram som grunnleggende, ettersom rom som kan brukes til flere formål gir større pedagogisk handlingsrom og reduserer behovet for fremtidige ombygginger. Videre er gode akustiske forhold, tilstrekkelig dagslys og godt inneklima dokumentert å ha direkte betydning for elevers konsentrasjon, trivsel og læringsutbytte, og for de ansattes helse og arbeidsmiljø. Like viktig er en tydelig soneinndeling mellom rolige læringsområder, praktisk-estetiske funksjoner og sosiale møteplasser. En slik helhetlig organisering av arealene bidrar til trygghet, god logistikk og et læringsmiljø som fremmer inkludering og arbeidsro.

Arealvurderinger inngår også som et sentralt element i analysen av økonomisk bærekraft. Normtall for netto og brutto areal per elev gir grunnlag for sammenligning, vurdering av over- eller underdimensjonering og estimering av fremtidige investerings- og driftskostnader. For store arealer gir høyere energibruk, renholdskostnader og vedlikeholdsbehov, mens for små arealer kan skape press på læringsmiljø, redusere fleksibilitet og begrense skolens evne til å imøtekomme endrede elev- og tjenestebehov. En systematisk tilnærming til arealbruk bidrar derfor til å sikre at skolene planlegges og utvikles i tråd med både pedagogiske og økonomiske hensyn.

Metodisk brukes areal- og romprogrammet i tre hovedspor i denne utredningen. For det første vurderes eksisterende bygg opp mot krav til funksjonalitet, fleksibilitet og teknisk standard, herunder krav til universell utforming, inneklima og arbeidsmiljø. For det andre analyseres hvordan arealene støtter opp under pedagogiske mål og læringspraksiser, inkludert tilpasset opplæring, elevaktivitet, tverrfaglighet og økende behov for spesialisert elevoppfølging. For det tredje brukes romprogrammet til å modellere scenarioer for fremtidig kapasitet og arealbehov, basert på demografiske prognoser og alternative strukturelle løsninger.

Samlet utgjør areal- og romprogrammet et sentralt faglig rammeverk som binder sammen vurderinger av kvalitet, kapasitet og økonomi. Det gir grunnlag for å sammenligne ulike strukturalternativer på en konsistent måte og for å vurdere om skolens fysiske rammer er robuste, hensiktsmessige og tilpasset både dagens og fremtidens krav til en moderne og inkluderende grunnskole.

Eldre skolebygg i Norge – generelle kjennetegn

En stor andel av dagens norske skolebygg ble oppført i perioden fra 1950-årene til midten av 1990-årene, og disse byggene bærer preg av datidens pedagogiske tenkning, tekniske standarder og reguleringer. Den tradisjonelle klasseromsstrukturen er særlig fremtredende i eldre skoleanlegg. Undervisningen var organisert etter en modell der én lærer underviste én klasse i ett fast rom, og arkitekturen gjenspeilte dette gjennom lukkede klasserom plassert langs korridorer. Denne løsningen ga lite rom for fleksibilitet, gruppeinndeling og varierte arbeidsformer, og samsvarer i begrenset grad med dagens pedagogiske praksis som legger vekt på samarbeid, elevaktivitet og tilpasset opplæring. Et resultat av dette er at eldre skoler ofte har få eller mangelfulle grupperom, og i liten grad arealer som kan omstilles raskt mellom ulike undervisningssituasjoner.

Teknisk standard utgjør et annet sentralt kjennetegn ved eldre skolebygg. Mange av disse byggene ble oppført før mekaniske ventilasjonsanlegg ble vanlig, og er dermed preget av naturlig ventilasjon

uten tilstrekkelig luftskifte. Dette har konsekvenser for inn klimaet og kan føre til høye CO₂-nivåer, dårlig temperaturregulering og utfordringer med fukt. I tillegg er de elektriske anleggene ofte dimensjonert for et langt lavere strømforbruk enn dagens digitale undervisning forutsetter. Akustiske forhold er et tilsvarende gjennomgående problem: materialvalg og konstruksjonsprinsipper fra perioden gir ofte etterklangstider og støyforhold som ikke tilfredsstiller moderne krav til arbeidsro.

Manglende universell utforming er også typisk for eldre skolebygg. Før innføringen av nyere tekniske forskrifter var tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse ikke et systematisk krav. Mange eldre skoler har derfor trange korridorer, flere nivåforskjeller uten heis, utilstrekkelige toalettfasiliteter og lite tilrettelagte inngangspartier. Dette gjør byggene krevende å bruke for elever og ansatte med funksjonsnedsettelse, og oppgradering til moderne standard krever ofte omfattende bygningsmessige inngrep.

Romprogrammet i eldre skoler avspeiler også en helt annen forståelse av skolens virksomhet enn den som gjelder i dag. Det er ofte få dedikerte rom for spesialpedagogisk oppfølging, samtaler, helsesykepleier, miljøarbeidere eller tverrfaglige tjenester rundt eleven. Der slike funksjoner likevel finnes, er de ofte etablert i ombygde rom som opprinnelig hadde andre formål. Dette begrenser skolens mulighet til å møte kravene til inkludering, tilpasset opplæring og helhetlig elevtjeneste som dagens lovverk og pedagogiske prinsipper forutsetter.

De bygningstekniske løsningene som dominerte i oppføringsperioden, gjør mange eldre skolebygg energikrevende. Utstrakt bruk av enkle eller tidlige dobbeltvinduer, begrenset isolasjon i vegger og tak, og uheldige kuldebroer bidrar til høyt varmebehov og økte driftskostnader. I tillegg er tak og fasader ofte kommet til et punkt hvor rehabilitering er nødvendig for å sikre videre bruk.

Arealbruken i eldre skoler viser både over- og underdimensjonering sett opp mot dagens standarder. Noen skoler har forholdsvis store korridorer og kommunikasjonsarealer som ikke inngår aktivt i undervisningen, mens klasserommene i mange tilfeller er mindre enn dagens anbefalinger. Personalrom, møterom og arbeidsrom for lærere er også ofte underdimensjonerte, noe som utfordrer både profesjonsfellesskapet og kravene til et godt arbeidsmiljø.

Sosiale soner og fellesarealer er vanligvis mindre utviklet i eldre skolebygg enn det som forventes i moderne skoleanlegg. Oppholdsarealer er ofte små og lite tilrettelagt for sosialt samspill, og uteområdene bærer preg av en tid der lek og fysisk aktivitet ikke ble innlemmet i pedagogiske mål for læring og mestring på samme måte som i dag. Takhøyde og dagslysforhold i rommene oppfyller heller ikke alltid nåtidens krav og anbefalinger, ettersom vindusflater og lysinnslipp var mindre vektlagt i byggeperiodene. Dette kan påvirke både trivsel, konsentrasjon og læringsresultater.

Eldre skolebygg i Norge kjennetegnes av robuste konstruksjoner og en klar, tradisjonell organisering, men også av mangel på fleksibilitet, sviktende teknisk standard og begrenset tilpasning til dagens pedagogiske og arbeidsmiljømessige krav. De representerer ofte bygg med stort potensial, men hvor behovet for modernisering er betydelig dersom de skal fungere som framtidsrettede læringsarenaer.

Ellers bærer de eldre skolebyggene ofte preg av at det er gjort nødvendige endringer og påbygginger underveis. Dette har ofte ført til at internkommunikasjonen, det å komme seg til og fra ulike områder, er blitt mer tungvint.

Agenda Kaupang har gjort en enkel funksjonskartlegging basert på befaring, samtale med skolens ledelse og tilgjengelige plantegninger. Den viktigste hensikten med denne kartleggingen er å skaffe grunnlag for å vurdere om skolen har de funksjonsarealene en bør ha ut fra dagens krav i læreplan og aktuelle forskrifter. Vi viser også til forskrift for miljørettet helsevern og arbeidsplassforskriften.

Vi går ikke i detalj i vår beskrivelse, men gir en kort oversikt over funksjonsområder som er mangelfulle ved det enkelte skolebygg.

I dette prosjektet har også Bygghanalyse AS gjort en forenklet tilstandsvurdering av byggene ved Flekke skule og Våge skule. Dette er vedlagt som vedlegg til rapporten. Vi bruker konklusjoner herifra til å underbygge behov for renovering og utbedringer sett sammen med de pedagogiske behovene.

3 Utvikling av folketallet

Denne utredningen har som hovedmål å gi et kunnskapsgrunnlag for beslutninger om en bærekraftig fremtidig skolestruktur. Samfunnet er i kontinuerlig endring og påvirkes av både nasjonale og internasjonale trender og hendelser. En av de viktigste drivkreftene er demografiske endringer. Utredningen belyser disse endringen for kommunen som helhet, men også spesifikt for elevgruppen for å danne et kunnskapsgrunnlag for dimensjonering av en bærekraftig skolestruktur tilpasset befolkningsutviklingen og bosettingsmønsteret.

3.1 En stadig eldre befolkning

En hovedutfordring som de aller fleste kommunene i Norge står ovenfor i dag, handler om demografiske endringer.

Basert på SSBs befolkningsframskrivninger, forventes Fjaler å oppleve en økning i folketallet fram mot 2045. Dette skyldes økende antall eldre og netto tilflytting, ref. tabellen nedenfor, men også en liten oppgang i antall barn.

Samtidig ventes det at alderssammensetningen i befolkningen endres betydelig (ref. tabell under).

Innbyggere i Fjaler	2025	2030	2035	2040	Endring 2025 - 2040	Endring i %
Innbyggere 0- 16 år	576	510	547	579	3	1 %
Innbyggere 17-49 år	1022	1047	1057	1063	41	4 %
Innbyggere 50 - 66 år	560	536	513	509	-51	-9 %
Innbyggere 67 - 79 år	420	404	388	395	-25	-6 %
Innbyggere 80 - 89 år	167	193	224	228	61	37 %
Innbyggere 90 år og over	36	41	48	59	23	64 %
Sum innbyggere	2781	2731	2777	2833	52	2 %

Tabell 4 - Forventet befolkningsutvikling i Fjaler 2025 - 2040 gitt MMMM alternativet til SSB justert for elever ved den internasjonale internatskolen. Kilde SSB

Tabellen viser at:

- ▶ Antall barn og unge (0-16) forventes å synke først i perioden, som følge av lavere fødselstall og demografiske trender. Deretter forventes det en økning i fødselstall igjen. Dette vil kunne påvirke behovet for tjenester som barnehager og skoler. Tabellen er utarbeidet med MMMM-alternativet til SSB og for de yngste aldersgruppene kan dette trolig være litt høyt når vi legger siste 15 års historikk til grunn. Det kan gjøre at innbyggertallet for denne aldersgruppen blir lavere enn antatt her.

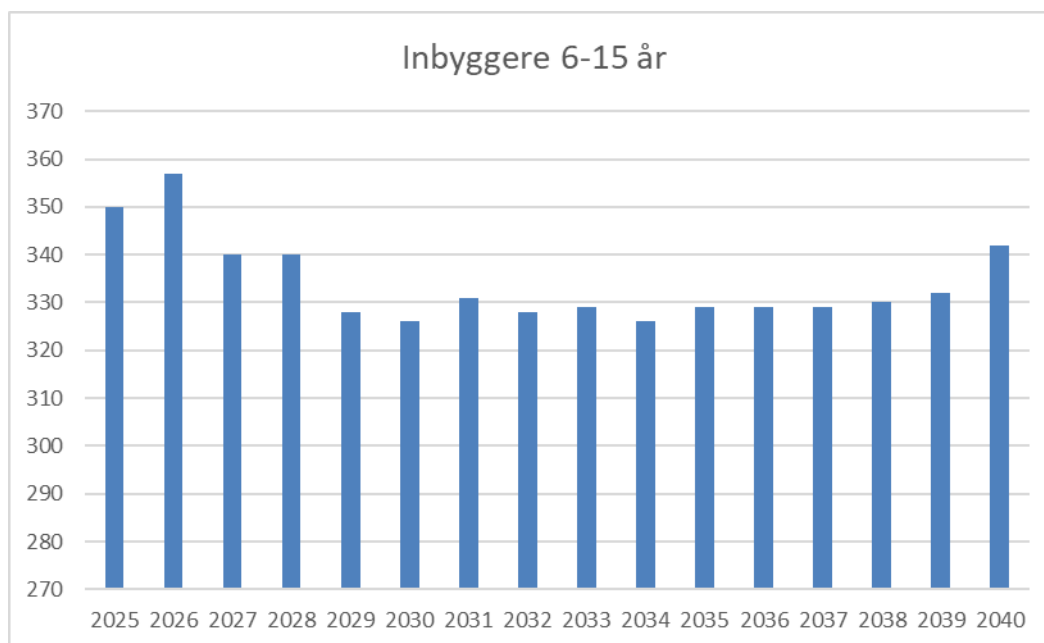
- ▶ Antall innbyggere i yrkesaktiv alder (17–49 år) ventes å øke noe, men det er enda større reduksjon i de øverste delene av befolkningen i yrkesaktiv alder (50-66 år). Dette indikerer også at arbeidsstokken i snitt vil bli eldre og det vil i økende grad være behov for nytilsettinger etter hvert som den eldste aldersgruppen går av med pensjon.
- ▶ Antall innbyggere innenfor kategorien eldre (67 år og oppover) forventes å øke kraftig, noe som fører til en høyere andel av befolkningen i denne aldersgruppen. Det er særlig innenfor den eldste aldersgruppen økningen vil være høyest. Dette skaper økt etterspørsel etter helsetjenester og eldreomsorg, og stiller kommunen overfor betydelige økonomiske og organisatoriske utfordringer.

Endring i alderssammensetningen påvirker behovet for kommunale tjenester, fordi ulike aldersgrupper har ulike behov for tjenester. Framskrivningene tydeliggjør behov for strategisk planlegging, for å møte en aldrende befolkning i kommunen.

Endring i demografien medfører en vesentlig forventet økning i behovet for pleie- og omsorgstjenester. Analyser viser at dersom kommunen ivaretar innbyggernes behov for pleie- og omsorgstjenester fremover på samme måte som i 2025, vil dette medføre mer enn betydelig økning fra dagens nivå frem mot 2040. En slik vekst vil utfordre kommunen som helhet. Staten vil normalt finansiere kommuners behovsvekst, men det er usikkert om denne veksten fullfinansieres i fremtiden. En ting er pengene, en helt annen ting er menneskene man er avhengig av for å kunne utføre tjenestene.

Dette er også årsaken for å beskrive dette i en utredning som handler om dimensjonering av skolestruktur. Det er det strategiske og langsiktige knyttet til hele kommunens behov for tjenester og en varslet omstilling i kommunen som også gjør at det vil være ytterligere behov for effektivisering innenfor oppvekstsektoren også fremover.

3.2 SSB middelalternativet

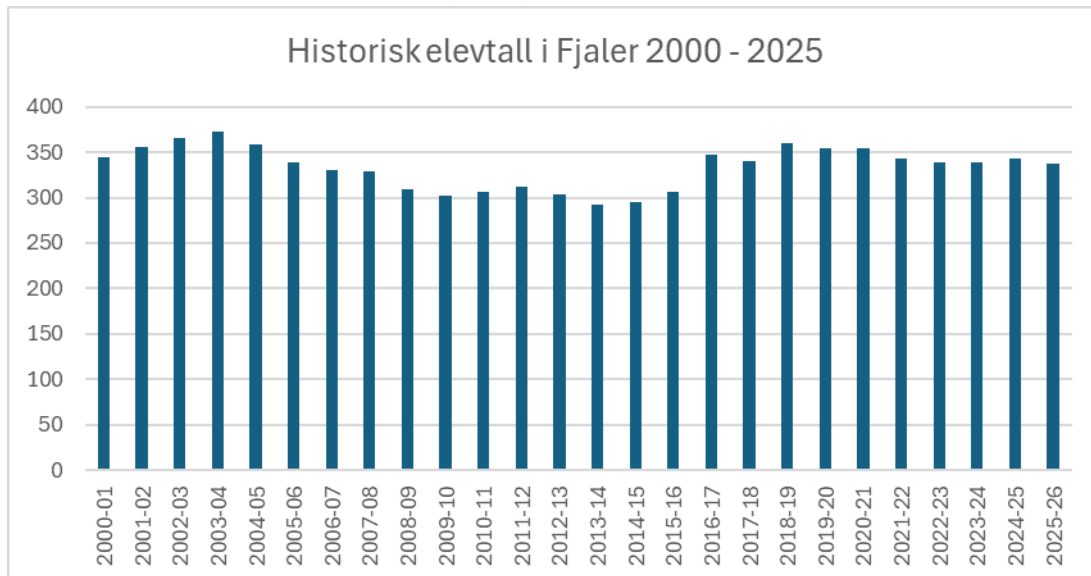
Figur 4 - Fremskrevet innbyggere i alderen 6 - 15 år (skolealder) jamf. SSB sitt MMMM alternativ. Kilde SSB tabell 14288

Å fremskrive antallet unge innbyggere innebærer alltid en viss usikkerhet. Etter hvert blir

framskrivningene i større grad basert på beregnede fødselstall for kommunen. I dette tilfellet vil tallet for 2031 være basert på beregnet antall fødsler, som danner grunnlaget for elevtallet i førsteklasse dette året. For 2040 vil anslagene i sin helhet bygge på fremskrevet fødselstall og SSB sin metodikk for å framskrive disse.

Vi ser at det gjennom store deler av denne tidsperioden er forventet et samlet elevtall på rundt 330 elever som er noe lavere enn dagens.

3.2.1 Elevtall i et historisk perspektiv.

Figur 5 - Elevtall i Fjaler samlet siste 25 år. Kilde GSI

Vi ser av figuren ovenfor at det historiske elevtallet i Fjaler har vært relativt stabilt siste 25 år. Det har variert fra omkring 350 elever til 300 elever. I gjennomsnitt har det vært 334 elever ved skolene i Fjaler kommune.

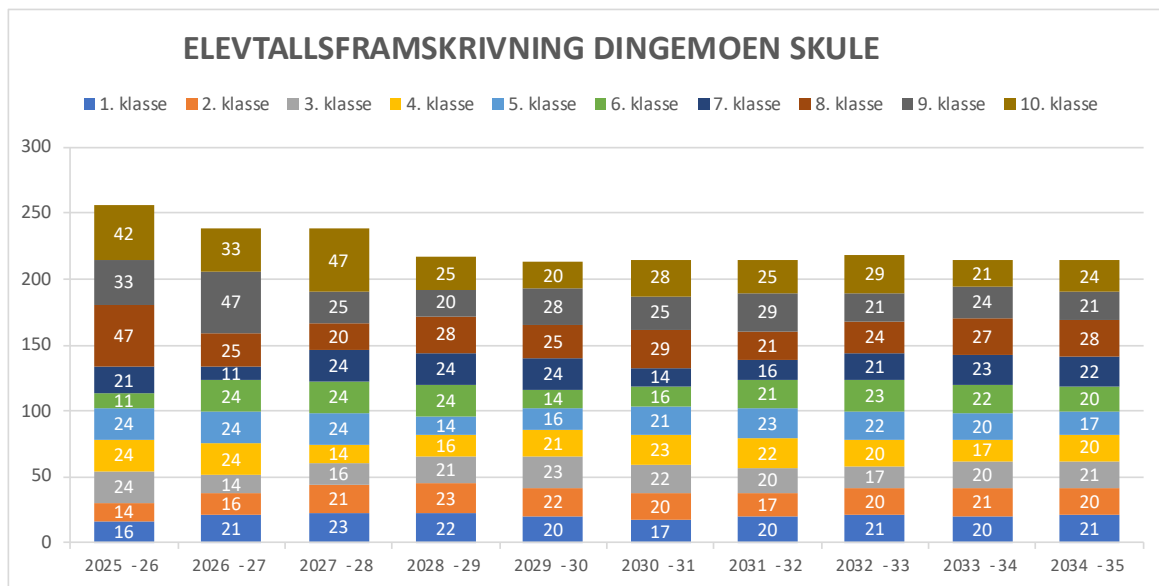
Når vi legger dette sammen med prognosene fra SSB ser vi at det er forventet omtrent det samme i den neste 15-års perioden og gjennomsnittet også for denne perioden er 334 elever.

3.3 Prognose og dimensjonering uten flytting og innvandring

For å gi et kortsiktig og mest mulig rett bilde i forhold til elevtallsutvikling fremover har vi fremskrevet elevtallene med utgangspunkt i dagens elevtall ved skolene og basert oss på fødselstall i skolekretsene definert på grunnkrets nivå. Dette gjør at en får relativt trygge framskrivninger i et kortsiktig perspektiv. Vi tenker at dette kan gi en indikasjon, men for den store diskusjonen om framtidig dimensjonering av tilbudet har vi ikke bedre prognoser enn det som framkommer av SSB-data som vist ovenfor.

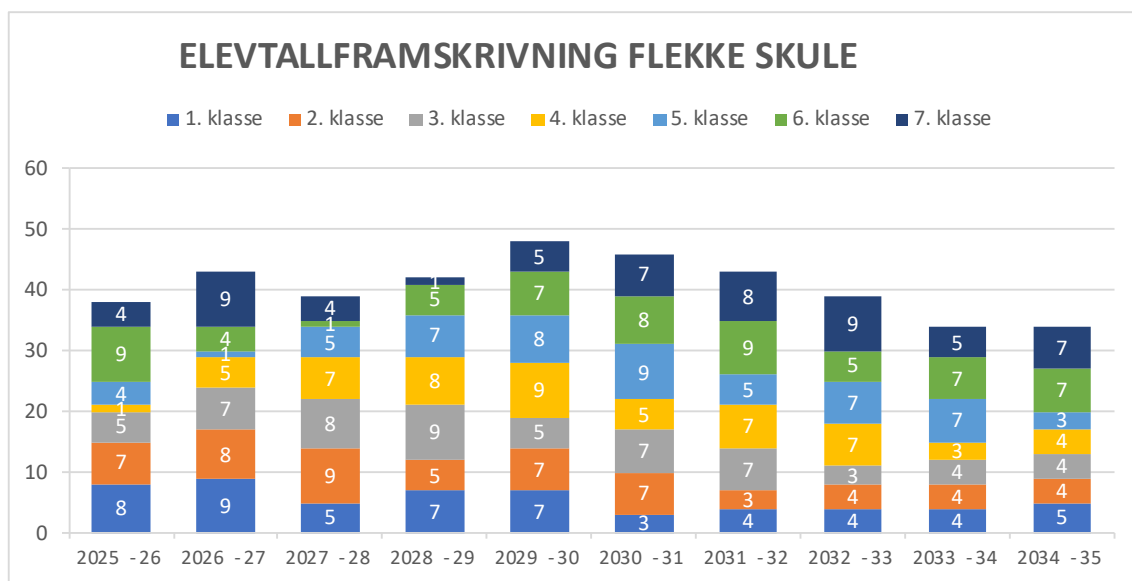
Ved Dingemoen skule har vi lagt til grunn at alle elevene som avslutter på 7. trinn fra Flekke skule starter på Dingemoen skule. Figuren viser ikke tilflytting/raflytting og heller ikke bosetting av framtidige flyktninger. Dette kan påvirke tallene i noe grad og når vi gjør beregninger for behov for kapasitet på skolene i et lengre perspektiv vil vi også ha denne dimensjonen med.

Figuren egner seg ikke til en langsiktig dimensjonering av skolene i Fjaler, men gir et svært godt frempek om situasjonen på kort og mellomlang sikt.

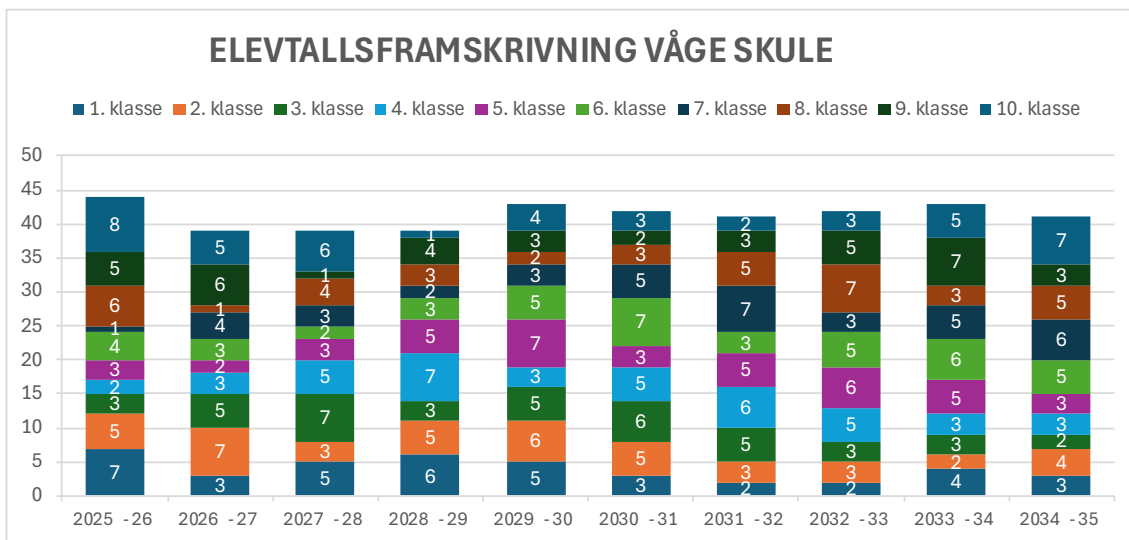
Figur 6 - Elevtallsframskrivninger for Dingemoen skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB

Figuren viser at elevtallet vil holde seg relativt stabilt gjennom hele denne 10-årsperioden med unntak av de litt store kullene som nå er på ungdomsskolen og er på vei ut. Fra 2028 vil elevtallet stabilisere seg rett i underkant av 220 elver på Dingemoen skule. Vi vet at kommunen tradisjonelt har mottatt og bosatt noen flyktninger og at det er noe grad av tilflytting til kommunen og at dette kan påvirke tallen noe, men i svært liten grad.

Figur 7 - Elevtallsframskrivninger for Flekke skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB

Figuren ovenfor viser framskrivningene av elevtallene ved Flekke skule. Vi ser at det vil være noen flere elever ved skolen midt i perioden dersom fødselstallene er rett fordelt mellom skolekretsene.

Figur 8 - Elevtallsframskrivninger for Våge skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB

Figuren ovenfor viser et relativt stabilt elevtall for hele perioden ved Våge skule. Vi ser at kullene varierer fra en elev til 8 elever på det meste. Skolen vil forbli fådelt.

4 Dagens situasjon i grunnskolen

4.1 Kostnader, kvalitet og effektivitet

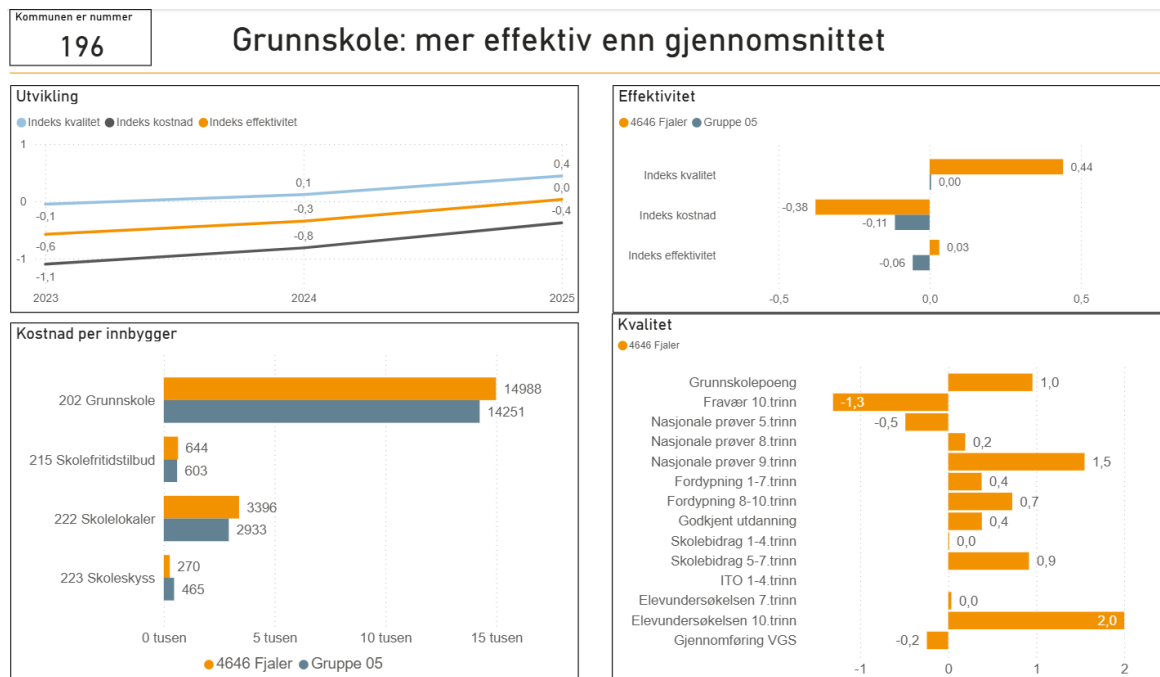
Kommuneindeksen er en analysemodell utviklet av Agenda Kaupang som måler hvor godt norske kommuner styres når det gjelder tjenestekvalitet, kostnadsnivå og finansielle nøkkeltall.

Kommuneindeksen sammenligner kommunenes resultater de tre siste årene, og hypotesen er at kommunene med de beste resultatene er de kommunene som er best styrt. De har kanskje noe interessant å lære bort.

Kommuneindeksen legger vekt på kommunens rolle som tjenesteprodusent. 90% av utgiftene går til lovpålagte oppgaver som knyttet til kommunens rolle som produsent av velferdstjenester.

Kommunene må klare å levere gode tjenester i tilstrekkelig omfang, uten å miste kontrollen over økonomien. Vi sammenligner derfor tjenestekvalitet, kostnadsnivå og finanser.

Kostnader, kvalitet og finanser teller likt i Kommuneindeksen. Kostnader og kvalitet teller likt i indeks for effektivitet. Alle kommuner teller likt. Indeksen for hver indikator er avstanden fra kommunegjennomsnittet, målt i standardavvik. Standardavvik er et statistisk mål som beskriver spredningen eller variasjonen i et datasett. Det er et tall som viser hvor mye de individuelle verdiene i et datasett avviker fra gjennomsnittet (middelverdien). Et høyt standardavvik betyr at dataene er spredt over et bredt spekter, mens et lavt standardavvik indikerer at dataene ligger tett opptil gjennomsnittet. Et standardavvik på +/- 0,4 eller mere er betydelig.

Figur 9- Kommuneindeksen 2026 for grunnskole. Kilde: Agenda Kaupang, bygger på nasjonal statistikk.

Figuren er hentet fra kommuneindeksen til Agenda Kaupang for 2026 og viser at grunnskolen i Fjaler kommune er marginalt mer effektiv enn gjennomsnittet i Norge, og kommer på 196 plass av kommunene (250 plass i 2025). Det er hovedsakelig kvaliteten som er god og bedre enn både snittet for landet og bedre enn kommunegruppe 5 som Fjaler tilhører. KOSTRA deler kommunene inn i kommunegrupper for å kunne sammenligne kommuner som likner på hverandre i størrelse, inntektsnivå og behov for tjenester.

- **Kostnader:** Grunnskolen består av deltjenestene (KOSTRA-funksjonene) 202 Grunnskole (undervisning), 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. Vi sammenligner behovskorrigerte netto driftsutgifter. Utgiftene på funksjonene 202 og 222 var vesentlig høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5 i 2024. Utgiftene på funksjonen 223 var under snittet for kommunegruppa. (Alle kostnader er justert for arbeidsgiveravgift som ikke alle kommuner har)
- **Kvalitet:** Kvaliteten i grunnskolen er sammenlignet ved hjelp av 14 indikatorer for læringsutbytte, elevundersøkelsen og kompetanse hos lærerne. Fjaler får bedre karakter enn landsgjennomsnittet og kommunegruppe 5. Fjaler skårer godt på både læringsutbytte, elevundersøkelsen og lærernes kompetanse. Resultatene er dårligere enn kommunegjennomsnittet når det gjelder fravær på 10. trinn og nasjonale prøver på 5. trinn.
- **Effektivitet:** Effektivitet defineres som gjennomsnittet av karakterene for kostnader og kvalitet. Det er et mål på hva samfunnet får igjen for alle pengene som brukes på grunnskolen. Fjaler har høyere effektivitet enn gjennomsnittet av kommunene og kommunegruppe 5.

Utviklingen i kvalitetsindikatorene over tid

Kvalitetsindikatorene fra kommuneindeksen bygger på nasjonalt rapporterte data for alle landets kommuner. Kvalitetsindikatorene brukt i Kommuneindeksen er en blanding av resultatdata (oppnådd resultat for elever), bemanning og kompetanse og opplevd læringsmiljø (elevundersøkelsen).

Vi har ikke hentet inn resultatdata for kommunen spesifikt i denne rapporten da det er tilgjengelig på Udir og kommunen årlig har rapportert på dette til kommunestyret. Vi kommenterer derfor litt overordnet ved bruk av samleindikatorene fra kommuneindeksen. Det vi kan slå fast er at kommunen over tid har vært gjennomsnittlige på kvalitetsmålinger og det har vært en positiv utvikling for flere områder.

Grunnskole

Region	2023	2024	2025
4646 Fjaler			
Grunnskolepoeng	46,40	45,90	43,80
Fravær dager 10.trinn	11,80	15,30	19,10
Nasjonale prøver 5.trinn	46,0	51,0	47,3
Nasjonale prøver 8.trinn	45,33	50,33	48,67
Nasjonale prøver 9.trinn	49,50	51,00	55,00
Skolebidrag 1-4.trinn	-2,30	-1,30	-0,70
Skolebidrag 5-7.trinn	-1,50	0,40	1,10
Andel lærere med godkjent utdanning	89 %	94 %	97 %
Andel lærere 1-7 med fordypning	88 %	82 %	89 %
Andel lærere 8-10 med fordypning	77 %	94 %	94 %
Trivsel 7 trinn	3,95	3,92	3,89
Trivsel 10 trinn	4,29		4,20
Andel ITO 1-4. trinn	1,47 %		
Gjennomføring VGS	82 %	79 %	79 %

Figur 10 - Datagrunnlag for kvalitetsindikatorer siste tre år.

4.2 Levekårene

Levekårene i kommunene antas å påvirke både kostnadene og kvaliteten i kommunens oppvekst-tjenester. Vi har laget en levekårsindeks som teller foreldre med lavt utdanningsnivå (50 %), lav inntekt (25 %) og innvandrere fra land utenfor vesten (25 %). Indeksen for Fjaler er 1,02. Kommunegjennomsnittet er 1.

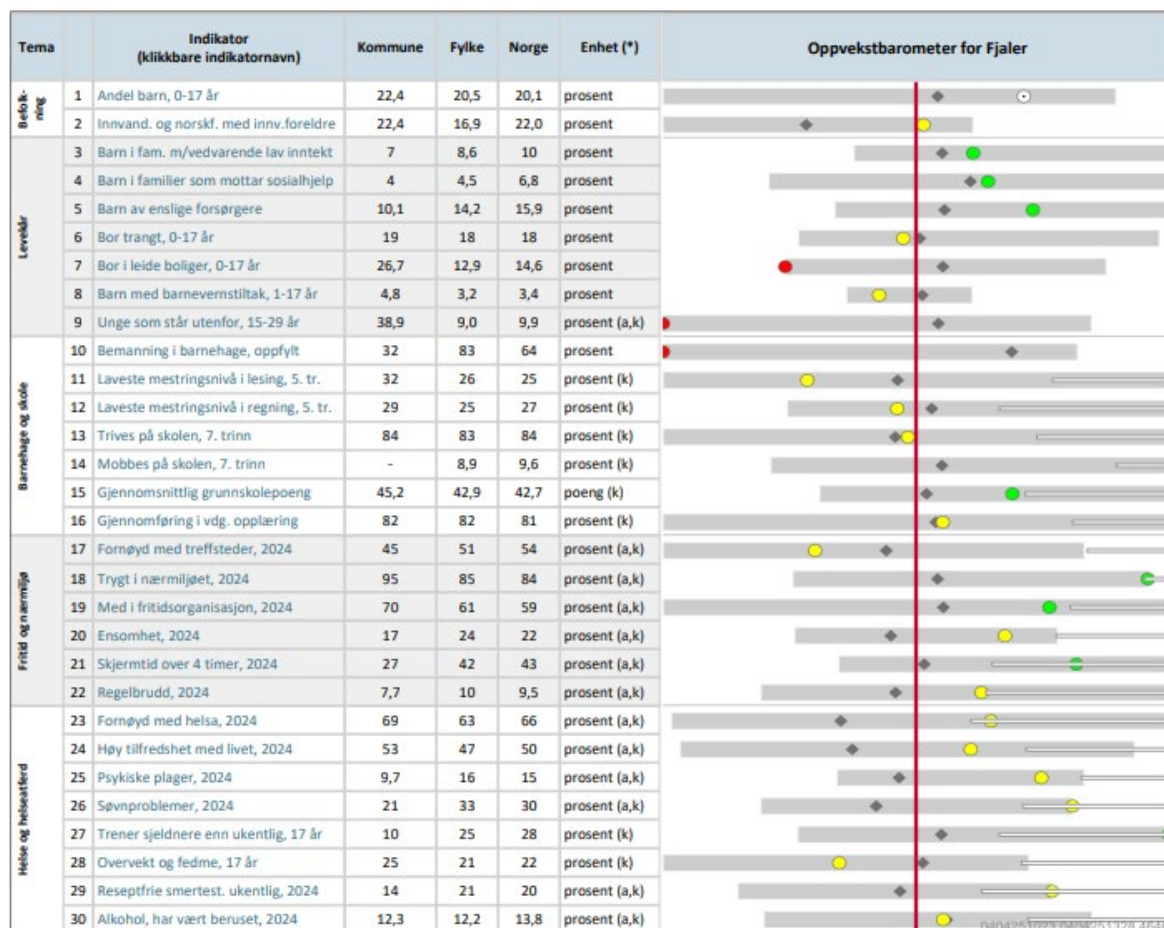
	Innvandrerbakgrunn	Lav utdanning	Lav inntekt	Standardavvik	Plassering
4646 Fjaler	0,74	1,30	0,73	1,02	230
Kommunegruppe 5	0,54	1,14	1,04	0,97	

Tabell 5 - Levekårsindeks for Fjaler kommune. Kilde SSB og metode Agenda Kaupang

Det er få innvandrere, mange innbyggere med lav utdanning og få familier med lave inntekter i Fjaler. Barn og unge i Fjaler har marginalt dårligere levekår enn kommunegruppen og gjennomsnittet i landet. Det er bare 229 kommuner i landet med bedre levekår for barn og unge.

Oppvekstprofilen fra Folkehelseinstituttet er en annen måte å måle levekårene i kommunen på. Oppvekstprofilen har med data om helse, nærmiljø, innvandring og levekår, i tillegg til kvalitetsdata fra skole og barnehage.

Oppvekstprofilen gir samme svar som vår levekårsindeks. Fjaler skårer signifikant bedre på 8 av de 30 indikatorene i oppvekstprofilen, se figuren under. De fleste av disse er innenfor kategorien levekår og fritid og nærmiljø. Det er 3 av de 30 indikatorene hvor kommunen skårer signifikant under. Dette er bor i leide boliger, 0-17 år, Unge som står utenfor (15-29 år) og Bemanning i barnehagene. Vi har en mistanke om at den internasjonale internatskolen i Fjaler påvirker negativt både indikator 7 og indikator 9 som kommunen kommer svært dårlig ut på. Vi har ikke detaljkjennskap til dette så det er en hypotese.

Figur 11 - Oppvekstprofilen for Fjaler kommune 2025. Kilde: FHI.

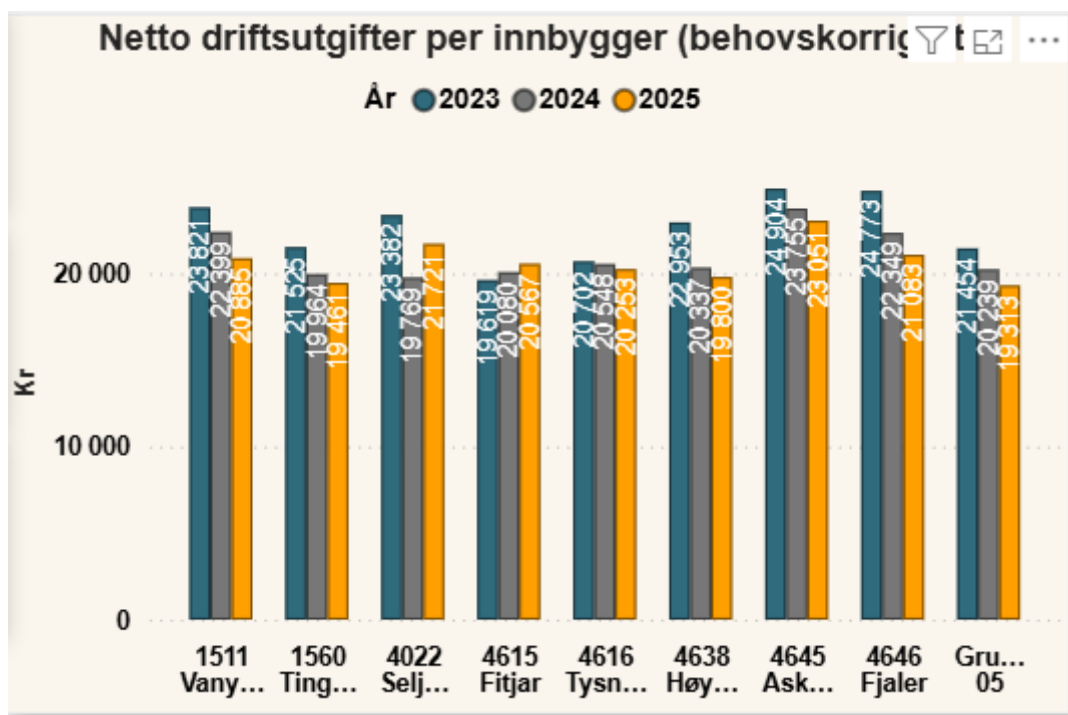
4.3 Kostnader i grunnskolen

Grunnskolen består av fire KOSTRA-funksjoner: 202 undervisning, 215 SFO, 222 skolelokaler og 223 skoleskys.

Kostnadene i Fjaler er sammenlignet med andre kommuner i nabolaget og kommunegruppe 5 kommuner med 2.000-10.000 innbyggere, høyt utgiftsbehov og middels inntekter).

Fjaler kommune har et høyt samlet kostnadsnivå i grunnskolen (alle fire KOSTRA-funksjonene). Den totale netto driftsutgiften for disse fire KOSTRA-funksjonen var samlet 74,5 millioner i 2025. Behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger var 21 083 kroner i 2025. Det er omtrent 1.700 kroner mer enn i kommunegruppen, se figuren under.

Utgiftene i figuren er korrigert for prisvekst. Utgiftene per innbygger er redusert med 3.500 kroner siden 2023.

Figur 12 - Netto driftsutgifter per innbygger (behovskorrigert med arbeidsgiveravgift)

Tabellen under regner kostnadsforskjellene om i millioner kroner. Utgiftene til grunnskolen var 6 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5. 202 Grunnskole (undervisningen) var 5 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5 i 2023. 222 Skolelokaler var 2 millioner kroner dyrere. Utgiftsnivået var 1 million lavere enn nivået i kommunegruppen innenfor skoleskyss. Sammenligningskommunene har i stor grad sammenlignbar skolestruktur og elevtall. Utgiftene var 5-6 millioner kroner lavere i Tingvoll og Høyanger.

Innsparingspotensial					
Region	202 Grunnskole	215 Skolefritid stilbud	222 Skolelokaler	223 Skoleskyss	Totalt
1511 Vanylven	-1 mill.	1 mill.	2 mill.	-1 mill.	1 mill.
1560 Tingvoll	7 mill.	0 mill.	0 mill.	-1 mill.	6 mill.
4022 Seljord	-3 mill.	-1 mill.	3 mill.	-1 mill.	-2 mill.
4615 Fitjar	1 mill.	-2 mill.	2 mill.	0 mill.	2 mill.
4616 Tysnes	4 mill.	0 mill.	1 mill.	-1 mill.	3 mill.
4638 Høyanger	6 mill.	-1 mill.	0 mill.	0 mill.	5 mill.
4645 Askvoll	-11 mill.	1 mill.	3 mill.	-1 mill.	-7 mill.
4646 Fjaler	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.
Gruppe 05	5 mill.	0 mill.	2 mill.	-1 mill.	6 mill.

Tabell 6 - Teoretisk innsparingspotensial sett i forhold til andre kommuner og kommunegruppen. Kilde Agenda Kaupang og KOSTRA

Vanylven har 3 skoler og et elevtall på 288 (3 mellomstore skoler)

Tingvoll har 3 skoler og et elevtall på 310 (1 stor og to små)

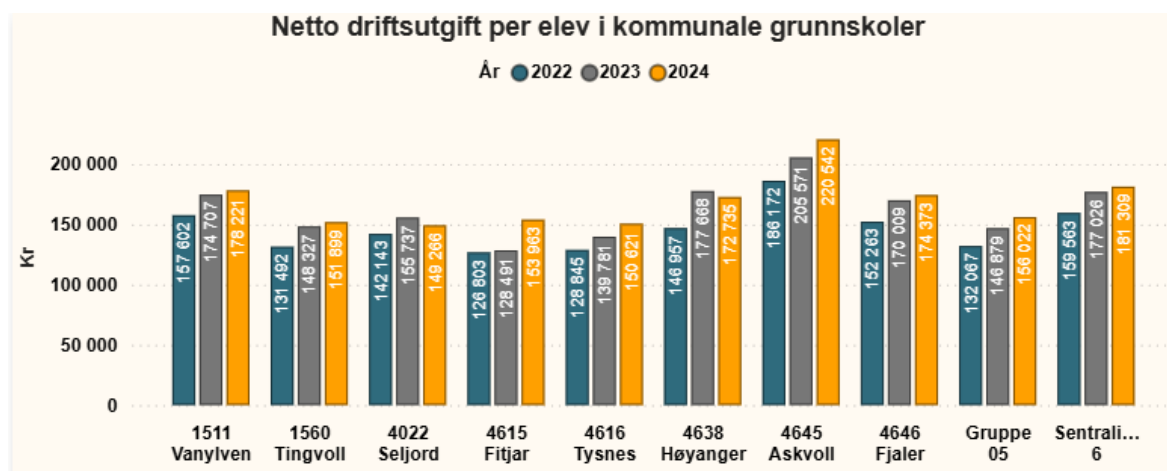
Seljord har 2 skoler og et elevtall på 339 (1 stor og 1 liten)
 Fitjar har 3 skoler og et elevtall på samlet 396 elever (1 stor og to små)
 Tysnes har 3 skoler og et elevtall på 339 (1 stor, 1 mellomstor og 1 liten)

Høyanger har 4 skoler og et elevtall på 382 (1 stor og 3 små)
 Askvoll har 4 skoler og et elevtall på 296 elever (1 stor og 3 små)

Vi ser at flere kommuner med tilsvarende skolestruktur drifter billiger enn Fjaler kommune på KOSTRA-funksjon 202. Askvoll og Seljord er de eneste kommunene som drifter dyrere enn Fjaler.

4.3.1 Kostnader i 202 Grunnskole

Funksjon 202 Grunnskole er den viktigste funksjonen i grunnskoletjenesten. Fjaler brukte 174.373 kroner per elev i 2024. Det er 16.351 kroner mer enn kommunegruppen og mer enn de fleste av sammenligningskommunene, se figuren under.

Figur 13 Netto driftsutgift per elev i kommunale grunnskoler funksjon 202. Kilde: KOSTRA.

Årsaken til høye kostnader i grunnskolen er vanligvis små skoler. Fjaler har mindre skoler enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5. Det var 113 elever i gjennomsnitt ved de 3 skolene ved tellingen 1.10.2025. Gjennomsnittet i kommunegruppen var 129 elever, se figuren under.

Elever per kommunal skole	
Region	Elever per skole
1511 Vanylven	96
1560 Tingvoll	103
4022 Seljord	170
4615 Fitjar	132
4616 Tysnes	113
4638 Høyanger	96
4645 Askvoll	74
4646 Fjaler	113
Gruppe 05	129

Figur 14 - Elever per skole i gjennomsnitt skoleåret 2024-2025. Kilde KOSTRA

Vi ser av figurene over at det er flere kommuner med mindre skoler og lavere utgifter per elev. Det gjelder både Tysnes, Fitjar, Tingvoll og Høyanger.

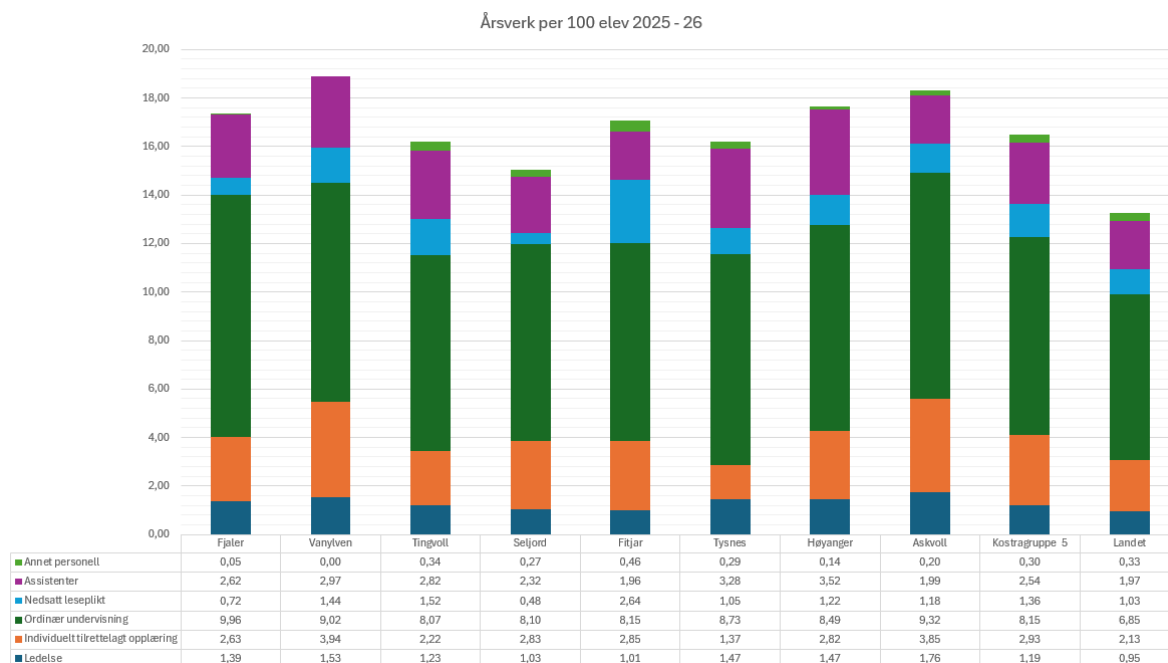
En annen måte å måle produktiviteten på er å se på antall årsverk per elev i skolene. Årsverk rapporteres til GSI (Grunnskolen informasjonssystem hvert år med telledato 1. oktober. Det var 58,7 årsverk i grunnskolen i Fjaler ved den siste tellingen, se tabellen under. Det er blitt 6,5 færre årsverk siden 2023. Rapporteringen skiller mellom ulike oppgaver i skolen:

- Ordinær undervisning
- ITO og språkstøtte
- Annet enn undervisning: Nedsatt leseplikt for lærere
- Ledelse
- Kontor/bibliotek
- Assistenter (miljøpersonale)

Samleoversikt årsverk	2023	2024	2025	Endring
Årsverk til administrasjon og ledelse	475	440	470	-5
Årsverk til individuelt tilrettelagt opplæring	1051	1001	765	-286
Årsverk til forsterket språkopplæring	284	688	125	-159
Årsverk til ordinær undervisning	3291	2874	3367	76
Årsverk undervisningspersonell til annet enn undervisning	311	287	242	-69
Årsverk utført av assistenter og annet personell i elevrettet arbeid	1067	1132	884	-183
Hvor mange av årsverkene utført av assistent er til personlig assistanse?	176	370	370	194
Årsverk til skolebibliotekar	40	40	8	-32
Årsverk til kontorteknisk personale	0	0	8	8
Totalt årsverk i skolen	6519	6462	5869	-650

Tabell 7 - Utvikling i antall årsverk i grunnskolen i Fjaler kommune 2023 til 2025. Årsverk i stillingsprosent. Kilde GSI

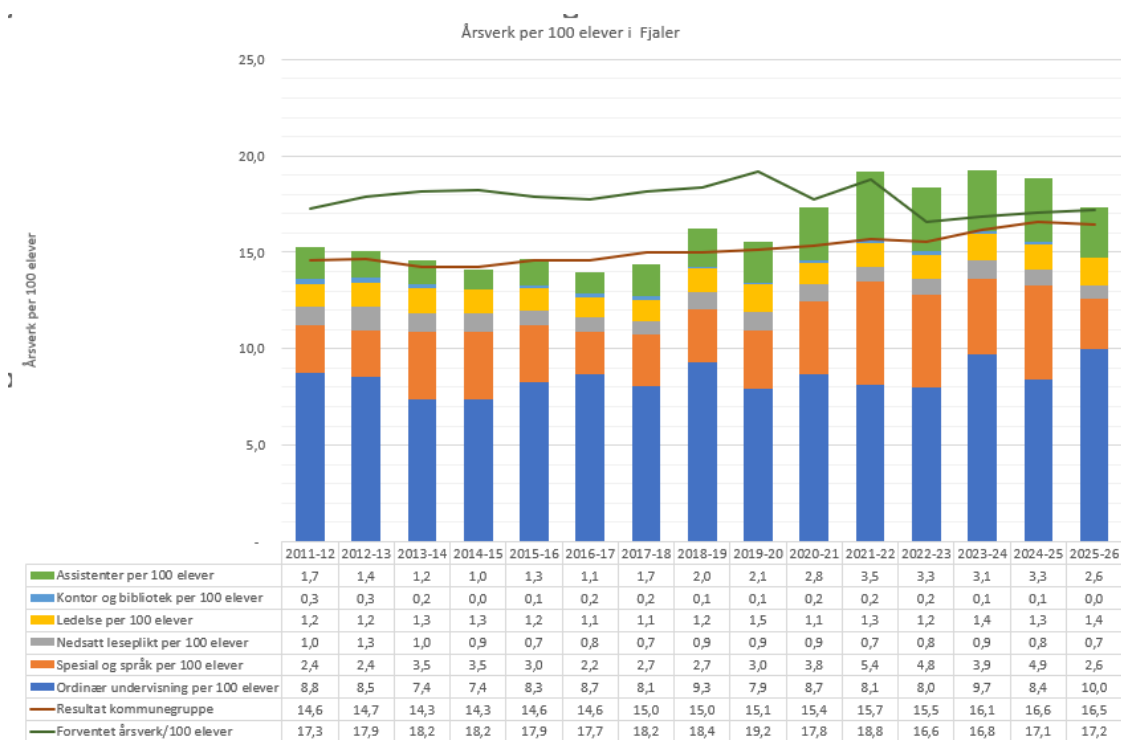
Det er 17,2 årsverk per 100 elever i Fjaler-skoen dette skoleåret. Det er 0,7 årsverk mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5. Vanylven, Høyanger og Askvoll har høyere bemanning, se figuren under.

Figur 15 - Årsverk per 100 elever skoleåret 2025-2026. Kilde GSI

Vi ser at det er i ordinær undervisning at Fjaler bruker vesentlig mer ressurser enn de fleste andre kommuner som vi sammenligner med. Dette viser at det fremdeles er et handlingsrom for effektivisering av undervisningen og skoledriften.

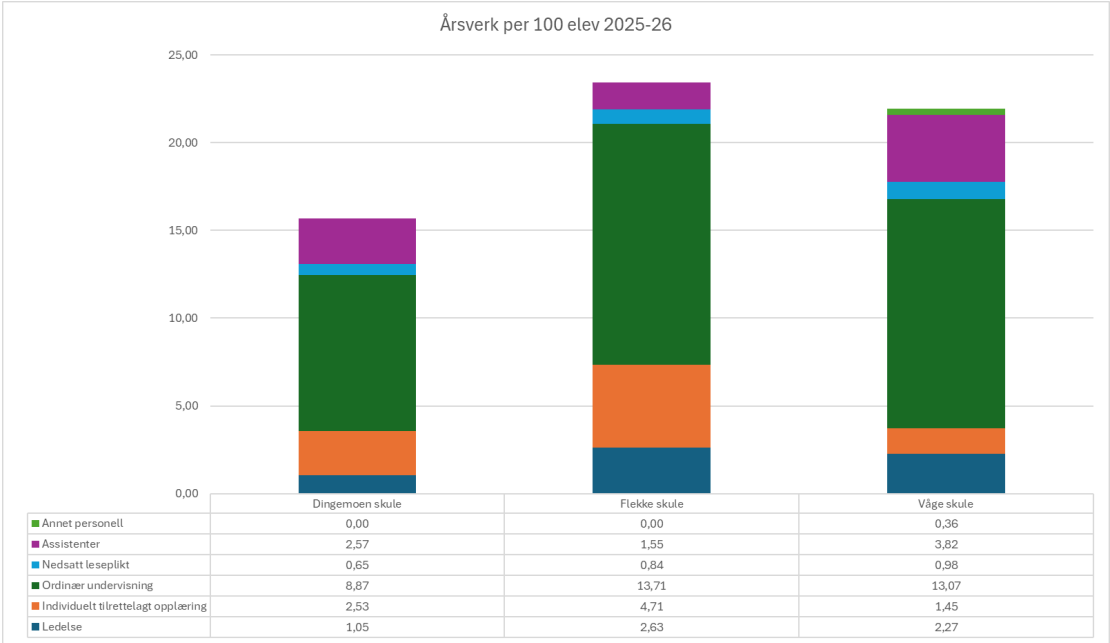
Bemanningen per elev i grunnskolen i Fjaler er redusert fra 18 til 17 årsverk de siste tre årene, se figuren under.

Figur 16 - Utvikling i årsverk per 100 elev over tid. Kilde GSI

Bemanningen ligger fremdeles over kommunegruppa (den røde linjen) og nå omtrent etter forventningene gitt skolestrukturen (den mørkegrønne linjen). Det er også derfor forventet at utgiftene per elev vil gå ned i 2026.

På samme måte som vi fremstiller ressursbruken i kommunen med årsverk per 100 elev kan vi også se på ressursbruken mellom skolene.

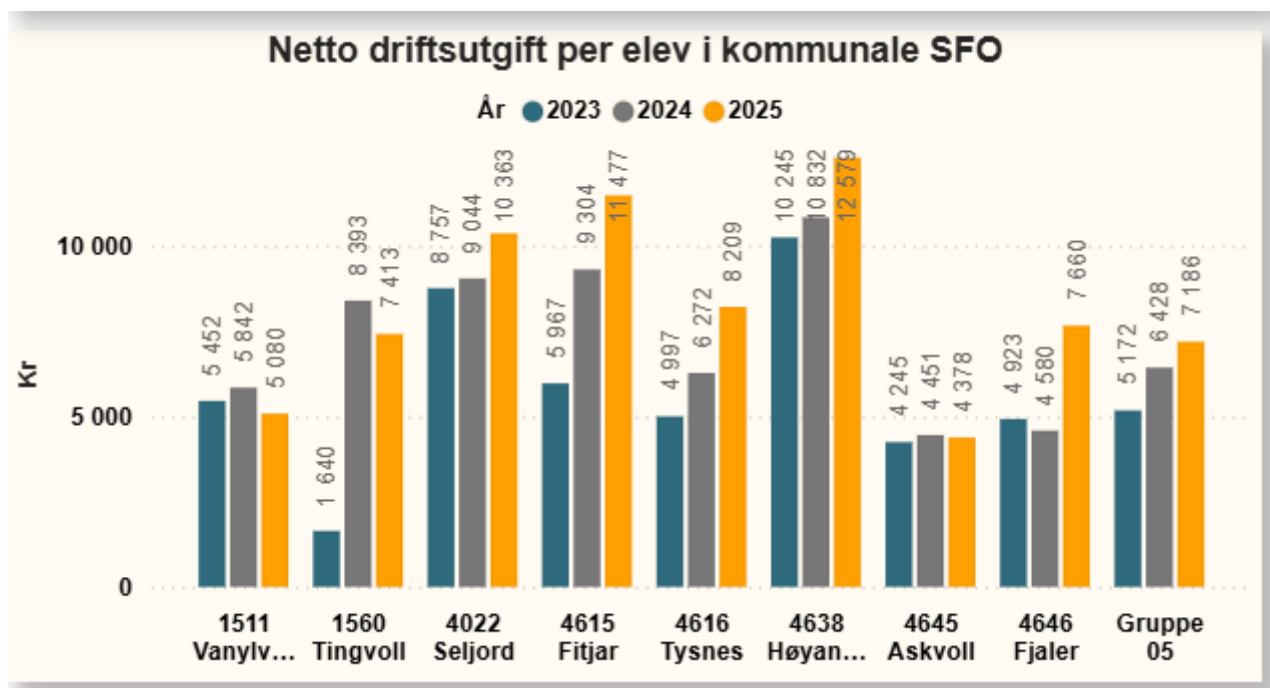

Figur 17 - Årsverk per 100 elev skoleåret 2025-26 fordelt mellom skolene i Fjaler kommune. Kilde GSI

4.3.2 Kostnader til SFO

Netto utgift i SFO var 2,5 mill. kr i 2025. Vi har sett at de behovskorrigererte utgiftene til KOSTRA-funksjon 215 SFO per innbygger var lik gjennomsnittet i kommunegruppe 5.

Netto driftsutgifter per elev var 7.600 kroner. Det er 500 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen, se figuren under. Netto utgift per elev har steget med 3.000 kroner siden 2024.

Figur 18 - Netto driftsutgift per elev i kommunale SFO. Kilde KOSTRA

Høye utgifter til SFO kan komme av høy deltakelse, høy bemanning eller lav egenbetaling. Dekningsgraden i Fjaler (83%) er 14 poeng høyere enn i kommunegruppen (69%). Kommunen har litt høyere brutto driftsutgifter per elev enn sammenligningskommunene. Her ligger utgiftene til bemanning. Brukerbetalingen i Fjaler (7.300 kr) er ca. 1000 kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er med andre ord både høy andel og høye driftsutgifter per elev som forklarer kostnadsforskjellen.

Region

Andel elever i SFO

1511 Vanylven	85,5 %
1560 Tingvoll	72,9 %
4022 Seljord	87,4 %
4615 Fitjar	74,3 %
4616 Tysnes	72,7 %
4638 Høyanger	87,6 %
4645 Askvoll	58,8 %
4646 Fjaler	82,8 %
Gruppe 05	69,6 %

Brutto utgift per elev i SFO

Region	2023	2024	2025
1511 Vanylven	28 121	23 581	19 340
1560 Tingvoll	24 863	45 308	40 282
4022 Seljord	67 964	48 285	49 165
4615 Fitjar	35 819	42 727	53 260
4616 Tysnes	32 703	30 690	35 260
4638 Høyanger	48 795	49 274	53 343
4645 Askvoll	42 670	34 141	31 895
4646 Fjaler	34 096	27 855	35 073
Gruppe 05	37 496	34 559	34 272

Tabell 8 - Andel elever i SFO og brutto utgift per elev i SFO. Kilde: KOSTRA

Fra og med 2025 har GSI tall for bemanning årsverk i SFO. Fjaler har rapportert 5,1 årsverk for 96 elever. Det betyr 18,8 elever per årsverk. Det er lavere bemanning enn landsgjennomsnittet (17,3). Årsverkene inkluderer ledelse og bemanning til barn med spesielle behov.

Kommune	Elever per årsverk	Andel 100% plass	Elever i SFO	Årsverk
Hele landet	17,3	0,53	184620	10693,74
Tingvoll	7,9	0,42	78	9,89
Vanylven	17,0	0,31	99	5,84
Askvoll	26,7	0,36	55	2,06
Fitjar	15,5	0,28	104	6,73
Fjaler	18,8	0,22	96	5,11
Høyanger	10,7	0,19	97	9,03
Tysnes	16,0	0,12	104	6,5

Tabell 9 - Elever og årsverk i SFO 2025. Kilde; GSI

4.3.3 KOSTRA-funksjon 222 - Skolelokaler

Vi har sett at utgiftene til KOSTRA-funksjon 222 Skolelokaler i Fjaler i 2025 var 2 mill. kr høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Utgiften per elev er 5.000 kroner høyere enn i kommunegruppen. Dyre skolelokaler kan komme av mye areal per elev eller høye driftsutgifter per kvm lokaler.

Fjaler har mye areal per elev. Fjaler har rapportert 31,1 kvm per elev. Det er 6,9 kvm mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen, se tabellen under. Fjaler har samtidig lave driftsutgifter per kvm skolebygg. Fjaler har rapportert 1 176 kroner per kvm skolebygg til FDV og avskrivninger. Det er ca. 500 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen, se figuren under. Det er altså mye areal som gjør driften av skolelokalene dyr per elev og per innbygger.

Areal kvm per elev i kommunale grunnskoler

Region	Areal per elev	Netto driftsutgifter per kvm skolelokaler
1511 Vanylven	37,3	816
1560 Tingvoll	32,1	1 194
4022 Seljord	14,0	2 015
4615 Fitjar	9,0	3 104
4616 Tysnes	29,0	1 192
4638 Høyanger	21,6	1 937
4645 Askvoll		Uendelig
4646 Fjaler	31,1	1 176
Gruppe 05	24,2	1 292

Tabell 10 - Skoleareal kvm per elev og kostnad per kvm 2025. Kilde KOSTRA

4.3.4 KOSTRA-funksjon 223 – Skoleskyss

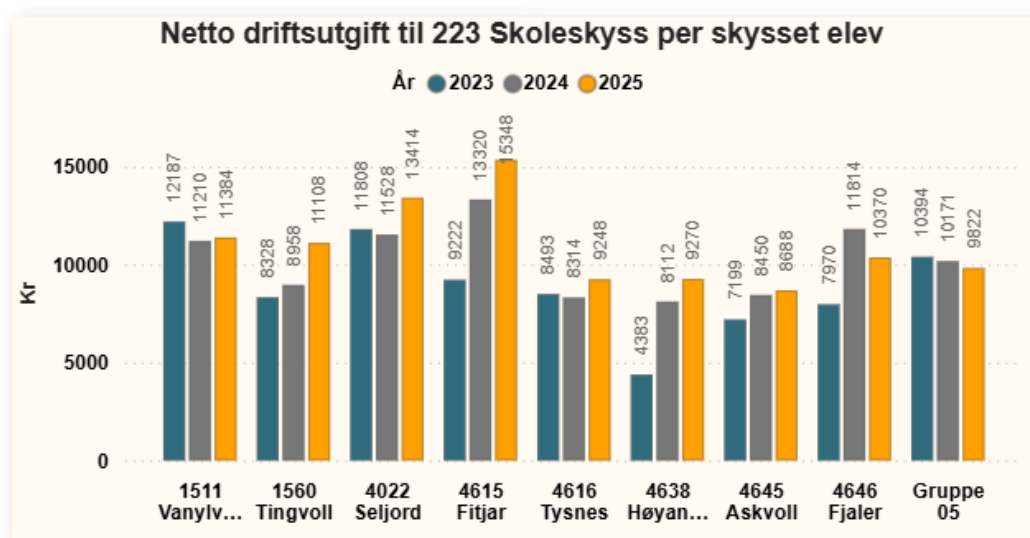
Vi har sett at utgiftene til skoleskyss er 1 mil kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen i 2025. Kommunen brukte 270 kroner per innbygger, behovskorrigert. Det er 200 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 5.

Høye utgifter til skoleskyss kan komme av høy andel elever med rett til skyss eller høye utgifter per skyssset elev. Årsaken til lave kostnader i Fjaler er lav andel elever med rett til skyss (27,2 % mot 47,4 % i kommunegruppen). Fjaler har derimot høye utgifter per skyssset elev (10.370 kroner mot 9.822 kroner i kommunegruppen).

Andel elever med skoleskyss

Region	2023	2024	2025
1511 Vanylven	51,9 %	51,6 %	61,5 %
1560 Tingvoll	61,9 %	61,3 %	62,9 %
4022 Seljord	35,9 %	37,1 %	34,2 %
4615 Fitjar	20,6 %	20,7 %	23,2 %
4616 Tysnes	56,0 %	67,2 %	65,5 %
4638 Høyanger	26,6 %	27,8 %	30,1 %
4645 Askvoll	63,6 %	64,0 %	69,3 %
4646 Fjaler	30,4 %	30,9 %	27,2 %
Gruppe 05	45,9 %	46,9 %	47,4 %

Tabell 11 - Andel elever med skoleskyss siste tre år. Kilde KOSTRA

Figur 19 - Netto driftsutgift til skoleskyss per skyssset elev.

4.4 Kvalitet i grunnskolen

Kvalitetsmålingen i Kommuneindeksen viser at grunnskolen i Fjaler har litt bedre kvalitet enn gjennomsnittet i Kommune-Norge. I dette kapitlet skal vi se nærmere på noen viktige forutsetninger for gode skoleresultater: strategi, organisering, kompetanse og tverrfaglig samarbeid.

Figur 20 - Modell for utvikling av kvalitet i skolen. Kilde: Agenda Kaupang 2025

4.4.1 Kvalitet

Når vi skal jobbe for å opprettholde og forbedre kvalitet i skolen er det viktig å definere hva vi mener med kvalitet i skolen. Vi mener det er viktig å skille på ulike kvalitetsbegrep. Dette er strukturkvalitet, prosesskvalitet, resultatkvalitet og innholdskvalitet (forskning.no).

De ulike kvalitetene påvirker og påvirkes av hverandre. Tradisjonelt sett har skolene i hovedsak blitt målt på resultatkvalitet, og det er det som ofte diskuteres når man skal definere om en skole er god eller dårlig. Forskning understøtter at man må se på alle disse aspektene ved kvalitet i skolen.

Læreplanen (kunnskapsløftet) 2020 for skole (forskrift) gir føringer for hvordan skolen skal arbeide med kvalitet samlet sett. Skoleeier har et utvidet ansvar for å følge opp og legge til rette for god kvalitet på alle områdene gitt i definisjonsbegrepet.

Det eksisterer mye internasjonal forskning på hva som gir godt læringsutbytte. Enkelte sammenhenger er ikke entydige. Det vil si at forskjellige forskningsprosjekter har fått ulike resultater. Man kan derfor ikke være bastant i at det er en direkte årsakssammenheng mellom bestemte kvaliteter og læringsutbytte.

Faktorer som har sterk effekt på læring:

- Positive relasjoner mellom elev og lærer
- Lærers evne til klasseledelse
- Tilbakemelding og forventninger til elevene
- Gode sosiale relasjoner mellom elever

Læringsutbytte og læringsmiljø kan ikke sees fra hverandre, men må sees i sammenheng.

I modellen for å utvikle kvalitet i skolen ligger de ulike kvalitetsparameterne i midten slik som modellen viser i figuren.

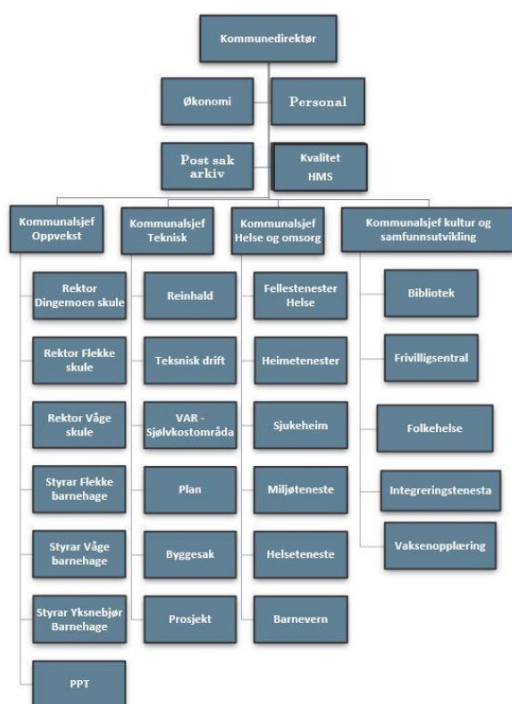
4.4.2 Strategi

Strategiske prioriteringer handler ofte om en kombinasjon av mål, tiltak og ressursbruk, og innenfor barnehage- og skolesektoren blir mye av dette bestemt nasjonalt. Skolene skal utvikle sin virksomhet innenfor Opplæringslovens og læreplanens juridiske og innholdsmessige rammer. Skolene skal drives forsvarlig, og kommunene som skoleeier skal stille til disposisjon nødvendige ressurser for at kravene skal kunne oppfylles. Den nasjonale finansieringen er rammestyrte og bygger blant annet på barnetall og geografiske forutsetninger.

Det er ingen nasjonale krav om lokalt utviklede strategi- eller temaplaner innenfor grunnskolen, men gitt det stadig økende kravet til eierstyring og lokal- og praksisnær kompetanseutvikling fremstår dette som en nødvendig betingelse innenfor de kvalitets- og forsvarlighetsforventningene som er bestemt nasjonalt. I den forbindelse har vi bedt om tilgang til sentrale planer for utvikling av skolesektoren i Fjaler kommune. Vi har også intervjuet skoleledere, PPT, kommunalsjef og tillitsvalgte.

4.4.3 Organisering

Fjaler kommune er organisert med kommunedirektør og fire kommunalsjefer, hvorav én har ansvar for oppvekstområdet. I tillegg er det etablert sentrale stab- og støttefunksjoner innen økonomi, personal, kvalitet og HMS, samt sak- og arkivfunksjon.

Figur 21 - Organisasjonskart i Fjaler kommune. Kilde www.fjaler.kommune.no

Kommunalsjef for oppvekst har en ledergruppe bestående av tre rektorer, to barnehagestyrere og leder for den interkommunale PP-tjenesten, der Fjaler er vertskommune. Organiseringen innebærer at sentrale virksomheter innen oppvekst rapporterer direkte til kommunalsjefen.

Tjenester som er sentrale for et helhetlig tilbud til barn og unge er i tillegg fordelt på flere kommunalområder. Under kommunalsjef for helse og omsorg ligger blant annet barnevernstjenesten (interkommunal med vertskommune Fjaler), BUFA (barn, unge og familieteam) samt helsetjenester til barn og unge, herunder skolehelsetjenesten. Videre er tjenester som voksenopplæring, folkehelse og bibliotek organisert under kommunalsjef for kultur og samfunnsutvikling. Barnehaagemyndigheten er lagt til kommunalsjef for helse og omsorg.

Dagens organisering kan karakteriseres som en enhetsmodell, hvor virksomhetslederne har direkte rapporteringslinje til kommunalsjef for oppvekst. Det er delegert myndighet til virksomhetslederne innen budsjettansvar, tilsettinger og faglig oppfølging.

Vurderinger av organiseringen

Organiseringen gir korte styringslinjer og tydelig ansvar for den enkelte virksomhetsleder. Delegert myndighet bidrar til lokal handlefrihet og mulighet for tilpasning av drift til den enkelte enhets behov. Dette kan være en styrke, særlig i mindre organisasjoner hvor nærhet til tjenestene er viktig.

Samtidig stiller modellen krav til kapasitet og samordning på kommunalsjefsnivå. Med direkte oppfølging av flere virksomhetsledere kan styringsspennet bli relativt stort. Dette kan redusere muligheten for tett strategisk oppfølging og utviklingsarbeid på tvers av enhetene.

Oppvekstområdet er videre organisert på tvers av flere kommunalområder. Tjenester som samlet utgjør tilbudet til barn og unge er fordelt mellom oppvekst, helse og omsorg, samt kultur og samfunnsutvikling. Dette gir behov for koordinering og samhandling på tvers av organisatoriske grenser. Selv om dette kan bidra til faglig spesialisering, kan det også medføre risiko for fragmentering dersom samhandlingen ikke er tilstrekkelig strukturert.

Plasseringen av barnehaagemyndigheten utenfor oppvekstområdet kan også påvirke sammenhengen mellom myndighetsutøvelse og tjenstedrift. Dette stiller krav til tydelige avklaringer av roller og ansvar, samt gode samarbeidsrutiner.

Organiseringen legger i utgangspunktet til rette for desentralisert ansvar og lokal tilpasning, men forutsetter samtidig tydelig ledelse og systematisk samordning for å sikre et helhetlig og sammenhengende tilbud til barn og unge.

Den største svakheten med dagens organisering er kommunalsjefens manglende støtte sentralt ved rådhuset. Kommunalsjefen får selvsagt støtte fra de tjenester som HR, lønn og regnskap etc, men det er ingen administrativ avlastning på de mange andre oppgavene som er lagt til kommunalsjefen. Vi ser dette som en risiko og svakhet med organiseringen i dag.

Organisering av PPT som interkommunal tjeneste

Den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT) i Fjaler er organisert som en interkommunal tjeneste for kommunene Askvoll, Fjaler, Hyllestad, Høyanger og Solund, med Fjaler som vertskommune og administrativ base. Organiseringen innebærer at tjenesten dekker et relativt stort geografisk område og betjener flere kommuner med ulike behov og prioriteringer. Dette gir tilgang til et bredere fagmiljø enn det en liten kommune alene ville hatt, men stiller samtidig krav til tydelig prioritering, god samhandling og effektiv ressursutnyttelse.

PPT har et lovpålagt mandat etter opplæringsloven og barnehaageloven, med ansvar for sakkyndige vurderinger, rådgivning og veiledning til skoler og barnehager, kartlegging og utredning av barn og elevers behov, samt bidrag til kompetanse- og organisasjonsutvikling. I tråd med nasjonale føringer

er det også forventet at tjenesten i økende grad arbeider forebyggende og systemrettet, med særlig vekt på tidlig innsats.

Intervjuene peker på at PPT i flere tilfeller kobles på sent i prosesser rundt barn og unge. Tjenesten beskriver selv at de ofte blir involvert først når behovet for sakkyndig vurdering allerede er etablert, og i mindre grad i den tidlige fasen hvor forebygging og tilpasning kunne hatt størst effekt. Dette svekker muligheten til å bidra til tidlig innsats og til å utvikle gode tiltak i tett samarbeid med skolene.

Videre fremstår rolle- og ansvarsavklaringer mellom PPT og øvrige tjenester som uklare. Det rapporteres om situasjoner der andre tjenester, særlig innen helse, går inn i problemstillinger som i utgangspunktet ligger innenfor det pedagogiske ansvarsområdet. Dette skaper uklarhet om hvem som har ansvar for hva, og bidrar til overlappende innsats og mindre effektiv ressursbruk. Samtidig opplever PPT at deres mandat og rolle ikke alltid er tilstrekkelig tydelig forankret i organisasjonen.

Samhandlingen mellom PPT, skole og øvrige tjenester fremstår som lite systematisert. Selv om det finnes modeller og strukturer for samarbeid, er disse ikke tilstrekkelig implementert eller operasjonalisert i praksis. Samarbeidet blir i stor grad personavhengig og situasjonsstyrt, fremfor å være en integrert del av kommunens helhetlige arbeid med barn og unge. Dette påvirker kvaliteten i oppfølgingen av elever med sammensatte behov, og gjør det mer krevende å etablere helhetlige og koordinerte tiltak.

Den interkommunale organiseringen bidrar også til noen strukturelle utfordringer. Tjenesten må fordele begrensede ressurser på flere kommuner, noe som kan redusere tilstedeværelsen i den enkelte kommune og gjøre det vanskeligere å arbeide tett og kontinuerlig med skolene. Reisetid og avstander påvirker også tilgjengeligheten, og kan begrense muligheten for oppfølging over tid.

Samlet sett fremstår PPT i Fjaler som en faglig kompetent tjeneste med et bredt mandat, men med begrenset kapasitet til å fylle rollen som en aktiv utviklingspartner for skolene. Tjenesten er i større grad innrettet mot å håndtere enkeltsaker enn å bidra til systemutvikling og kompetansebygging i skolene. Dette innebærer at en viktig ressurs i arbeidet med kvalitet i grunnskolen ikke utnyttes fullt ut.

For grunnskolen i Fjaler betyr dette at arbeidet med tidlig innsats og tilpasset opplæring i for stor grad skjer innenfor den enkelte skole, uten tilstrekkelig støtte fra et koordinert og systematisk tjenesteapparat. Det bidrar til økt behov for individrettede tiltak og gjør det mer krevende å utvikle en helhetlig og bærekraftig praksis. En tydeligere rolleavklaring, sterkere forankring av PPT i kommunens samlede oppvekststrategi og økt vekt på systemrettet arbeid vil være sentrale forutsetninger for å styrke kvaliteten i grunnskolen fremover.

Organisering av barnevern som interkommunal tjeneste

Den interkommunale barnevernstjenesten som betjener Fjaler er organisert som HAFS-barnevernteneste, et samarbeid mellom kommunene Hyllestad, Askvoll, Fjaler og Solund. Tjenesten har sitt hovedkontor i Dale i Fjaler, som fungerer som vertskommune. Organiseringen innebærer at barnevernstjenesten dekker et mindre, men likevel regionalt område, og er etablert for å sikre tilstrekkelig fagmiljø, kapasitet og robusthet i arbeidet med barnevernets lovpålagte oppgaver.

Barnevernstjenesten har et omfattende mandat etter barnevernsloven, og skal både arbeide forebyggende og sikre nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse for barn og unge som lever under forhold som kan være skadelige for deres utvikling. Tjenesten håndterer meldinger og undersøkelser, iverksetter hjelpetiltak i hjemmet og, der det er nødvendig, fremmer saker om

omsorgstiltak. I tillegg har barnevernet en viktig rolle i det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og unge, og skal bidra til tidlig innsats i samarbeid med andre tjenester.

Den interkommunale organiseringen gir flere faglige styrker. Et samlet fagmiljø på tvers av kommunene gir bedre forutsetninger for kompetanseutvikling, faglig kvalitet og håndtering av komplekse saker. Det gir også økt robusthet ved sykefravær og turnover, og bedre mulighet for spesialisering innenfor tjenesten. Dette er særlig viktig i mindre kommuner, hvor det ellers ville vært krevende å opprettholde et tilstrekkelig bredt og stabilt fagmiljø.

Samtidig innebærer organiseringen noen strukturelle utfordringer knyttet til nærhet og samhandling. Selv om tjenesten har base i Fjaler, skal den betjene flere kommuner, noe som påvirker tilgjengeligheten og tilstedeværelsen i den enkelte kommune. Dette kan gjøre det mer krevende å være tett på skolene og barnehagene i det daglige arbeidet, og kan bidra til at barnevernet i større grad kobles på i saker når utfordringene allerede har utviklet seg.

Nasjonale føringer legger økt vekt på at barnevernet skal bidra tidlig og i tett samarbeid med andre tjenester, men i praksis vil kapasitetspress og lovpålagte oppgaver ofte føre til at ressursene i stor grad brukes på undersøkelser og oppfølging av enkeltsaker. Dette reduserer muligheten for å arbeide mer systemrettet og forebyggende i samarbeid med skole og barnehage.

Det er også relevant å se barnevernstjenesten i sammenheng med beredskapsordninger. Utenom ordinær arbeidstid inngår Fjaler i en større interkommunal barnevernsvakt sammen med flere kommuner i regionen. Dette sikrer nødvendig akuttberedskap, men er organisatorisk skilt fra den ordinære barnevernstjenesten og har begrenset betydning for det daglige samarbeidet med oppvekstsektoren.

HAFS barnevernteneste fremstår som en faglig robust og nødvendig løsning for å ivareta barnevernets lovpålagte oppgaver i Fjaler. Tjenesten bidrar til kvalitet og rettssikkerhet i enkeltsaker, og gir tilgang til kompetanse som ellers ville vært vanskelig å bygge opp lokalt. Samtidig innebærer organiseringen at barnevernet i noe mindre grad er integrert i det løpende, forebyggende arbeidet i kommunen når den både skal betjene mange kommuner og har liten grad av treffpunkter for forebyggende arbeid ifølge informantene.

For kvaliteten i grunnskolen og oppvekstsektoren samlet sett innebærer dette at barnevernstjenesten ikke utnyttes fullt ut som en samarbeidspartner i det systematiske arbeidet rundt barn og unge. Utfordringsbildet knytter seg særlig til samhandling, rolleavklaringer og tidlig innsats. En tydeligere forankring av barnevernstjenesten i kommunens samlede oppvekstarbeid, samt mer strukturerte samarbeidsarenaer med skole og øvrige tjenester, vil være viktige grep for å styrke helheten i tilbudet til barn og unge i Fjaler.

Helsetjenester til barn og unge

Helsetjenestene rundt barn og unge i Fjaler kommune er organisert som et bredt sammensatt tjenestetilbud med flere fagmiljøer som samlet skal bidra til forebygging, tidlig innsats og oppfølging av barn og unge i ulike livssituasjoner. Tjenestene omfatter blant annet helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, psykisk helse- og rustjenester, samt den tverrfaglige enheten Barn, unge og familier. I tillegg inngår fastlegetjenesten, fysioterapitjenester og samarbeid med spesialisthelsetjenesten som en del av det samlede tilbudet. Organisatorisk er hoveddelen av disse tjenestene plassert i helse- og omsorgssektoren, mens skolene er organisert under oppvekstsektoren. Dette innebærer at samarbeidet mellom tjenestene i stor grad må ivaretas på tvers av sektorgrenser.

Kommunen har etablert strukturer og modeller for tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge, med ambisjon om å sikre helhetlige og koordinerte tjenester. Dette omfatter blant annet bruk av

tverrfaglige team og en modell for tidlig innsats, der flere tjenester skal kunne kobles på i et tidlig stadium. Intensjonen er at utfordringer skal fanges opp så tidlig som mulig, og at tiltak skal settes inn på lavest effektive nivå. Det er også lagt til rette for at skole og barnehage skal fungere som sentrale arenaer for identifisering av behov og videre kobling til relevante hjelpetjenester.

Intervjumaterialet viser imidlertid at det er et gap mellom den formelle organiseringen og hvordan samarbeidet fungerer i praksis. Samhandlingen mellom helsetjenestene og skolene fremstår som varierende og i stor grad personavhengig. Selv om det finnes etablerte samarbeidsarenaer, er disse ikke tilstrekkelig systematisert eller implementert på en måte som sikrer lik praksis på tvers av skolene. Dette medfører at kvaliteten i samarbeidet i stor grad avhenger av lokale initiativ, relasjoner og tilgjengelig kapasitet i de enkelte tjenestene.

Skolehelsetjenesten utgjør et sentralt bindeledd mellom helse og skole, men fremstår som begrenset i omfang og tilstedeværelse. Tjenesten har et bredt mandat knyttet til både forebyggende arbeid, helsefremmende tiltak og individuell oppfølging, men tilgjengeligheten ved skolene er ikke tilstrekkelig til å sikre en tett og kontinuerlig oppfølging. Dette påvirker i hvilken grad tjenesten kan fungere som en integrert del av skolens arbeid med elevmiljø, trivsel og psykisk helse. Begrenset tilstedeværelse reduserer også muligheten for å arbeide systematisk og forebyggende i samarbeid med skolens personale.

Den tverrfaglige enheten Barn, unge og familier representerer et viktig grep for å styrke det samlede tjenestetilbudet. Enheten er etablert som et lavterskeltilbud med mål om å samle kompetanse og bidra til bedre koordinering av tjenester. Den skal både gi direkte oppfølging til barn og familier og bidra til å styrke samarbeidet mellom ulike fagmiljøer. Erfaringene så langt tyder på at dette er en hensiktsmessig organisering, men at potensialet ikke er fullt ut realisert. Det er behov for å tydeliggjøre roller, ansvar og samhandlingsrutiner, slik at enheten i større grad kan fungere som et operativt nav i arbeidet rundt barn og unge.

Samarbeidet mellom helsetjenestene og skolene fremstår som særlig utfordrende i arbeidet med tidlig innsats. Intervjuene peker på at flere saker utvikler seg over tid før relevante tjenester kobles på, og at skolene i mange tilfeller blir stående med et stort ansvar i den tidlige fasen. Dette kan føre til at tiltak settes inn senere enn ønskelig, og at behovet for mer omfattende oppfølging øker. En mer systematisk og forpliktende involvering av helsetjenestene i skolens arbeid vil kunne bidra til å redusere dette presset og styrke kvaliteten i oppfølgingen.

Det er også indikasjoner på at det er behov for bedre koordinering mellom de ulike helsetjenestene og mellom helse og øvrige tjenester som PPT og barnevern. Uklare ansvarsforhold og manglende felles forståelse av roller kan føre til overlappende innsats på noen områder og manglende oppfølging på andre. Dette utfordrer målsettingen om helhetlige tjenester og kan bidra til ineffektiv ressursbruk.

Fjaler kommune et bredt og relevant tjenestetilbud innen helse for barn og unge, med flere viktige komponenter på plass. Samtidig er det et tydelig forbedringspotensial knyttet til samhandling, koordinering og operasjonalisering av eksisterende strukturer. For å styrke kvaliteten i tjenestene vil det være avgjørende å utvikle mer forpliktende samarbeidsformer, sikre økt tilstedeværelse fra sentrale tjenester i skolene, og tydeliggjøre ansvar og roller på tvers av sektorer. Dette vil kunne bidra til å realisere intensjonen om tidlig innsats og helhetlig oppfølging, og samtidig avlaste skolene i arbeidet med stadig mer komplekse elevbehov.

4.4.4 Kompetanse

Kompetanse utgjør en sentral forutsetning for kvalitet i oppvekstsektoren i Fjaler kommune. Dette gjelder både den formelle kompetansen hos ansatte og hvordan kompetansen samlet sett utnyttes og utvikles i organisasjonen. En vurdering av kompetanseområdet må derfor omfatte tilgang på

kvalifisert personale, rekrutteringssituasjonen, systemer for kompetanseutvikling og hvordan kompetanse brukes på tvers av tjenester.

Fjaler kommune har i hovedsak tilgang på kvalifisert personale i skolene, og flere av skolene beskrives som stabile fagmiljø med erfarne lærere og lavt fravær. Dette gir gode forutsetninger for kontinuitet i opplæringen og for utvikling av et godt læringsmiljø. Samtidig fremkommer det av intervjuene at kompetansemiljøene ved de enkelte skolene er små, noe som gjør dem sårbare ved fravær og turnover. Dette gjelder særlig i mindre fag og funksjoner, der det i praksis kan være én eller få personer med spesifikk kompetanse. Sårbarheten forsterkes av utfordringer med å skaffe kvalifiserte vikarer, noe som medfører at eksisterende personale i større grad må dekke opp for fravær og dermed får økt arbeidsbelastning.

Rekrutteringssituasjonen fremstår som krevende, både i skolen og i øvrige deler av oppvekstsektoren. Det rapporteres om utfordringer med å rekruttere kvalifiserte lærere og barnehagelærere, samt å sikre stabil tilgang på vikarer. Dette er i tråd med nasjonale utviklingstrekk, men får særlige utslag i mindre kommuner med små fagmiljøer. Manglende tilgang på kvalifisert personale kan over tid påvirke kvaliteten i tjenestene, særlig dersom det fører til økt bruk av ufaglært arbeidskraft eller redusert kapasitet til oppfølging av elever med særskilte behov.

Innenfor helse- og støttetjenestene rundt barn og unge er det etablert flere fagmiljøer med relevant kompetanse, blant annet innen psykisk helse, helsestasjon og tverrfaglig oppfølging. Opprettelsen av en samlet enhet for barn, unge og familier representerer et viktig grep for å styrke kompetansegrunnlaget og legge til rette for mer helhetlig bruk av kompetanse på tvers av tjenester. Samtidig viser intervjuene at kapasiteten i disse tjenestene er begrenset, og at dette påvirker tilgjengeligheten ut mot skolene. Begrenset kapasitet innebærer at kompetansen i mindre grad kan brukes forebyggende og systemrettet, og i større grad blir rettet mot enkeltsaker når behovene har blitt omfattende.

PPT inngår som en del av det samlede kompetanseapparatet gjennom et interkommunalt samarbeid. Dette gir tilgang til et bredere fagmiljø enn kommunen ville hatt alene, og bidrar til høy faglig kvalitet i de sakene som behandles. Samtidig medfører organiseringen at tjenesten i mindre grad er til stede i det daglige arbeidet i skolene. Intervjuene tyder på at PPT i hovedsak kobles på i saker som allerede er blitt omfattende, og i mindre grad deltar i tidlig fase med veiledning og forebygging. Dette begrenser muligheten for å bruke kompetansen til å styrke det systematiske arbeidet i skolene.

Når det gjelder systemer for kompetanseutvikling, fremstår disse som mindre tydelig utviklet. Det er begrenset grad av felles, overordnede strategier for kompetanseutvikling i oppvekstsektoren, og arbeidet med kompetanse skjer i stor grad lokalt ved den enkelte enhet. Dette gir rom for tilpasning til lokale behov, men kan også føre til ulik praksis og manglende samordning på tvers av kommunen. Intervjuene peker på at ansatte i stor grad er motiverte for utviklingsarbeid, men at det mangler tydelige prioriteringer og retning for hva det skal satses på.

En utfordring knyttet til kompetanse er også hvordan den samlede kompetansen i kommunen utnyttes på tvers av tjenester. Samarbeidet mellom skole, helse, PPT og barnevern fremstår som variabelt og i stor grad personavhengig. Dette innebærer at kompetanse ikke nødvendigvis brukes der den gir størst effekt, og at det er risiko for både overlapp og mangler i oppfølgingen av barn og unge. Manglende systematikk i samarbeidet gjør det vanskelig å bygge robuste strukturer for kompetansedeling og felles læring.

Samtidig er det klare styrker i kompetansegrunnlaget. Flere av skolene har stabile kollegier med god erfaringskompetanse, og det rapporteres om gode arbeidsmiljø og høy grad av intern støtte og samarbeid. Dette gir et godt utgangspunkt for videre utvikling. Kommunen har også etablert

strukturer og tjenester som, dersom de utvikles videre, kan bidra til mer effektiv bruk av kompetanse og bedre kvalitet i tjenestene.

Samlet sett vurderes kompetansesituasjonen i Fjaler kommune som tilfredsstillende, men med tydelige sårbarheter knyttet til små fagmiljøer, rekrutteringsutfordringer og begrenset kapasitet i støttetjenestene. Det er et potensial for å styrke kvaliteten gjennom mer systematisk kompetanseutvikling, tydeligere prioriteringer og bedre utnyttelse av kompetanse på tvers av tjenester. En mer strukturert og forpliktende samhandling mellom fagmiljøene vil være en viktig forutsetning for å realisere dette potensialet.

4.4.5 Samarbeid

Samarbeidet mellom tjenestene i oppvekstsektoren i Fjaler kommune er avgjørende for kvaliteten i tilbudet til barn og unge. Dette gjelder både samarbeidet internt i skolene, mellom skolene og øvrige kommunale tjenester, samt samarbeid med eksterne aktører. En helhetlig og koordinert innsats forutsetter at samhandlingen er systematisk, forpliktende og mindre avhengig av enkeltpersoner.

Internt i skolene fremstår samarbeidet som godt utviklet. Intervjuene beskriver kollegier med høy grad av tillit, fleksibilitet og vilje til å støtte hverandre i en krevende arbeidshverdag. Dette gjelder særlig i mindre fagmiljøer, hvor ansatte i stor grad må dekke opp for hverandre ved fravær og håndtere et bredt spekter av oppgaver. Det rapporteres om gode relasjoner mellom ansatte og et arbeidsmiljø som understøtter samarbeid om elevenes læring og trivsel. Samtidig medfører små miljøer og økende arbeidsbelastning at samarbeidet i praksis ofte blir operativt og kortsiktig, med mindre kapasitet til systematisk utviklingsarbeid.

Samarbeidet mellom skolene i kommunen fremstår som mindre strukturert. Det er begrenset grad av formaliserte arenaer for erfaringsdeling, felles utviklingsarbeid og koordinering på tvers av skolene. Dette innebærer at praksis kan variere mellom enhetene, og at det er et uutnyttet potensial for å styrke kvaliteten gjennom mer systematisk samarbeid. Små fagmiljøer ved den enkelte skole forsterker behovet for samarbeid på tvers, særlig innen fagområder og funksjoner der kompetansen er begrenset.

Samarbeidet mellom skole og støttetjenester som PPT, helsetjenester og barnevern er etablert, men fremstår som ujevnt og i stor grad personavhengig. Intervjuene peker på at samarbeidet ofte fungerer godt i enkeltsaker, særlig der det er etablerte relasjoner og tydelig kommunikasjon. Samtidig er det en gjennomgående utfordring at samarbeidet ikke er tilstrekkelig systematisert. Dette medfører at kvaliteten i samhandlingen varierer mellom skoler og saker, og at det i mindre grad fungerer som et helhetlig og forutsigbart system.

PPT fremstår som en viktig samarbeidspartner, men samarbeidet er i stor grad knyttet til enkeltsaker og sakkyndighetsarbeid. Det er begrenset bruk av PPT som en systemrettet ressurs i skolene, særlig i tidlig fase. Dette reduserer muligheten for å arbeide forebyggende og bidra til kompetanseutvikling i skolene. Tilsvarende gjelder for helsetjenestene, der begrenset kapasitet og tilstedeværelse gjør det utfordrende å inngå i et tett og kontinuerlig samarbeid med skolene. Skolehelsetjenesten fremstår som en viktig aktør, men med for lav tilstedeværelse til å kunne fungere som en integrert del av skolens daglige arbeid.

Samarbeidet med barneverntjenesten er preget av at tjenesten er interkommunal og dermed mindre til stede i det daglige arbeidet i kommunen. Dette påvirker graden av integrasjon i det forebyggende arbeidet. Intervjuene tyder på at barnevernet i hovedsak kobles på når saker har utviklet seg over tid, og i mindre grad inngår som en aktiv samarbeidspartner i tidlig innsats. Dette begrenser muligheten for å etablere helhetlige tiltak på et tidlig tidspunkt.

Kommunen har etablert modeller og strukturer for tverrfaglig samarbeid, blant annet gjennom tverrfaglige team og arbeid med tidlig innsats. Intensjonen er å sikre at relevante tjenester kobles på tidlig og at oppfølgingen av barn og unge blir koordinert. Intervjuene indikerer imidlertid at disse strukturene ikke er tilstrekkelig operasjonalisert. Samarbeidet blir i praksis ofte avhengig av enkeltpersoners initiativ og relasjoner, og i mindre grad styrt av faste rutiner og felles praksis.

En konsekvens av dette er at skolene i stor grad blir stående med et betydelig ansvar i den tidlige fasen av oppfølgingen av elever med sammensatte behov. Dette kan føre til at tiltak settes inn senere enn ønskelig, og at behovet for mer omfattende oppfølging øker. Manglende systematikk i samarbeidet kan også bidra til overlapp i innsatsen på enkelte områder og mangler på andre, noe som gir mindre effektiv ressursutnyttelse.

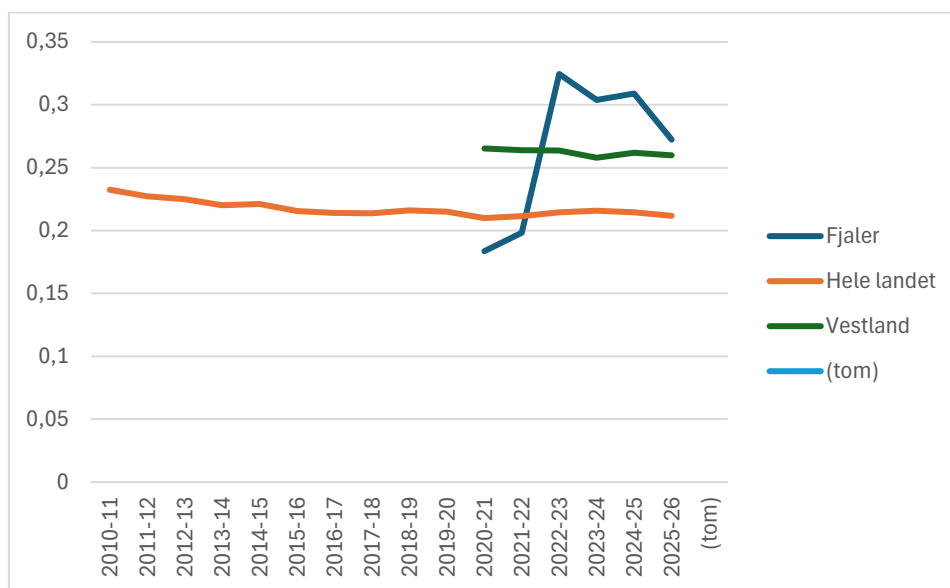
Samtidig er det klare styrker i samarbeidskulturen. Det er en gjennomgående vilje til samarbeid på tvers av tjenester, og det rapporteres om gode relasjoner mellom aktørene. Dette gir et godt grunnlag for videre utvikling. Kommunen har også etablert organisatoriske grep som kan understøtte bedre samhandling, men disse må i større grad tas i bruk og videreutvikles for å få ønsket effekt.

Samarbeidet i oppvekstsektoren i Fjaler fremstår som preget av gode relasjoner og høy grad av uformell samhandling, men med mangler når det gjelder systematikk, struktur og forpliktende praksis. Det er et betydelig potensial for å styrke kvaliteten gjennom tydeligere organisering av samarbeidet, etablering av faste arenaer og rutiner, samt bedre utnyttelse av kompetansen på tvers av tjenester. En mer helhetlig og koordinert tilnærming vil være avgjørende for å sikre tidlig innsats og god oppfølging av barn og unge.

4.5 Skoleskyssen

Skoleskyss er en sentral del av grunnskoletilbudet i Fjaler og gir et tydelig bilde av hvordan dagens skolestruktur fungerer med hensyn til avstand, tilgjengelighet og geografisk spredning.

Per i dag mottar 92 elever i grunnskolen i Fjaler skoleskyss. Dette utgjør en betydelig andel av elevmassen og illustrerer at transport allerede er en integrert del av skoletilbudet i kommunen.

Figur 22 - Andel elever med skoleskyss. Kilde GSI

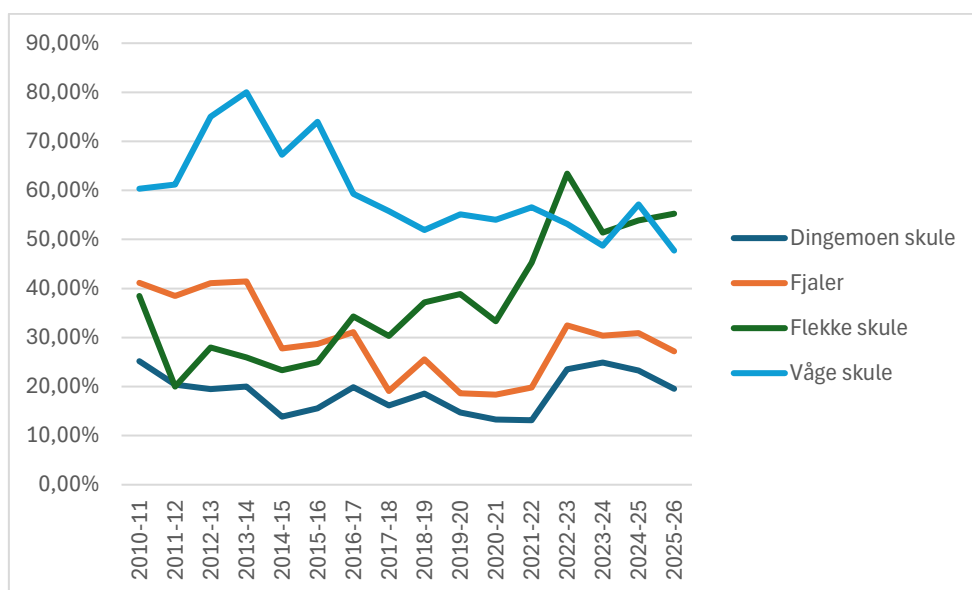
Fordelingen mellom skolene er som følger:

SKOLE	ANTALL ELEVER MED SKYSS
DINGEMOEN SKULE	50
FLEKKE SKULE	21
VÅGE SKULE	21
SUM	92

Tabell 12 - Antall elever med skoleskyss per skole i Fjaler kommune. Kilde: GSI 2025

Dingemoen skule har flest elever med skoleskyss i absolutte tall. Dette er forventet gitt at skolen er størst og samler elever fra flere områder i kommunen. Samtidig viser tallene at også en sentralt plassert skole har et betydelig innslag av elever med skyss.

Flekke og Våge har like mange elever med skoleskyss i absolutte tall. Sett opp mot skolestørrelsen innebærer dette at en større andel av elevene ved disse skolene er avhengige av transport. Dette reflekterer at elevgrunnlaget er mer spredt, og at selv en desentralisert struktur ikke eliminerer behovet for skyss.

Figur 23 - Andel elever med skoleskyss fordelt på de ulike skolene i Fjaler kommune og utviklingen over tid. Kilde GSI

Sammenlignet med erfaringer fra andre distriktskommuner fremstår nivået på skoleskyss i Fjaler som relativt gjennomsnittlig. Det er ikke uvanlig at en betydelig andel av elevene har skyss i kommuner med tilsvarende geografi og bosettingsmønster. Samtidig viser fordelingen mellom skolene at dagens struktur ikke i veldig stor grad bidrar til å begrense transportbehovet for deler av elevmassen da andelen med skyss både i områdene rundt Flekke og Våge er på rundt 50 % av dagens elevmasse som er relativt høyt.

Tallene illustrerer en grunnleggende sammenheng: selv med flere skoler er det et betydelig behov for skoleskyss, men behovet er fordelt på flere enheter og med kortere avstander. En mer

sentralisert struktur vil normalt ikke nødvendigvis øke antallet elever med skyss i samme grad, men vil i større grad påvirke reiselengde og samlet transporttid.

Dette er et viktig skille. Økt reisetid kan ha større betydning for elevenes hverdag enn selve retten til skyss. Lengre skoledager, mindre fleksibilitet og redusert mulighet for deltakelse i aktiviteter før og etter skoletid er forhold som ofte følger av økte avstander.

For Fjaler er dette særlig relevant i vurderingen av de ulike delene av kommunen. For elever i Flekke-området vil endringer i skolestrukturen gi en økning i avstand til skole, men innenfor et begrenset geografisk område. For elever i områder som betjenes av Våge skule, vil tilsvarende endringer kunne gi en mer vesentlig økning i reiseavstand og tidsbruk.

Skoleskyss må derfor vurderes langs to dimensjoner: omfang og belastning. Omfanget beskriver hvor mange elever som har skyss, mens belastningen beskriver reisetid og praktiske konsekvenser for elevene. Dagens struktur gir et relativt høyt omfang, men med lavere belastning per elev enn det en mer sentralisert struktur normalt vil innebære.

I videre vurderinger av skolestrukturen vil skoleskyss være et sentralt element. Endringer i struktur vil ikke bare påvirke kommunens kostnader til transport, men også elevenes hverdag og tilgjengeligheten til skoletilbudet i ulike deler av kommunen.

4.6 Skolen og lokalsamfunnene

Skolene i Fjaler er tett knyttet til kommunens bosettingsmønster og historiske utvikling. Dagens struktur med én større skole i kommunesenteret og mindre skoler i ulike deler av kommunen er et resultat av både geografi, tidligere prioriteringer og behov for nærhet til tjenestene. Skolene har derfor ikke bare en funksjon som opplæringsarenaer, men inngår som en del av den lokale infrastrukturen i hvert sitt område.

Dingemoen skule i Dale har en tydelig rolle som kommunens hovedskole. Den samler det største elevgrunnlaget og utgjør et faglig tyngdepunkt. Dette gir grunnlag for bredde i undervisningstilbudet, mer fleksibel organisering og tilgang til et større fagmiljø. Skolens rolle er i større grad knyttet til kommunesenterets samlede funksjon, og mindre til ett avgrenset nærmiljø.

Flekke skule representerer en annen type funksjon. Skolen er en liten enhet og en av få offentlige institusjoner i sitt område. Den fungerer som en daglig møteplass for barn og foreldre og har betydning for opplevelsen av tilhørighet i lokalsamfunnet. Samtidig er aktiviteten rundt skolen i hovedsak knyttet til selve skoledriften og tilhørende barnehage. Utenfor dette er det begrenset omfang av organiserte aktiviteter og bruk av anlegget.

Våge skule har en mer sammensatt rolle. Skolen er større enn Flekke og omfatter både barne- og ungdomstrinnet. Den betjener et større geografisk område med betydelig avstand til kommunesenteret, og har derfor en viktig funksjon som lokalt tjenestetilbud. Samtidig er skolen i større grad enn Flekke integrert i et aktivt lokalmiljø. Det er mer aktivitet knyttet til skoleanlegget, både i og utenfor skoletid, og skolen fremstår som en tydelig arena for organisert aktivitet i området.

Dette gir et viktig skille mellom de to grendeskolene. Mens Flekke i større grad er en liten skole med noe begrenset aktivitet utover kjernefunksjonen, fremstår Våge som et mer aktivt lokalt samlingspunkt. Dette har betydning for hvordan endringer i skolestrukturen vil slå ut i de ulike lokalsamfunnene.

For elevene vil skolen først og fremst være en del av hverdagen. I små skoler er elevmiljøet ofte oversiktlig og stabilt. Elevene kjenner hverandre på tvers av trinn, og relasjonen til de voksne er

tett. Dette kan gi gode forutsetninger for trygghet og oppfølging. Samtidig gir små elevgrupper begrensede sosiale valgmuligheter. For enkelte elever kan dette oppleves som begrensende, særlig over tid.

Ved større skoler er situasjonen annerledes. Et større elevgrunnlag gir flere mulige relasjoner og større variasjon i det sosiale miljøet. Dette kan gi bedre forutsetninger for inkludering og tilpasning for elever med ulike behov. Samtidig kan større miljøer oppleves som mindre oversiktlige, særlig for yngre elever.

Skolens størrelse har også betydning for organiseringen av opplæringen. Små skoler har begrenset fleksibilitet i bruk av personalressurser og organisering av undervisningen. Dette kan påvirke muligheten for faglig spesialisering og differensiering. I større skoler er det i større grad mulig å tilpasse undervisningen gjennom variasjon i grupper, lærere og læringsformer.

Avstand og tilgjengelighet er et sentralt forhold i vurderingen av skolestrukturen i Fjaler. For elever i Flekke-området er avstanden til Dingemoen «relativt» kort, og en eventuell overføring vil innebære en håndterbar økning i reisetid. For elever i Våge-området er situasjonen en annen. Her vil en tilsvarende sentralisering gi betydelig lengre reisevei og påvirke både skoledag og fritid i større grad.

Dette innebærer at skolenes betydning ikke bare kan vurderes ut fra elevtall og kostnader. Den må også forstås i lys av geografi og tilgjengelighet. Våge skule har en funksjon som ikke uten videre kan erstattes av et tilbud i kommunesenteret, nettopp på grunn av avstandene.

For lokalsamfunnene vil endringer i skolestrukturen ha ulik betydning. I Flekke vil en nedleggelse innebære bortfall av en lokal institusjon, men med begrenset aktivitet utover skoledriften. I Våge vil endringer kunne påvirke et mer aktivt lokalmiljø, der skolen inngår som en sentral arena for både undervisning og annen aktivitet.

Vurderingen av skolen og lokalsamfunnene må derfor ta utgangspunkt i at skolene fyller ulike roller i kommunen. Det er ikke én felles funksjon som kan legges til grunn for alle enhetene. I stedet må det gjøres en differensiert vurdering av hvordan hver skole bidrar til sitt lokalsamfunn, og hvilke konsekvenser endringer vil ha i hvert enkelt område.

I videre vurderinger av alternativer vil dette være et sentralt utgangspunkt. Effektene av endringer i skolestrukturen vil ikke være like i hele kommunen, og må vurderes konkret for de områdene som berøres.

5 Framtidige skolekostander med dagens struktur (alternativ 0)

I dette kapitlet skal vi beregne kostnadene ved å videreføre dagens skolestruktur på lang sikt. På lang sikt må dagens skolebygg oppgraderes til moderne standard. Hvis vi skal sammenligne kostnadene i dagens skolestruktur med alternative løsninger, må alternativene ha samme standard. Alternative løsninger vil ofte innebære nybygg.

Vi ser på både bygg og utearealer. Vi skiller mellom nybygg, ombygging og påbygg. På dette stadiet i planleggingen er bredde viktigere enn dybde. Vi sammenligner flest mulig alternativer på en enklest mulig måte.

Figur 24 - Kart over skolene i Fjaler kommune.

Det er tre kommunale grunnskoler i kommunen med til sammen 338 elever høsten 2025 (kilde: GSI 01.10.2025):

- Dingemoen skule: Trinnene 1-10, 256 elever (134 på barnetrinnet og 122 ungdomstrinnet)
- Våge skule: Trinnene 1-10, 44 elever. (25 på barnetrinnet og 19 på ungdomstrinnet)
- Fekke skule: Trinnene 1-7, 38 elever.

5.1 Fekke skule og barnehage

Fekke skole i Fjaler kommune har røtter tilbake til den lokale skoleordningen som ble utviklet i Ytre Holmedal prestegjeld på 1800-tallet. Etter innføringen av nye skoleordninger tidlig på 1800-tallet ble det gradvis etablert egne skolekretser i området, og Fekke ble en av disse. Mot slutten av 1800-tallet hadde skolekretsen sitt eget skolehus. I en beskrivelse fra 1895 fremgår det at skolehusene i kretsene vanligvis hadde ett klasserom og et lite lærerkammer, og at skolehuset i Fekke hadde et areal på rundt 34,2 kvadratmeter og plass til omtrent 32 elever.²

Figur 25 - Fekke skule.

Utviklingen av skoleverket i Fjaler førte etter hvert til behov for større og mer moderne skolebygg. Den nåværende Fekke skole ble oppført i perioden 1977–1979 som et samlet anlegg for barneskole, skolefritidsordning (kom til senere) og barnehage. Skolen ble etablert for å betjene elever fra bygdene rundt Fekkefjorden, særlig fra Fekke og nærliggende områder.

I 1997 ble skolebygget utvidet med et påbygg for å tilpasse lokalene bedre til nye behov innen skole- og barnehagedrift. I dag fungerer Fekke skole som en liten barneskole med undervisning fra 1. til 7. trinn. Skolen har et relativt lavt elevtall sammenlignet med større skoler, noe som gir et tett læringsmiljø og nær kontakt mellom elever og lærere.

² [Fekke krins – lokalhistoriewiki.no](https://www.lokalhistoriewiki.no/wiki/Fekke_krins)

Gjennom historien har skolen vært en viktig institusjon i lokalsamfunnet i Flekke, både som undervisningssted og som sosial møteplass for bygdene rundt fjorden. Skolen representerer derfor en sentral del av den lokale utdanningshistorien i Fjaler kommune.

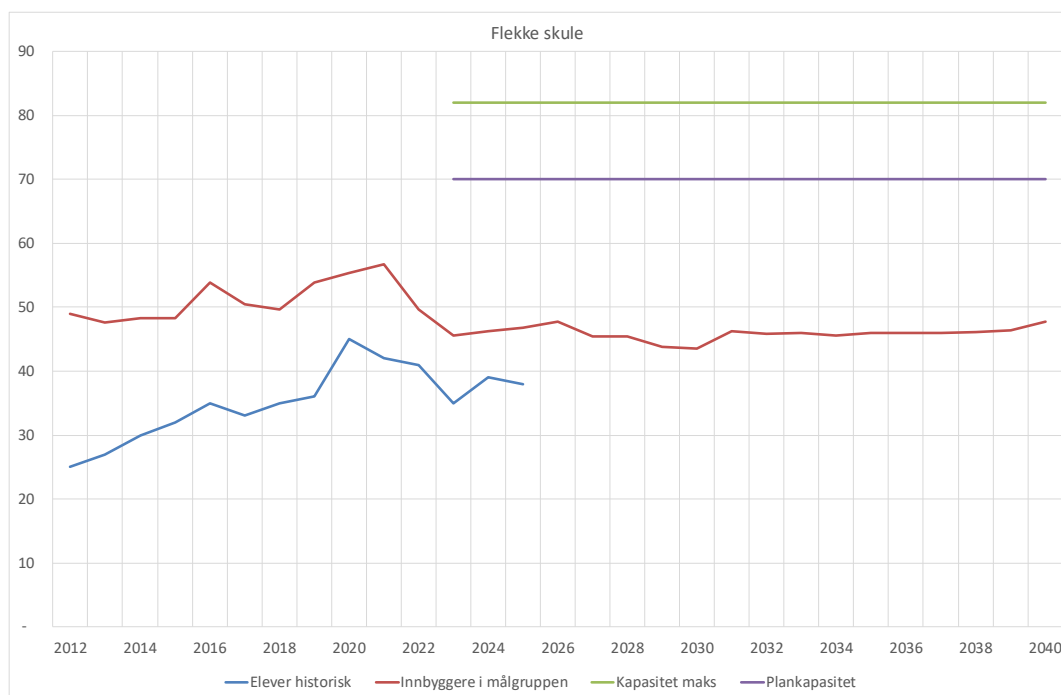

Figur 26 - Flekke skule og barnehage. Kilde: Norgeskart.no

Elevtall og kapasitet

Flekke skule er en fådelt barneskole med 38 elever skoleåret 2025-26. I forhold til innbygger i målgruppen og metoden lagt til grunn for å fordele befolkningsframskrivingen ser det ut til å være relativt stabilt elevtall de neste 15 årene. Dersom en legger den historiske differansen mellom innbyggere i målgruppen og det historiske elevtallet til grunn er det grunn til å forvente omkring 35-38 elever i snitt ved skolen for delt på de 7 alderstrinnene som skolen omfavner.

Ved en fådelt skole som dette er det antall klasserom og kommunens «regler» for klassesdeling når det gjelder å være fådelte klasser, som vil definere skolens kapasitet. Skolen har to klasserom på rett over 50 kvadratmeter og to på 40 kvadratmeter. Klasserommenes størrelse tilsier at det er plass til henholdsvis maksimalt 23 elever i de to store og 18 elever i de to små. Tradisjonelle klassesdelingsregler for fådelte skoler som er tredelt tilsier maksimalt 24 elever i en fådelt gruppe. Rommene er ikke store nok til dette etter normtall på minimum 2 kvadratmeter per elev. Etter vår vurdering har skolen kapasitet til gitt klasserom som kan brukes til undervisning på maksimalt 82 elever. Skolen drives i dag med 3 klassegrupper med dagens 38 elever.

Figur 27 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB

Funksjonell tilstand

Flekke skule ble oppført i 1977 og er i 2 etasjer. Barnehagen som i dag er en del av bygget, ble oppført som et tilbygg på skolen i 1997. Barnehagen og skolen deler på bygget og det er også nå de siste 4 årene leid inn et brakkebygg for areal til de ansatte ved både barnehagen og skolen. Her er arbeidsrom, kontorer, møterom og garderober.

Ved befarings- og gjennomgang av skolen oppleves skolen som mindre funksjonell på mange områder enn det en bør forvente av en skole i dag. Hovedinntrykket er at funksjonaliteten i bygget har en del store mangler noe som også kommer tydelig frem i at det er behov for et modulbygg i tillegg.

Ekstern forenklet tilstandsrapport sier i sin innledning om dagens skoledrift:

Dagens skoledrift er ikke tilfredsstillende sett i et lengre perspektiv. Skolebygget har underkapasitet på areal i forhold til dagens behov, og har et relativt stort etterslep på bygningsmessig vedlikehold/modernisering. Lærere er plassert i midlertidige brakker på skolens uteområde, med lite tilfredsstillende arbeidsforhold.

Undervisningsarealer

Skolen bruker i dag 3 klasserom hvorav to av dem er på rett over 50 kvadratmeter og et er på ca. 40 kvadratmeter. Det er flere andre disponible arealer av varierende størrelser som brukes til grupperom og SFO. Det er også noe delvis sambruk med barnehagen i enkelte av disse arealene. Garderobene er trange og delvis lite funksjonelle. Det er få toaletter sett i forhold til en moderne skole og skolebygget er ikke universelt utformet. Skolens utforming med mange vinkler og spesiell takformasjon gjør også en del arealer litt krevende å møblere.

Figur 28 - Trang garderobeløsning

Spesialiserte undervisningsarealer

Skolen har et funksjonelt og fint skolebibliotek midt i skolebygget. Rommet kan også brukes til noe gruppearbeid. Skolen har også skolekjøkken i 2. etasje i bygget. Kjøkkenet brukes også til tilberedelse av mat til barnehagen og til SFO. Det er upraktisk innredet og bærer preg av å ha behov for fornyelse og en bedre løsning for å drive undervisningsaktiviteter, men også for å kunne tilberede mat til barnehage og SFO. Arealet er stort nok, men er behov for relativt mye renovering for å få et funksjonelt og godt kjøkken. Skolens kroppsøvingsareal er i egen gymsal i underetasjen. Gymsalen er fra skolens byggeår og fremstår som en helt ordinær og OK gymsal. Garderobene er noe upraktisk utformet.

Figur 29 - Skolekjøkken

Skolen har hverken musikkrom, naturfagrom eller kunst og håndverksrom. Det er selvsagt ikke lovpålagt å ha slikt spesialisert areal, men det er å forvente og det ville gjort hverdagen til lærere og elever vesentlig enklere. Dagens ordning medfører at utstyr som eventuelt skal brukes til dette lagres omkring på skolen og må fraktes dit undervisningen er. Dette kan selvsagt fungere for en del undervisning, men gjør det mer krevende. Større utstyr som musikkinstrumenter, symaskiner og utstyr for utforskende naturfagundervisning må da tas med til klasserom og det er ikke alltid pulten egner seg til formålet hverken med høyder, kontakter eller størrelser. Det finnes et areal hvor det er noe utstyr til tresløyd, men dette befinner seg i et lagerrom uten vindu/dagslys. Det er rotete innredet og bærer også preg av at andre ting lagres her. Rommet er etter vår vurdering ikke egnet til undervisningsformålet og burde snarest erstattes med egnet areal. Det er ikke støv/flis avsug og det stilles spørsmålstegn ved HMS både for elever og lærere ved dagens løsning.

Figur 30 - Sløyd

Ansatte

Ansatte har i dag nok areal i tilstøtende leid modulbygg. Her er det både arbeidsplasser, personalrom og møterom. Alt arealet deles med barnehagen. Det er også garderober og toalett. Bygget er midlertidig og er ikke en langsiktig løsning for skolen. Dette bør løses permanent.

Uteområder

Skolen ligger svært godt til og har alle fasiliteter som en kan forvente av uteområder til en skole. De er store, lyse, relativt godt utstyrt og det er svært gode muligheter for varierte utendørsaktiviteter og lek.

Skolens egen vurdering av funksjonell egnethet

Navn skole: Flekke skole				
Funksjon	Antall rom	Karakter (1-4)	Beskrivelse (fylles automatisk)	Kommentarer - presiseringer. Her bør nevnes spesielle forhold, konkretiseringer (f.eks. sambruk av rom, støy/lyd, luftforhold/inneklima) som kan være viktige for de videre vurderingene.
Klasserom mm				
Klasserom	3	2	Noe mangelfull	Eit klasserom lite i areal. Luftforholda i 2.etasje vestvendt klasserom er lite optimale, behov for lufting.
Grupperom	4	2	Noe mangelfull	Behovet for grupperom varierer frå år til år. Nokre år er det noko mangelfullt.
Rom for ITO/spesielt tilrettelagt	0			
SFO	1	3	Tydelige mangler, kan re	Samlokalisering. Rom brukt av barnehage i skuletida. 1 grupperom kan disponerast i tillegg. Lite areal og mykje støy.
Elevgarderober og toaletter	2	2	Noe mangelfull	4 toalett. Svært trangt i garderobane.
Korridorer	3	2	Noe mangelfull	Trange korridorar, spesielt utanfor gymsal.
Spesialrom				
Mat og helse	1	2	Noe mangelfull	Kjøkken felles med barnehage.
Naturfag	0			Ikkje bruk for.
Musikk	0			Saknar ikkje, undervisning i klasserom.
Kunst og håndverk	0	3	Tydelige mangler, kan re	Delvis, kombinert med lager. Trøngt, ikkje lufting.
Gymsal/idretshall	1	2	Noe mangelfull	Kjøl, slitt. Utbetra golv og sett inn varmeovnar.
Bibliotek	1	2	Noe mangelfull	Areal ok, treng utbetring interiør. Vert også brukt som grupperom ved høve.
Annet areal spesialrom	0			
Basseng	0			
Personal/adm.				
Arbeidsplasser for lærere	10	2	Noe mangelfull	På brakke, felles med barnehage.
Kontorer	1	2	Noe mangelfull	På brakke.
Møterom	2	2	Noe mangelfull	Ok, kunne vore betre.
Garderober og toaletter	2	2	Noe mangelfull	4 toalett. 2 små garderober.
Pauserom	1	2	Noe mangelfull	Felles med barnehage.
Fellesrom				
Skolehelsetjeneste/PPT	0	3	Tydelige mangler, kan re	Er her sjeldan, ikkje sett av eige rom.
Kantine - samlingsrom for elevene	0			Gymsal + klasserom vert brukt. Treng ikkje.
Annet areal innendørs?				Ikkje anna areal i relevans til skule.
Uteareal				
Lekeapparater	6	1	Ingen mangler	2x klatrestativ, 3xdisser + UFO, bukar, vippedisse, taubane.
Idrettsareal	3	1	Ingen mangler	Ballbinge m/kunstgras, grusbane med fotballmål, basketballkorg.
Sykkelparkering	0	2	Noe mangelfull	Brakar ope bygg mellom brakke og skulebygg.
Annet areal utendørs	0	2	Noe mangelfull	Godt uteområde. Manglar gjerde mot sjøen, ein del forbetringspotensiale.
Karakter for funksjonalitet	1	Ingen mangler		Ikke behov for investeringer (Moderne standard)
	2	Noe mangelfull		Behov for enkel oppussing
	3	Tydelige mangler, kan rettes opp		Behov for ombygging eller utvidelse
	4	Mangler, kan ikke rettes opp		Bør rives og bygges nytt
Andre kommentarer:				
Mellombels brakke har per no vore varig. Personal/adm fungerer greitt.				

Figur 31 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Flekke skule

Det er litt avstand i våre vurderinger sett i forhold til skolens vurderinger i form av at vi nok på en del punkt vurderer det som mer mangelfullt. Det er samtidig mange av de samme områdene som det pekes på så det er godt samsvar med det generelle inntrykket av hvilke utfordringer som er i forhold til funksjonalitet.

Tiltak for å oppnå moderne standard

Skolen bærer sterkt preg av behov for modernisering og har vesentlige mangler når det gjelder areal og funksjonalitet. Noe av dette er løst ved hjelp av et modulbygg, men det er som vi har pekt på andre mangler som også burde har vært utbedret. Tilstandsrapporten peker på at det trolig vil være lite hensiktsmessig å bevare bygningsstrukturen slik den er i dag og krevende å få til et tilbygg til denne uten at dette er løstrevet fra det eksisterende bygget. Vi legger derfor til grunn at det mest nærliggende vil være å erstatte dagens bygningsmasse med et nytt bygg for å kunne drive skole med gode og funksjonelle lokaler.

Ut ifra behovet vil vi legge til grunn at skolen vil forbli fådelt og da med en kapasitet på 3 fådelte grupper. Ved å legge et standard areal og romprogram til grunn er det da behov for 1276 kvadratmeter uten idrettsareal og for 1647 kvadratmeter inkludert idrett. Dette gire et behov for investering på ca. 98 millioner.

	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
Skole	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Flekke skule	1647	kr 60 000	kr 98 820 000	0			1150	kr 1 500	kr 1 725 000	kr 100 545 000

Tabell 13 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Flekke skule.

Dette er uten å hensynta barnehagen som også har behov for rehabilitering og mer areal til ansatte.

Flekke Barnehage

Flekke barnehage er samlokalisert med Flekke skule og inngår i dag som en del av oppvekstsenteret i Flekke. Barnehagen har en viktig funksjon både som omsorgs- og læringstilbud for barn i nærområdet og som sosial møteplass i lokalsamfunnet. Samlokaliseringen med skolen gir nærhet mellom tjenester og bidrar til sammenheng i oppvekstløpet for barn og familier i området. Samtidig innebærer dagens løsning også en rekke bygningsmessige og driftsmessige utfordringer.

Barnehagen er i dag tett integrert med skolen både fysisk og organisatorisk. Befaring og gjennomgang av bygget viser at barnehagen i stor grad er påvirket av de samme standard- og funksjonalitetsutfordringene som skolen. Dette gjelder både bygningsmessig kvalitet, planløsning og personalfasiliteter. Personalfasilitetene er i dag i stor grad løst gjennom midlertidige brakkeløsninger som deles mellom skole og barnehage. I tillegg er deler av uteområdet felles med skolen, og sovearealene for de yngste barna ligger tett opp mot skolens undervisningsarealer. Dette gir begrensninger både for drift, fleksibilitet og muligheten til å tilpasse tilbudet til dagens krav og forventninger til moderne barnehagedrift

Barnehagen er en relativt liten enhet. Per 15.12.2025 var det 31 barn med heltidsplass. Aldersfordelingen fremgår av tabellen under.

Alder	Antall
1 år	3
2 år	5
3 år	8
4 år	6
5 år	9

Tabell 14 - Fordeling av antall barn etter alder i barnehagen. Kilde udir.no

Omregnet i plasser gir dette 39 plasser i bruk. Barn mellom 0 og 2 år teller to plasser hver. Størrelsen på barnehagen innebærer begrenset fleksibilitet i organisering av tilbudet, både pedagogisk og driftsmessig. Barnehagen er dermed en relativt liten enhet, med begrenset fleksibilitet både pedagogisk og driftsmessig. Befolkningsprognosene for Fjaler viser relativt stabile barnetall i området de neste 10–15 årene, selv om utviklingen på lengre sikt er usikker. Det er derfor ikke grunnlag for å forvente vesentlig vekst i behovet for barnehageplasser i Flekkeområdet. Samtidig tilsier dagens standard og funksjonalitet at kommunen må ta stilling til framtidig løsning for barnehagen uavhengig av framtidig skolestruktur. Behovet for investeringer i barnehagen er i hovedsak knyttet til eksisterende teknisk og funksjonell standard, og ikke til endringer i elev- eller barnetall.

Uavhengig av framtidig skolestruktur er det behov for utbedringer av barnehagens lokaler. Basert på historiske barnetall og forventet utvikling vurderes det som hensiktsmessig å dimensjonere

tilbudet for en barnehage med tre avdelinger noe som gir 54 plasser ut ifra måten å beregne plasser på som er referert ovenfor.

Standardiserte romprogram som vi finner er for større barnehager, typisk fire avdelinger (72 plasser). Det foreligger i mindre grad standardiserte normer for mindre enheter, noe som gjør det nødvendig å tilpasse eksisterende modeller.

Tabellen under viser romprogram for barnehager med fire avdelinger i utvalgte kommuner.

Romprogram Barnehager - 4 avdelinger		
		Faktor 1,3
	Netto areal	Bruttoareal
Oslo	522	679
Trondheim	609	792
Arendal	670	870
Bergen	759	986
Lillestrøm	816	1061
Haugesund	743	966
Ullensaker	673	875
Stavanger	685	891
Gjennomsnitt	686	891

Tabell 15 - Arealer for standardiserte romprogram publisert i andre kommuner.

Ved vurdering av framtidige løsninger er det naturlig å se barnehage og skole i sammenheng. Dersom dagens skolestruktur videreføres, vil det være behov for betydelige investeringer både i skole- og barnehagebyggene for å oppnå tilfredsstillende funksjonalitet og standard.

Vi har tatt utgangspunkt i Stavanger sitt romprogram, som ligger nært gjennomsnittet, og dette er skalert ned til en barnehage med tre avdelinger (54 plasser). Basert på dette er brutto arealbehov beregnet til om lag 685 kvadratmeter for en barnehage av størrelsen som Flekke har behov for gitt dagens barnetall og prognoser. Ved alternativ 0 er det naturlig å se på fordeler med samdrift av enkelte arealer med skolen. Dette gjelder for eksempel ansattareal, behov for kjøkken til servering, og noen andre arealer hovedsakelig for ansatte. Vi forutsetter at vi ved samdrift med skolen og en prosjekteringsfase der kan få en «gevinst» på arealutnyttelse som utgjør 10 % reduksjon i behov ved alternativ 0. Vi legger dette til grunn for beregningen og får da at det er behov for 616 kvadratmeter med barnehagebygg.

Med en forutsatt kvadratmeterpris på 60.000 kroner, gir dette en investeringskostnad på 37 mill. kroner for en ny barnehage tilpasset dagens krav. Årlige kapitalkostnader er beregnet til 1,9 mill. kroner. Et nytt bygg vil innebære noe høyere areal enn i dag, og dermed også noe økte driftskostnader knyttet til bygningsdrift.

Behovet for ny barnehage er i hovedsak drevet av eksisterende forhold knyttet til bygningsmessig standard og funksjonalitet, og ikke av endringer i skolestrukturen. Dette er en sentral forutsetning for vurderingen av de økonomiske konsekvensene.

	Nybygg/påbygg			
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kapital kostnader
Flekke bhg	616	kr 60 000	kr 36 960 000	kr 1 867 348

Tabell 16 - Kostnader for nybygg av barnehage i alternativ 0 ved Flekke skule og barnehage

Det ville vært naturlig å se på andre alternativer også knyttet til barnehagedriften. Vi legger til grunn videre drift uavhengig av behov for investeringer, total kapasitet i kommunen og om dette er hensiktsmessig. Dette fordi det ikke ligger til rapporten og prosjektets mandat å for eksempel se om en også kunne organisert barnehagene på en annen måte med mer effektiv drift.

5.2 Våge skole

Våge skule i Fjaler kommune har bakgrunn i den lokale skoleutviklingen i området rundt Dalsfjorden. På 1800-tallet ble det etablert skolekretser i Ytre Holmedal prestegjeld, og i denne sammenhengen oppstod også skolekretsen Folkestad/Våge. I løpet av siste del av 1800-tallet ble det oppført skolehus i de fleste kretsene i området, etter hvert som fast skolegang ble mer vanlig i bygdene.

Utviklingen av skoleverket i regionen førte senere til behov for mer moderne skolebygg og en mer samlet organisering av undervisningen. Den nåværende Våge skule ble oppført i første halvdel av 1980-årene og stod ferdig i 1983. Ved etableringen av den nye skolen fikk området også et eget ungdomstrinn, noe som gjorde skolen til et viktig utdanningssenter for bygdene i den vestlige delen av kommunen.

Figur 32 - Våge skule

Skolen ligger i bygda Våge, vest i Fjaler kommune, i nærheten av Folkestad og områdene rundt Dalsfjorden. Området tilhørte tidligere Askvoll kommune, men ble overført til Fjaler ved en kommuneregulering i 1990. Dette bidro til at Våge skule fikk en sentral rolle i skoleverket for bygdene på sørsiden av fjorden.

I dag fungerer Våge skule som en grunnskole for elever fra de omkringliggende bygdene, og skolen samarbeider tett med barnehagen og lokalsamfunnet. Som mange andre mindre bygdeskoler i Norge har den en viktig sosial funksjon i tillegg til undervisningen, og den fungerer som en møteplass for barn, foreldre og lokalmiljøet. Gjennom flere tiår har skolen dermed vært en sentral institusjon i utviklingen av lokalsamfunnet i Våge og de nærliggende bygdene i Fjaler kommune.

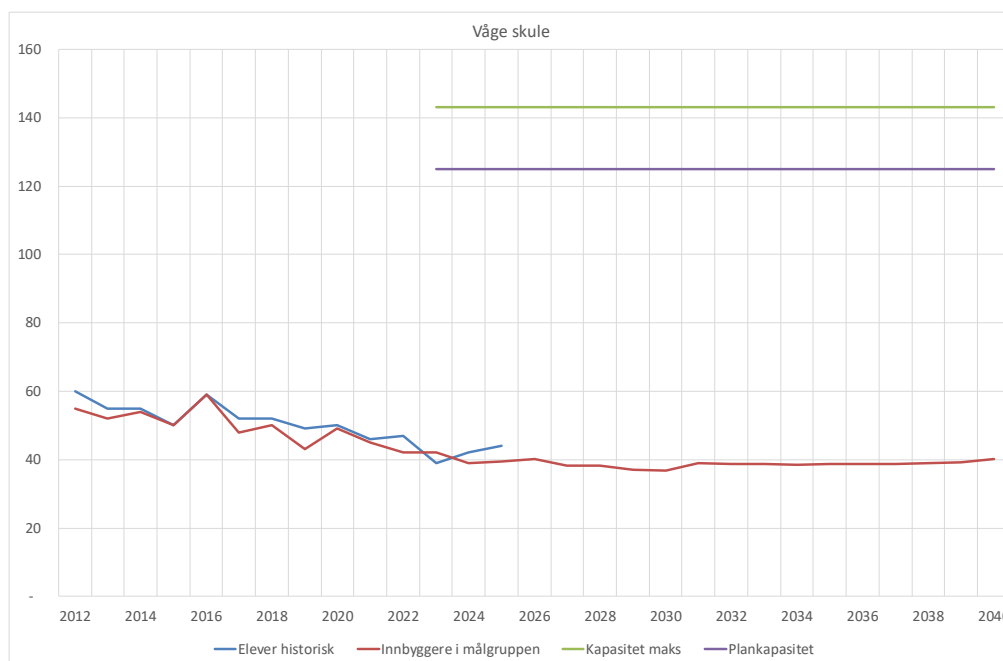

Figur 33 - Våge skule og barnehage. Kilde Norgeskart.no

Elevtall og kapasitet

Våge skule er en fådelt barne- og ungdomsskole med 44 elever skoleåret 2025-26. I forhold til innbygger i målgruppen og metoden lagt til grunn for å fordele befolkningsframskrivingen ser det ut til å være relativt stabilt elevtall de neste 15 årene. Vi anslår at elevtallet vil ligge omkring 40 - 45 elever i snitt ved skolen for delt på de 10 alderstrinnene som skolen omfavner.

Ved en fådelt skole som dette er det antall klasserom og kommunens «regler» for klassedeling når det gjelder å være fådelte klasser, som vil definere skolens kapasitet. Skolen har fem klasserom på godt over 50 kvadratmeter og et på litt over 40 kvadratmeter. Klasserommene størrelse tilsier at det er plass til henholdsvis maksimalt 25 elever i de fem store og 18 elever i det lille. Det gir at skolens maksimale kapasitet gitt at alle undervisningsrommene brukes til undervisning er på 143 elever. Tradisjonelle klassedelingsregler for fådelte skoler tilsier maksimalt 18 elever i en fådelt gruppe ved todeling og 24 elever ved tredeling. Det er ikke regler for dette og kommunen vurderer gruppestørrelser ut fra lokale behov. Etter vår vurdering har skolen kapasitet til gitt klasserom som kan brukes til undervisning på maksimalt 143 elever. Skolen drives i dag med 4 klassegrupper med dagens 44 elever.

Figur 34 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB

Dersom klasserom gjøres om til annet areal, noe det trolig er behov for, vil kapasiteten ved skolen synke. Vi har ikke fremskrevet dette, men vil nok anbefale at en som helhet ser på bygningsmassen for å gjøre tilpasninger som vil gjøre hele skolebygget mer funksjonelt og egnet til formålet for både ansatte og elever.

Funksjonell tilstand

Våge skule er en fådelt barne- og ungdomsskole med 44 elever i skoleåret 2025-26. Skolen fremstår fra utsiden som et godt vedlikeholdt og fint skolebygg, til tross for byggets alder. Dette inntrykket er også innvendig selv om det enkelte steder er behov for vedlikehold i form av maling og skifte av gulvbelegg for eksempel.

Undervisningsarealer

Det aller meste av bygningsmassen er på en flate og klasserommene ligger langs en lang korridor. Klasserommene er lyse og fine. Det er lysinnslipp fra to sider og høyt under taket de fleste steder. Klasserommene er romslige gitt elevtallet ved skolen og det er 5 av dem som er på over 50 kvadratmeter og et litt mindre. Garderobene for elevene kunne vært forbedret og i forhold til toaletter til elever er det litt få tilgjengelige toaletter innendørs, men det er tilgang til flere fra utsiden. Slik bygningsmassen er i dag er det noe få grupperom dersom en ikke regner med de to som befinner seg på en hems midt i bygget. Disse har ikke tilfredsstillende nødutgang og er ikke optimale for formålet.

I forhold til elevmassen er undervisningsarealet langt større enn det som en normalt kan forvente. Dette gir også muligheter. Det er derfor muligheter til å se om bygningsmassen kunne vært bedre utnyttet ved enkle ombygginger for å få enda bedre undervisningsarealer og andre areal som skolen har behov for.

Spesialiserte undervisningsarealer

Skolen har eget rom til mat og helse, skolebibliotek, kroppsøving og tresløyd/forming. Det er ikke egne tilpassede rom for musikk, naturfag eller tekstilforming, men et av klasserommene brukes som musikkrom.

Skolens mat- og helse rom er stort, lyst og fint, men har behov for modernisering og enkel oppussing for å gjøre rommet mer funksjonelt for undervisning.

Figur 35 - Mat og helse

Skolens bibliotek finnes i det som opprinnelig var tegnet inn som et litt stort grupperom. Det er lyst og fint innredet og ligger i tilknytning til arealene for kroppsøving.

Skolens gymsal bærer preg av å være fra byggeåret og kunne trengt vedlikehold og overflatebehandlinger. Den er ikke stor, og det gir begrensninger for mulige idretter som kan utføres for ungdomsskoleeleven i forhold til normale spilleflater etc. Samtidig så er elevtallet svært begrenset så selv om mulighetene hadde vært til stede så hadde de ikke kunnet vært utnyttet. Det er svært gode muligheter for også å ha kroppsøving utendørs.

Sløydsalen befinner seg i skolens underetasje og har potensiale til å bli et svært godt undervisningsrom til tresløyd, men har behov for en vesentlig oppfriskning av inventar utstyr og også rommets innredning. Overflater kunne også vært behandlet og et materialrom bør opparbeides. Alt dette er mulig med enkle midler som ville gitt et bedre rom. Siden skolen huser et ungdomstrinn burde det vært vurdert også om dette kunne kombineres med noe areal til også andre praktiske fag som hører til valgfagene på ungdomstrinnet.

Det mangler gode arealer til tekstilforming, tegneforming og ikke minst naturfagundervisning. Alle disse fagene trenger egnet utstyr, utforming og hensyn i forhold til HMS og sikkerhet. Det bør tilstrebes å utbedre for å gi lærere og elever, særlig på ungdomstrinnet bedre fasiliteter til denne type undervisning. Dette også i forhold til at utstyr i dag må lagres på lager som er små og trange.

I forhold til musikk burde det vært gjort utbedringer i forhold til lyd og akustikkforhold som hadde gitt bedre undervisningsforhold for både ansatte og elever.

Ansatte

Det er begrensede fasiliteter for de ansatte i dag. Arbeidsrommene er for små i forhold til antall pult og ansatte som i dag bruker dem og lærerværelset er til dels litt dårlig utstyrt med for eksempel svært begrenset kjøkkenmulighet. Kontorene som er opparbeidet gode.

Garderobeforholdene for de ansatte er for trange og det hadde vært behov for bedre fasiliteter.

Dagens møterom er samlokalisert med datarom som gir begrensninger i når det kan brukes, men det er ikke en stor utfordring. Totalt så er det for lite areal til de ansatte slik skolen er organisert i dag. Vi vil anbefale at det jobbes med å transformere annet areal ved skolen for å utbedre dette.

Uteområder

Skolen ligger svært godt til og har alle fasiliteter som en kan forvente av uteområder til en skole. De er store, lyse, relativt godt utstyrt og det er svært gode muligheter for varierte utendørsaktiviteter og lek på et stort areal.

Skolens egen vurdering av funksjonell egnethet

				Navn skole: Våge skule
Funksjon	Antall rom	Karakter (1-4)	Beskrivelse (fylles automatisk)	Kommentarer - presiseringer. Her bør nevnes spesielle forhold, konkretiseringer (f.eks. sambruk av rom, støy/lyd, luftforhold/inneklima) som kan være viktige for de videre vurderingene.
Klasserom mm				
Klasserom	6	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing som overflater, lyd og solskjerming. God plass. Utbetr lys i 2 av 5 klasserom
Grupperom	3	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing. To av grupperom ligg i andre etasje og desse manglar god rømningsveg.
Rom for ITO/spesielt tilrettelagt	0			Brakar grupperom ved behov for eige rom til ITO.
SFO	1	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing. SFO rom er tilknytt klasserommet til førsteklasse. Ein brukar begge rom i SFO-tida.
Elevgarderober og toaletter	7	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing som lys, overflate og nokre toalett.
Korridorer	2	2	Noe mangelfull	Korridor oppe og korridor nede. Behov for enkel oppussing som maling og betre lys. Garderobe oppe ved barnesteg er malt, og korridoren/garderoben oppe er planlagt utbetr 2026.
Spesialrom				
Mat og helse	1	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing.
Naturfag	0			
Musikk	1	2	Noe mangelfull	Lik kommentar som klasserom. Kan brukast som klasserom ved behov.
Kunst og håndverk	0			Brakar klasserom. Trangt lager til utstyr og materiale.
Gymnal/Idretshall	1	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing som lys, overflater og vindu.
Bibliotek	1	2	Noe mangelfull	Behov for enkel oppussing.
Annet areal spesialrom	1	3	Tydelige mangler, kan	Sløysdal. Tydeleg slitt.
Annet areal spesialrom	1	2	Noe mangelfull	Datarom. Samlokalisert med møterom.
Basseng	0			
Personal/adm.				
Arbeidsplasser for lærere	15	2	Noe mangelfull	2 til 3. Nokre av arbeidsplassane er trange. Omorganisering av kontora vår en 2025 som gav noko betre plass.
Kontorer	6	2	Noe mangelfull	2 til 3. Sjå kommentar ovanfor.
Møterom	1	2	Noe mangelfull	Møterommet er samlokalisert med datarom.
Garderober og toaletter	2	2	Noe mangelfull	Behov for oppussing.
Pauserom	1	2	Noe mangelfull	Behov for oppussing.
Fellesrom				
Skolehelsetjeneste/PPT	0			Har ikkje eige rom grunna lite tid på skulen. Brakar grupperom eller møterom ved behov.
Kantine - forsamlingsrom for elevene	1	2	Noe mangelfull	Kombinert med skulekjøkken. Kan bruke klasserom på ungdomssteg eller gymnal ved behov for meir plass.
Annet areal innendørs?				
Uteareal				
Lekeapparater		2	Noe mangelfull	Både moderne og eldre leikeapparat.
Idrettsareal	3	1	Ingen mangler	Kunstgrasbane, ballbinge og volleyballbane.
Sykkelparkering	1	1	Ingen mangler	Grindbygg med sykkelparkering.
Annet areal utendørs				
Karakter for funksjonalitet	1	Ingen mangler		Ikke behov for investeringer (Moderne standard)
	2	Noe mangelfull		Behov for enkel oppussing
	3	Tydelige mangler, kan rettes opp		Behov for ombygging eller utvidelse
	4	Mangler, kan ikke rettes opp		Bør rives og bygges nytt

Figur 36 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Våge skule

Det er relativt godt samsvar mellom skolens egen vurdering og vår vurdering av behov, men vi vurderer at skolen kunne ha vært enda tydeligere på arealer til de ansatte og kanskje også behov for grupperom.

Tiltak for å oppnå moderne standard

Skolen har ikke behov for omfattende renovering, men når vi legger et moderne romprogram til grunn med de fagrommene som normalt er i en moderne skole så er det behov for å utbedre med et tilbygg på 315 kvadratmeter til 1826 kvadratmeter. Innenfor skolens 1511 kvadratmeter bør det omdisponeres areal. Vi legger til grunn lav sats for rehabilitering på kr. 7.500 per kvadratmeter. Dette gir et moderniseringsbehov på om lag 11,3 millioner kroner, samt et tilbygg på 18,9 millioner. Samlet utgjør dette 30,2 millioner kroner.

	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Våge skule	315	kr 60 000	kr 18 900 000	1511	kr 7 500	kr 11 332 500	0	kr 1 500	kr -	kr 30 232 500

Tabell 17 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Våge skule.

5.3 Dingemoen skole

Dingemoen skule i Fjaler kommune ligger i kommunesenteret Dale. Området rundt Dale har lange tradisjoner som utdanningssted, og allerede på 1800-tallet var bygda et viktig sentrum for

undervisning i regionen. Etter hvert som folkeskolen ble utbygd i Norge, ble det etablert faste skoler i stedet for den tidligere omgangsskoleordningen, og Dale utviklet seg til et naturlig sted.

Den tidligere Dingemoen barneskole ble opprettet for å betjene elever fra Dale og de nærliggende bygdene i den sentrale delen av kommunen. I tillegg hadde Fjaler sin egen ungdomsskole i området, noe som gjorde Dale til hovedstedet for grunnskoleopplæring for eldre elever i kommunen. I takt med utviklingen i elevtall og behovet for mer moderne undervisningslokaler besluttet Fjaler kommune å samle grunnskoletrinnene i ett nytt og mer omfattende skoleanlegg.

Den nye Dingemoen skule ble derfor planlagt som en samlet 1.–10.-skole, som skulle erstatte både Dingemoen barneskole og den tidligere Fjaler ungdomsskole. Skulebygget ble oppført i perioden 2019–2021 og er dimensjonert for rundt 350 elever og omkring 60 ansatte.

I dag fungerer Dingemoen skule som den største grunnskolen i Fjaler kommune og betjener elever fra Dale og flere omkringliggende bygder samt som ungdomsskole for elevene fra Flekke skule. Skolen tilbyr undervisning fra 1. til 10. trinn og har dermed en sentral rolle i den kommunale skolestrukturen. Som mange moderne skoler i Norge er anlegget utformet med vekt på gode læringsmiljøer, dagslys i klasserommene og fleksible fellesarealer som legger til rette for samarbeid og varierte undervisningsformer.

Figur 37 - Dingemoen barne- og ungdomsskole. Kilde: google.com/maps.

Elevtall og kapasitet

Dingemoen skule er en 1. til 10. skole med klasser på alle trinn og skiller seg fra de andre skolene i kommunen på dette punktet ved ikke å være fådelt. Det er 256 elever ved skolen skoleåret 2025-26. Skolen er ny og moderne og har alle fasiliteter en kan forvente seg av en moderne skole i dag.

I dag drives skolen med en klasse på hvert trinn fra første til syvende trinn og to klasser på ungdomstrinnet. Skolen er inndelt i 3 hovedområder for ordinær undervisning. Det er et for ungdomstrinnet, et for mellomtrinnet og et for småtrinnet. Det som er tegnet inn som klasserom er av svært varierende størrelse noe som gjør det mer utfordrende å beregne kapasiteten til skolen. Vi tar utgangspunkt i klasserommenes størrelse og anslår kapasitet ut ifra dette.

For småskolen som er fra 1-4 trinn er det tegnet inn 8 klasserom, hvor av 4 er av relativt ordinær størrelse på opp mot 60 kvm, og det er 4 mindre rom på ca. 36 kvm. Ved tradisjonell beregning av kapasitet vil dette gi muligheten for 4 ordinære grupper på 25 elever samt 4 grupper på inntil 15

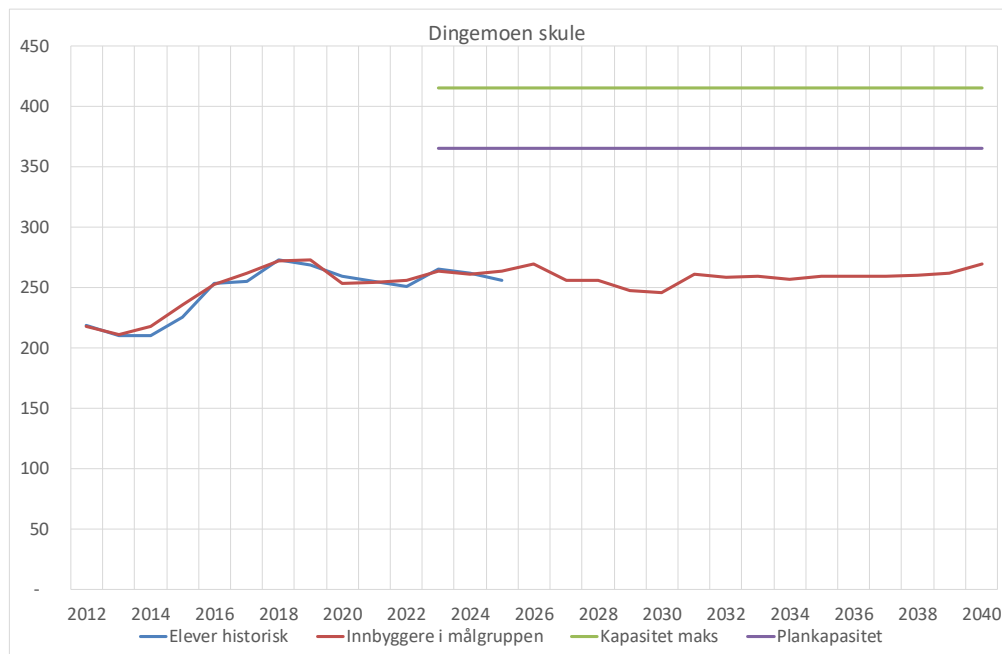
elever. Dette gir en maksimal kapasitet på 160 elever på 1-4 klasse. Dette gir at det er kapasitet til ca. 40 elever på trinnet.

For mellomtrinnet er det tegnet inn 3 ordinære klasserom og 3 mindre klasserom etter samme prinsipp som vi finner for småskolen bortsett fra at det ene av de litt mindre rommene er 15 kvadratmeter større og på 49 m². Ved en tradisjonell beregning her vil det tilsa en kapasitet på inntil 125 elever med 40 + 40 + 45 elever fordelt på disse tre trinne og med de arealene de har til rådighet.

For ungdomstrinnet er det 6 klasserom, men også her av varierende størrelse. To av rommene er på 50 kvm, to på 60, kvm og 2 på 40 kvm. Ved tradisjonell beregning av kapasitet gir dette en maksimal kapasitet på 130 elever.

Samlet gir dette en kapasitet på 415 elever som en maksimal teoretisk kapasitet dersom elevene fordeler seg jevnt ut over alle trinnene.

Med dagens situasjon med elevtall og skoletilhørighet er dette ikke noe problem i det hele tatt.

Figur 38 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB

Funksjonell tilstand

Dingemoen skule er det vi vil kalle en ny og moderne skole. Skolen er bygget i to etasjer og har universell utforming, moderne undervisningsfasiliteter og et innbydende inntrykk.

Undervisningsarealer

Som vi viste til under beskrivelsen av kapasitet er skolen delt inn i tre ulike soner for de ulike hovedtrinnene. Her finner vi klasserom av ulik størrelse, garderober, toaletter og grupperom. For småskolen er det også et trinntorg/SFO-base hvor det også er kjøkken.

I forhold til et tradisjonelt rom og funksjonsprogram som ligger vedlagt for en kombinert skole er skolen midt mellom en 1 parallell og en 2 parallell skole. Samtidig ser vi at avsatt areal til garderobe er langt mindre ved Dingemoen skule enn det vi finner i standarden i rom og funksjonsprogrammet. Skolen uttaler at gardrobene er små noe som er et faktum. Dette bør utbedres.

Det er også en utfordring at klasserommene er delt inn med foldevegger som et langt unna i forhold til forventet lydisolering mellom rom. Dette er et element som gir uro og forstyrrelser i undervisningen når begge rom er i bruk.

Spesialiserte undervisningsarealer

Skolens spesialiserte undervisningsareal er svært godt og inneholder alle de funksjoner en kan forvente seg i en moderne skole i dag. Det er egne rom til skolekjøkken, musikk, kroppsøving, data, kunst og håndverk med både tresløyd, tekstil, keramikk og tegneforming. Det er også skolebibliotek og naturfagrom med eget forberedelsesareal. Det er også et eget lite gamingrom.

Skolen har også en romslig kantine, men det er ikke sitteplass ved bordene til samtlige elever på ungdomstrinnet. Det er et tilstøtende amfi som også kan brukes til sitteplasser.

Ansatte

Det er gode fasiliteter for ansatte med arbeidsrom, kontorplasser, skolehelsetjeneste med undersøkelsesrom, resepsjon, møterom og personalrom. Det er også garderober med dusj og toalett.

Uteområder

Skolen ligger fint til og har lyse og fine uteområder med godt med areal og muligheter for lek og idrett.

Klasserom mm				
Klasserom	20	1	Ingen mangler	10 av romma utgjør 5 delingsrom med panelvegg. Varierende storleik. Utdfordrande på avd 8-10 med klasseromsstorleik på 42 kvm når dei skal romme elevgrupper på 20 +/- Ei anna utfordring med delingsveggane er at dei ikkje er lydtette nok.
Grupperom	12	1	Ingen mangler	dårlig skjerma, lite eigna for anna enn roleg arbeid. Har skjerma det ein kan med frosting
Rom for ITO/spesielt tilrettelagt	0			Usikker på kva for rom ein tenkjer på her, men vi har ikkje eigna skjerma rom til særskilte saker. Har omdisponert eine musikkrommet på musikkavdelinga til eit skjerma gruppeorm fopr elev som treng det.
SFO	1	2	Noe mangelfull	fellesareal på avdeling 1-4, nyttar òg klasserom, difor krevjande i fht ressursbruk. For lit eareal i høve antal barn som nyttar seg av SFO
Elevgarderober og toaletter	23			Garderobe på kvar avdeling (3), dårleg utforma på 8-10, for små på 1-4 og dels på 5-7. Toalett på kvar avdeling + i skulegata, totalt 23, derav fire handicap
Korridorer	4	1	Ingen mangler	Romslege trinntorg på 8-10 og 5-7, og ei romsleg skulegate
Spesialrom				
Mat og helse	1	1	Ingen mangler	ikkje eigna for større elevgrupper
Naturfag	1	1	Ingen mangler	
Musikk	2	1	Ingen mangler	Kulturskolen nyttar òg denne avdelinga. I utg.pkt er her tre rom, men det eine er omdisponert til base for spesialelev
Kunst og håndverk	2	1	Ingen mangler	
Gymsal/Idretshall	1	1	Ingen mangler	
Bibliotek	1	1	Ingen mangler	
Annet areal spesialrom	0			
Basseng	0			
Personal/adm.				
Arbeidsplasser for lærere	8	1	Ingen mangler	8 sær gode arbeidsrom
Kontorer	5	1	Ingen mangler	
Møterom	3	1	Ingen mangler	
Garderober og toaletter	7	1	Ingen mangler	To store garderober (som knapt er i bruk) m/toalett. 5 toalett utanom
Pauserom	1	1	Ingen mangler	
Fellesrom				
Skolehelsetjeneste/PPT	2	1	Ingen mangler	
Kantine - forsamlingsrom for elevene	1	1	Ingen mangler	det er ikkje sitteplass for alle eleven ei kantina, men det er romsleg amfi like ved der ein kan sitte
Annet areal innendørs?				
Uteareal				
Lekeapparater	7	2	Noe mangelfull	Eine klatresativet er dårleg tilpasse dei yngste. Har hatt fleire små og større elevskader der.
Idrettsareal		1	Ingen mangler	ballbinge og to kunstgrasbaner, stor grasbane rett ved skulegården
Sykkelparkering	2	1	Ingen mangler	
Annet areal utendørs				
Karakter for funksjonalitet	1	Ingen mangler		Ikke behov for investeringer (Moderne standard)
	2	Noe mangelfull		Behov for enkel oppussing
	3	Tydelige mangler, kan rettes opp		Behov for ombygging eller utvidelse
	4	Mangler, kan ikke rettes opp		Bør rives og bygges nytt

Figur 39 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Dingemoen skule

Tiltak for å oppnå moderne standard

Det er ingen moderniseringsbehov ved Dingemoen skule for å oppnå moderne standard med unntak av behov for mer garderobe plass. Vi forutsetter at det ikke er mulig å omdisponere areal innenfor eksisterende areal. Vi legger derfor til grunn at det må utvides med areal til garderober for til sammen 200 kvadratmeter. Dette gir at det er behov for utbedring for 12 millioner ved Dingemoen skule.

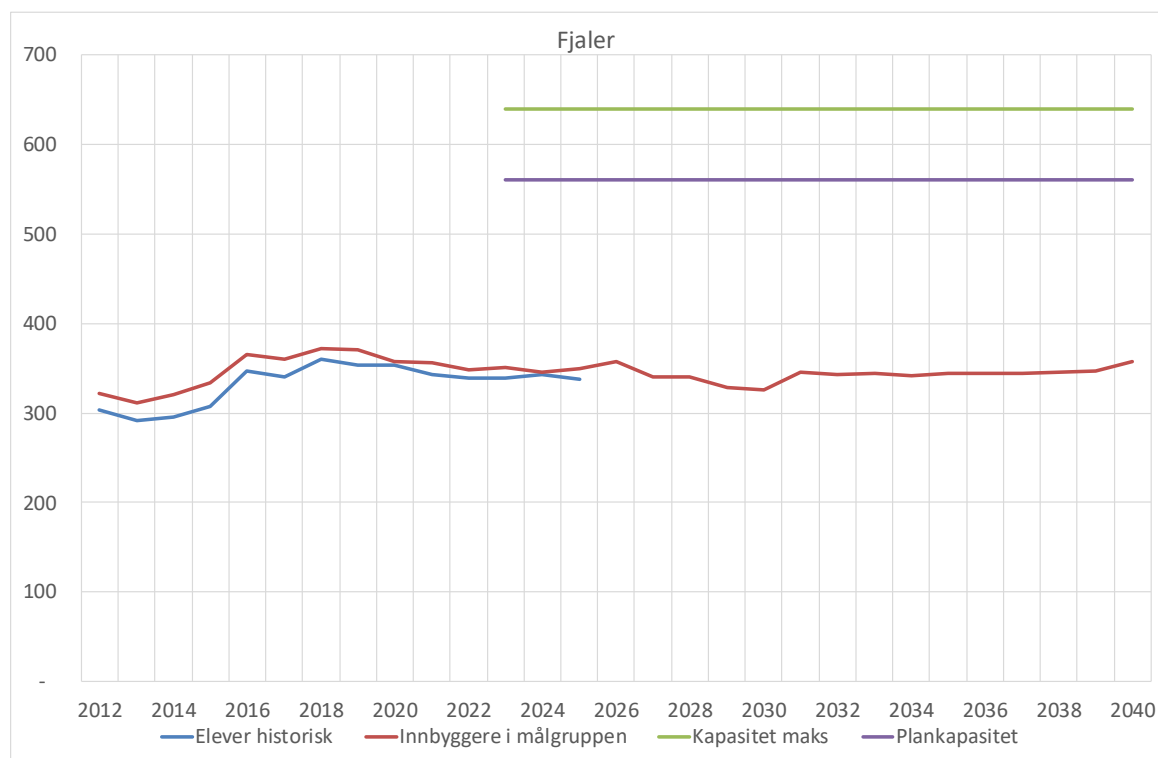
Skole	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Dingemoen	200	kr 60 000	kr 12 000 000			kr -	0	kr 1 500	kr -	kr 12 000 000

Tabell 18 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Dingemoen skule.

5.4 Elever og kapasitet i Fjaler kommune

Det er i dag 338 elever i Fjaler kommune fordelt utover de tre skolene, med hovedvekten av elevene på Dingemoen skule. Samlet er det et areal på skolene på 7912 kvadratmeter. Slik skolene er utformet i dag er det en samlet maksimal kapasitet ved skolene på 640 elever noe som gir en overkapasitet på 302 plasser. (Makskapasitet minus antall elever) Plankapasiteten er på 560 elever. Dette medfører at det er ca. 60 % av plankapasiteten som utnyttes i dag. Samlet sett har skolene i Fjaler for mye klasseromskapasitet kapasitet. Samtidig er det behov for tilpasninger og omdisponering på Våge skule som vil gjøre at kapasiteten og plankapasiteten her vil gå ned da det er behov for å omgjøre noe av klasseromskapasiteten til annet formål. Det er også lagt til grunn at Flekke skule rives og erstattes med et nytt bygg. Det nye bygget vil ha 10 elever lavere maksimal kapasitet enn dagens bygg noe som passer bedre i forhold til innbyggerne som sogner til skolen. Arealet i skolebyggene vil øke da det er en del fagrom og annet areal som i dag mangler.

I alternativ 0 forutsetter vi at kapasiteten ikke øker, men at den trolig reduseres noe selv om det totale arealet ikke reduseres. Elevtallet vil være omtrent som i dag.

Figur 40 - Kapasitet og elevtall ved kommunale skoler i Fjaler kommune

5.5 Framtidige kostnader med dagens struktur (alternativ 0)

Samlede kostnader i alternativ null viser hva det vil koste å drifte dagens skoler i modernisert utgave. Alle typer kostnader må tas med i dette regnestykket. Beregningen omfatter utgifter til:

- ▶ Undervisning: Utgifter til lærerlønn og andre driftsutgifter føres på funksjon 202 Grunnskole
- ▶ SFO: utgifter til drift av SFO som vil være lønn og driftsmateriell på funksjon 215 SFO
- ▶ Drift av bygg: Utgifter til drift og vedlikehold av skolebygg føres på funksjon 222 Skolelokaler
- ▶ Skoleskyss: Kommunens utgifter til skoleskyss føres på funksjon 223 Skoleskyss.
- ▶ Kapitalkostnader av investeringer: Investeringer for å modernisere byggene gir årlige kapital-kostnader i form av renter og avdrag/avskrivninger. Vi forutsetter nedbetaling/avskrivning med annuitet (fast sum per år) over 40 år med 4 % rente.

Vi henter datagrunnlaget om dagens utgiftsnivå fra kommuneregnskapet for 2025.

202 Grunnskole (undervisningen)

Netto driftsutgift 2025 for funksjon 202 Grunnskole var 59,3 mill. kr. Netto utgift per elev var i gjennomsnitt 159.000 kroner. Vi forutsetter at undervisningsutgiftene ikke endres ved modernisering av skolene.

215 SFO (skolefritidsordningen)

Netto driftsutgift 2025 for funksjon 215 SFO var på 2,6 mill. kr. Netto utgift per elev var i gjennomsnitt 27.000 kroner. Vi forutsetter at SFO-utgiftene ikke endres ved modernisering av skolene gitt alternativ 0.

222 Skolelokaler (FDV)

Netto driftsutgifter for funksjon 222 Skolelokaler i 2025 var 12,4 mill. kr for 7.900 kvm skolelokaler, inkludert avskrivninger på 6,25 mill. kr. Netto utgift uten avskrivning (FDV-kostnaden) var 781 kroner per kvm skolelokaler.

Moderne skoler betyr å utvide arealet BTA med ca. 1000 kvm til 8.962 kvm. Utgiftene til drift av lokaler øker til 13,2 mill. kr per år. Det er viktig å nevne her at det midlertidige bygget ved Flekke ikke er inkludert i dagens areal og det er derfor i hovedsak arealet økes samt noe mer areal til spesialiserte læringsrom ved Flekke skule og Våge skule.

223 Skoleskyss

Netto utgift til 223 Skoleskyss var 0,95 mill. kr for 92 elever. Det blir 10.368 kroner per skyssset elev. Denne utgiften endres ikke i alternativ 0.

Kapitalkostnader

Gjennomgangen av skolene viser at det trengs 141 mill. kr for å gjøre dagens skoler om til moderne skoleanlegg. Kapitalkostnadene av disse investeringene (renter og avdrag) utgjør 7,1 mill. kr per år. Det er basert på 4 % rente og nedbetaling av et annuitetslån over 40 år.

Samlede kostnader

Samlede årlige kostnader ved alternativ null oppsummeres til 83,3 mill. kr per år. Tall for hver skole framkommer i tabellen under.

	Type skole	Elever 2025	Pris per elev	Netto utgift 202 Undervisning	Areal 2025	Areal per elev	Areal plan	Investering	Kapital-kostnad	Netto utgift 222 Skole-lokaler	Skyss-elever	Netto utgift 223 Skoleskyss	Netto utgift SFO	Sum undervisning + lokaler + kapital + skyss + sfo
Skole														
Dingemoen skule	k	256	129 762	33 219 048	5 289	21	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	50	518 422	1 745 408	40 376 689
Flekke skule	b	38	258 349	9 817 274	1 112	29	1 647	98 820 000	4 992 731	1 286 493	21	217 737	463 624	16 777 859
Våge skule	k	44	240 598	10 586 324	1 511	34	1 826	30 232 500	1 527 451	1 426 312	21	217 737	409 080	14 166 905
Sum		338	158 647	53 622 646	7 912	23	8 962	141 052 500	7 126 464	7 000 335	92	953 896	2 618 112	71 321 453
Fellesutgifter				5 682 244				-	0	6 254 425		-		11 936 669
Regnskap				59 304 890					7 126 464	13 254 760		953 896	2 618 112	83 258 122

Tabell 19 - Samlede kostnader ved dagens skolestruktur i 2025-kroner, alternativ null

Tabellen over viser netto kostnader på 83,3 mill. kr per år for funksjonene 202 Grunnskole, 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss, inkludert nye kapitalkostnader. Kommunens samlede netto driftsutgifter stiger med denne løsningen. Netto driftsutgift ved alternativ null er om lag 7,9 mill. kr mer enn netto driftsutgift i regnskapet for 2025. Forskjellen er de nye kapitalkostnadene på 7,1 mill. kr pluss 0,8 mill. kr i økte utgifter til lokaler (1000 kvm ekstra areal). De andre postene endres ikke. Barnehagen ved Flekke er ikke inkludert i dette og vil komme i tillegg slik som beskrevet i kapittel 5.1.

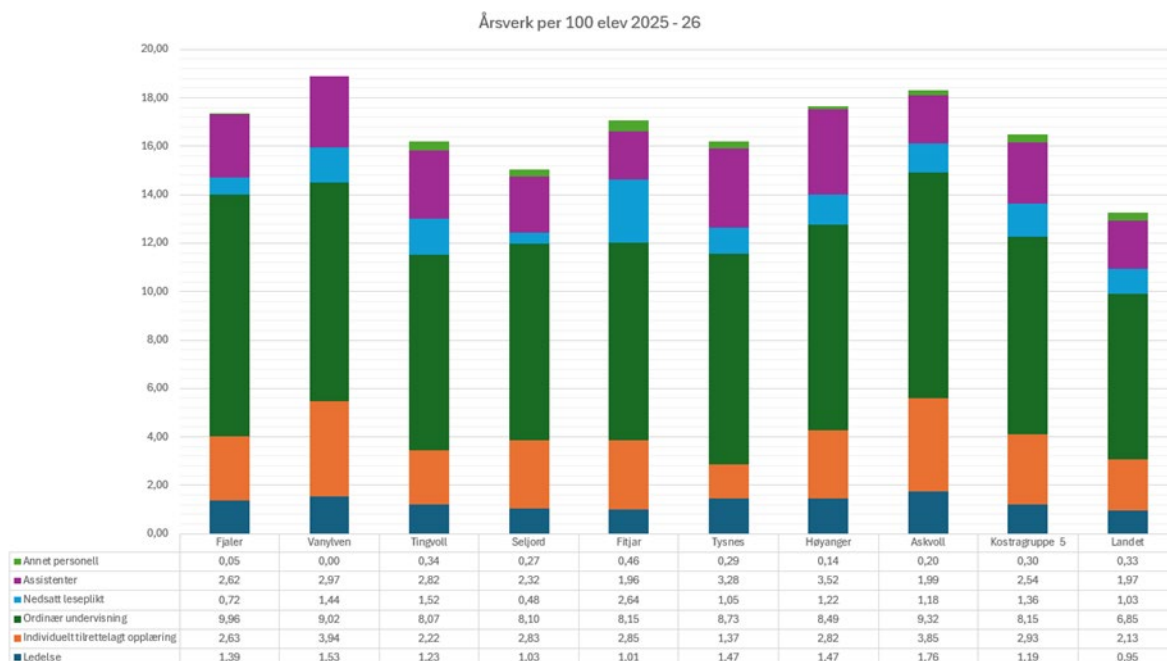
6 Alternative løsninger – tiltak for å effektivisere grunnskolen

6.1 Tiltak innenfor dagens struktur

Flere av kapitlene under vil omhandle redusert bemanning i en eller annen form. Det er derfor viktig å understreke at tiltakene må sees opp mot hverandre og at en må unngå å ta ut samme effekten to ganger. Vi beskriver først et mulighetsrom for å redusere på antall årsverk i skolene. Underkapitlene gir mer informasjon om forutsetninger for å få til en forsvarlig drift med lavere bemanning.

6.1.1 Bemanning i skolene

Utgangspunktet for vurderingen av bemanningen i Fjaler kommune er at elevtallet i grunnskolen har vært fallende over tid og at da må også bemanningen tilpasses driften. Framskrivingene tilsier at denne utviklingen vil fortsette i noen år for så å flate ut. Dette medfører at en også i noen år til vil måtte tilpasse driften ytterligere. Vi ser også at ressursbruken sammenlignet med andre per 100 elev er høyere. Skoleåret 2025–26 har kommunen 338 elever fordelt på tre kommunale grunnskoler. Vi viser tidligere i rapporten at ressursbruken per elev er relativt høy sammenlignet med flere relevante sammenligningskommuner. Dette gjelder både samlet ressursbruk og bemanning i ordinær undervisning. Rapporten dokumenterer også betydelige forskjeller i bemanningsnivå mellom skolene, som ikke fullt ut kan forklares av elevtall, elevsammensetning eller andre objektive forhold. Dette indikerer at dagens bemanning i noe grad er historisk betinget og tilpasset et høyere elevgrunnlag enn det kommunen har i dag.

Figur 41 - Årsverk per 100 elev 2025-26 sammenlignet med andre. Kilde: GSI

Vi har tidligere i rapporten vist at det er en betydelig reduksjon i årsverk fra forrige skoleår til inneværende skoleår. Det er bare en del av denne reduksjonen som fremkommer i 2025 regnskapet som danner grunnlaget for økonomianalysen. Vi må derfor utøve noe varsomhet når vi ser på potensialet vist i tabell 4 med tanke på å kunne redusere bemanningen i skolene ytterligere. Samtidig ser vi at det er flere av sammenligningskommunen som bruker færre årsverk per 100 elev enn det Fjaler gjør også inneværende skoleår. Dette viser at det bør være et ytterligere potensiale i å kunne effektivisere driften ved enhetene noe. Et første mål bør være å komme ned på nivå med KOSTRA-gruppe 5. Fjaler bruker 17,36 årsverk per 100 elev, mens KOSTRA-gruppe 5 bruker 16,47. Dette er 0,89 årsverk mindre per 100 elev. Samlet gir dette at Fjaler må redusere med 3 årsverk ut ifra dagens elevtall. Det er forventet også en liten elevtallsnedgang høsten 2026 med 17 elever, noe som gjør at driften må tilpasses også dette nivået. Dette utgjør ytterligere 3 årsverk.

Ut ifra analysene og sammenligningene ovenfor mener vi i Agenda Kaupang at det er grunnlag for å redusere antall ansatte i skolene uten at det nødvendigvis vil gå ut over kvaliteten. Når elevtall går ned, bør det så langt det lar seg gjøre også tilpasses i forhold til antall ansatte og stillinger. Vi mener at det er grunnlag for å kunne drive skolene med noe mindre bemanning for å komme på nivå med KOSTRA-gruppe 5. Når vi ser på ressursbruken i GSI og for hver skole og organiseringen av elevene i grupper og klasser finner vi at det bør være et handlingsrom på å redusere med inntil 6 årsverk samlet for alle funksjoner i skolene. Vi understreker at det er *inntil* og det kan være faktorer som våre data ikke fanger opp som gjør at det ikke er forsvarlig å ta ned like mye umiddelbart, så det bør gjøres med varsomhet. Vi viser også senere i kapitlet til at det kan gi noen negative konsekvenser også. Vi mener at inntil 6 årsverk er et mulig mål for kommunen dersom en ønsker å effektivisere driften. Dette forutsetter at det undervises i noe større grupper på de fadelte skolene og at en ser på undervisningen generelt.

Et effektiviseringspotensial ligger i organiseringen av ordinær undervisning. Vi viser at undervisningen i flere tilfeller er organisert på måter som er mer ressurskrevende enn det som er vanlig i sammenlignbare kommuner. Dette gjelder blant annet bruk av parallelle små grupper og noe hyppig deling av klasser der det ikke foreligger klare pedagogiske begrunnelser. En mer restriktiv praksis for gruppedeling, kombinert med økt bruk av sammenslåtte grupper på tvers av trinn i små

skoler, vil kunne redusere behovet for lærerårsverk. Slike endringer vil i noen tilfeller føre til noe større elevgrupper, men fortsatt godt innenfor nasjonale normer og forsvarlige rammer. Samtidig stiller dette større krav til klasseledelse og pedagogisk kompetanse hos lærerne.

Konsekvenser

En reduksjon på ytterligere 6 årsverk i grunnskolen i Fjaler kommune representerer et betydelig inngrep i den samlede bemanningen og vil kunne få konsekvenser for organiseringen av skoledriften, arbeidsbelastningen for ansatte og kan i ytterste grad påvirke kvaliteten på opplæringstilbudet. Selv om en slik reduksjon kan være økonomisk begrunnet, må konsekvensene vurderes grundig for å sikre at kommunen fortsatt oppfyller kravene i opplæringsloven og gir et forsvarlig og likeverdig tilbud til elevene.

Sett i forhold til dagens elevtall på 338 elever, innebærer en reduksjon på 6 årsverk en markant nedgang i bemanning per elev. Dette vil bringe Fjaler nærmere eller under nivået i flere sammenlignbare kommuner, men samtidig redusere handlingsrommet i skoledriften betydelig. Effekten vil ikke være jevnt fordelt, men avhenge av hvordan reduksjonen fordeles mellom skolene, funksjoner og stillingskategorier.

En direkte konsekvens av en slik reduksjon vil være færre lærerårsverk i ordinær undervisning. Dette vil i praksis medføre større undervisningsgrupper, mindre mulighet for deling av klasser og færre parallelle grupper. For elevene kan dette innebære mindre individuell oppfølging og redusert mulighet for tilpasning innenfor ordinær undervisning, særlig for elever som ligger i «grenseland» for behov for særskilt tilrettelegging.

For de ansatte vil en reduksjon i bemanning av denne størrelsesordenen kunne ha merkbare arbeidsmiljømessige konsekvenser. Økt undervisningsplikt, færre kolleger å dele oppgaver med og mindre rom for fleksible løsninger vil kunne føre til økt arbeidspress. Risikoen for sykefravær og slitasje kan øke dersom reduksjonen gjennomføres raskt eller uten tilstrekkelig støtte i form av tydelig prioritering, kompetanseutvikling og ledelsesoppfølging. Dette gjelder særlig i små enheter, der bortfall av enkeltstillinger kan få store konsekvenser for den daglige driften.

Reduksjonen vil også påvirke skolens evne til å håndtere uforutsette hendelser, som sykefravær, elevtilflytting eller økt behov for tilrettelegging. Med færre årsverk vil robustheten i organisasjonen svekkes, og behovet for vikarbruk kan øke dersom det ikke samtidig etableres mer effektive og fleksible bemanningsløsninger. Dette kan i noen tilfeller motvirke deler av den økonomiske gevinsten ved reduksjonen.

På systemnivå vil en reduksjon på 6 årsverk forutsette en langt strammere prioritering av skolens oppgaver. Aktiviteter og tiltak som ikke er direkte knyttet til kjerneoppdraget undervisning vil måtte nedprioriteres eller organiseres på nye måter. Skolene vil få mindre handlingsrom til å utvikle lokale satsinger og tilpasse tilbudet utover det som følger av nasjonale krav. Samtidig kan en tydeligere konsentrasjon om kjerneoppgavene bidra til mer målrettet bruk av ressursene, dersom omstillingen ledes godt.

6.1.2 Samarbeid mellom tjenestene

Samhandlingen mellom tjenestene rundt barn og unge i Fjaler kommune fremstår som en viktig faktor for både kvalitet i oppfølgingen og utviklingen i ressursbruken i skolene. Rapportgrunnlaget viser at kommunen har etablerte tjenester og samarbeidsrelasjoner, men at samhandlingen i praksis i varierende grad er strukturert, forutsigbar og systematisk. Dette medfører at håndtering av saker i større grad skjer innenfor den enkelte enhet, og at involvering av øvrige tjenester i noen tilfeller skjer senere i forløpet enn det som er hensiktsmessig.

I en kommune med små skoler og begrensede fagmiljøer har dette særskilt betydning. Når skolene i tidlig fase håndterer sammensatte utfordringer uten tilstrekkelig koordinert støtte, vil det kunne bidra til at tiltak utvikles innenfor skolens rammer, ofte med økt bruk av egne personalressurser. Dette må ses i sammenheng med analysen om et relativt høyt ressursnivå i undervisningen sammenlignet med andre kommuner.

En mer strukturert samhandlingsmodell i Fjaler bør derfor ta utgangspunkt i eksisterende tjenester og samarbeidsarenaer, men tydeliggjøre roller, ansvar og samhandlingsprosesser. Et sentralt prinsipp bør være at innsatsen overfor barn og unge er tidlig, koordinert og tilpasset behovsnivå, og at oppfølging av sammensatte utfordringer skjer i et forpliktende samarbeid mellom relevante tjenester.

Det kan være hensiktsmessig å strukturere samhandlingen i tre nivåer: et skolebasert nivå, et operativt tverrfaglig nivå og et overordnet styringsnivå. En slik inndeling gir tydeligere ansvars plassering og bedre sammenheng mellom drøfting, beslutning og oppfølging.

På skolebasert nivå bør det etableres faste, tverrfaglige team ved hver skole med et tydelig mandat for tidlig drøfting av bekymringer knyttet til læring, trivsel og utvikling. Teamene bør bestå av skoleledelse, relevante pedagoger, PPT og skolehelsetjeneste, med mulighet for å involvere andre tjenester ved behov. Formålet er å sikre lavterskel drøfting og rask avklaring av tiltak innenfor ordinær opplæring, før behovene utvikler seg til mer omfattende tiltak.

For å sikre lik praksis mellom skolene bør det utvikles en felles kommunal ramme for hvordan disse teamene arbeider. Dette omfatter blant annet kriterier for hvilke saker som behandles, hvordan ansvar fordeles, og hvordan tiltak følges opp og evalueres. En slik standardisering vil kunne bidra til mer ensartet praksis og bedre grunnlag for styring av ressursbruk.

Det operative tverrfaglige nivået bør bestå av et kommunalt samhandlingsteam med representanter fra skole, PPT, barnevern, helsetjenester og psykisk helse. Dette nivået bør håndtere saker som er mer komplekse, går på tvers av kommunale enheter, eller der det er behov for koordinert innsats over tid. I dagens situasjon håndteres slike saker i større grad gjennom parallelle prosesser i de enkelte tjenestene, noe som kan gi mindre effektiv ressursbruk og uklar ansvarsfordeling.

Det operative nivået bør gis et tydelig mandat til å avklare ansvar, koordinere tiltak og bidra til prioritering av innsats. Formålet er å sikre at riktig tjeneste involveres til riktig tid, og at tiltak sees i sammenheng.

Det overordnede styringsnivået bør forankres i kommunens ledelsesstruktur for oppvekst. På dette nivået bør det legges vekt på å følge utviklingstrekk og vurdere sammenhenger mellom behov, tiltak og ressursbruk. Dette forutsetter en enkel og systematisk rapportering fra underliggende nivåer, blant annet knyttet til utvikling i sakstyper, bruk av tiltak og opplevd belastning i tjenestene.

En mer strukturert samhandling vil ikke i seg selv redusere ressursbehovet, men kan bidra til at ressursene brukes tidligere og mer målrettet. I en kommune som Fjaler, med små enheter og begrenset kapasitet i flere tjenester, er dette en forutsetning for å oppnå bedre sammenheng mellom innsats og effekt.

Konsekvenser

Innføring av en mer strukturert samhandlingsmodell mellom tjenestene i Fjaler kommune vil medføre endringer i hvordan ansvar, beslutninger og arbeidsprosesser håndteres på tvers av enheter. Selv om modellen er utformet for å bidra til bedre koordinering og mer hensiktsmessig ressursbruk, vil den også innebære konsekvenser som må håndteres for at effektene skal realiseres.

En konsekvens er at andre tjenester enn skolen i større grad må involveres tidligere i oppfølgingen av barn og unge med tiltak og handling. Dette kan bidra til at tiltak settes inn på et tidligere tidspunkt og på et mer tilpasset nivå, men vil samtidig kunne innebære økt aktivitet i enkelte tjenester i en tidlig fase. Dette er i tråd med målsettingen om å dreie innsatsen mot forebygging og tidlig intervensjon.

For skolene kan en tydeligere ansvarsdeling over tid bidra til at behovet for å løse sammensatte utfordringer gjennom egne ressurser reduseres. Samtidig vil det i en overgangsfase kunne oppleves som mer krevende, blant annet fordi tydeligere strukturer for samhandling kan medføre flere avklaringer og økt behov for dokumentasjon før tiltak iverksettes.

Modellen innebærer også endringer i arbeidsmåte for ansatte i både skole og øvrige tjenester. En mer standardisert samhandling vil redusere graden av personavhengighet, men kan samtidig oppleves som mindre fleksibel enn dagens praksis. På lengre sikt kan tydeligere strukturer bidra til redusert risiko for rollekonflikter og overlappende innsats.

For skoleledelsen vil modellen innebære et tydeligere ansvar for å bruke samhandlingsarenaene aktivt og målrettet. Rektorrollen vil i større grad omfatte koordinering av saker og bestilling av bistand fra andre tjenester. Dette kan gi bedre støtte til lærerne og mer forutsigbar ressursbruk, men stiller også krav til kapasitet og kompetanse i ledelsen.

På kommunenivå vil en mer systematisk samhandling gi bedre grunnlag for styring og prioritering. Når utviklingstrekk og ressursbruk i større grad synliggjøres, vil det være mulig å identifisere behov for justeringer i organisering og innsats. Samtidig kan dette også avdekke kapasitetsutfordringer i enkelte tjenester som må håndteres gjennom prioriteringer.

For barn og foresatte kan en mer koordinert innsats bidra til bedre sammenheng i oppfølgingen. Samtidig kan tydeligere ansvarsdeling innebære at flere tjenester involveres i parallelle løp. Dette stiller krav til god koordinering og tydelig kommunikasjon for å sikre oversikt og forutsigbarhet.

Konsekvensene av tiltaket i hovedsak være knyttet til endret arbeidsform og tydeligere ansvarsdeling. Effekten i form av bedre ressursutnyttelse og redusert behov for individrettede tiltak vil i hovedsak komme over tid, forutsatt at modellen implementeres og følges opp på en systematisk måte.

6.1.3 Individuelt tilrettelagt opplæring

Individuelt tilrettelagt opplæring er et sentralt område i vurderingen av både kvalitet og ressursbruk i grunnskolen i Fjaler kommune. Analysen viser at kommunen har et samlet ressursnivå per elev som ligger over nivået i sammenlignbare kommuner, samtidig som variasjoner i elevgrunnlag og skolestruktur gir begrenset fleksibilitet i hvordan tiltak organiseres. Dette innebærer at individrettede tiltak i enkelte tilfeller får relativt store utslag i bemanning og organisering ved den enkelte skole.

Tallgrunnlaget indikerer at ressursbruken i større grad er knyttet til hvordan opplæringen organiseres samlet sett, enn til omfanget av enkeltvedtak isolert. Individuelt tilrettelagt opplæring må derfor vurderes i sammenheng med styrken i den ordinære opplæringen og hvordan tidlig innsats praktiseres. Når behov identifiseres og håndteres sent i forløpet, øker sannsynligheten for at tiltak organiseres som individrettede løsninger med høy ressursbinding.

I en skolestruktur med små enheter og begrensede fagmiljøer vil det være mindre grunnlag for fleksibel organisering av tiltak. Dette kan bidra til at individuelt tilrettelagt opplæring i større grad gis som én-til-én-løsninger eller små grupper, selv i tilfeller hvor behovet over tid kunne vært ivarettatt gjennom mer inkluderende og mindre ressurskrevende tiltak. Analysen tilsier derfor at det er et potensial for å justere praksis knyttet til organisering og varighet av slike tiltak.

Et sentralt utviklingsområde er å styrke sammenhengen mellom individuelt tilrettelagt opplæring og den ordinære opplæringen. Dette innebærer at tiltak i større grad må vurderes med utgangspunkt i hvordan de bidrar til elevens deltakelse i ordinær undervisning, og at overgangen fra individrettede tiltak til mer inkluderende løsninger vurderes systematisk.

Videre viser analysen at bruken av spesialpedagogiske ressurser i stor grad er knyttet til direkte oppfølging av enkeltelever. Dette er i mange tilfeller nødvendig, men gir begrenset effekt utover den enkelte elev. En større vektlegging av systemrettet arbeid, herunder veiledning av lærere og utvikling av undervisningspraksis, kan bidra til å styrke den samlede kvaliteten i opplæringen og redusere behovet for nye individtiltak.

Bruken av assistenter og fagarbeidere er også av betydning. Analysen viser at slike ressurser i enkelte tilfeller benyttes over lengre tid uten tydelig avgrensning i mål og varighet. En mer systematisk tilnærming, der tiltak knyttes til konkrete mål og evalueres jevnlig, vil kunne bidra til bedre sammenheng mellom ressursbruk og effekt.

Analysen tilsier at tiltak knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring i Fjaler bør rettes mot tidligere innsats, tydeligere kriterier for bruk av individrettede tiltak, og en sterkere kobling til den ordinære opplæringen. Formålet er ikke å redusere rettighetsbaserte tiltak, men å sikre at de brukes målrettet og i riktig omfang.

Konsekvenser

Tiltak knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring vil påvirke både organisering av opplæringen og arbeidsmåter i skolene. Konsekvensene må vurderes i lys av at området er rettighetsbasert, og at elevenes behov skal ivaretas i tråd med gjeldende regelverk.

En konsekvens av tiltakene er at en større del av innsatsen må skje tidligere i opplæringsløpet og i større grad innenfor ordinær undervisning. Dette kan bidra til å redusere behovet for omfattende og langvarige individrettede tiltak over tid. Samtidig kan dette i en overgangsperiode innebære økt belastning på lærere og skoleledelse, ved at flere oppgaver må håndteres innenfor ordinære rammer.

Tiltakene vil også medføre endringer i hvordan spesialpedagogiske ressurser disponeres. En større vekt på systemrettet arbeid kan gi bedre samlet effekt av kompetansen, men innebærer at noe av ressursbruken flyttes fra direkte elevoppfølging til veiledning og utviklingsarbeid. Dette kan oppleves som en reduksjon i direkte oppfølging for enkelte elever dersom det ikke følges opp med tydelige vurderinger av behov.

For ansatte vil tiltakene innebære endrede arbeidsformer og økte krav til samarbeid. Lærere vil i større grad måtte håndtere tilpasning innenfor ordinær undervisning, mens spesialpedagoger i større grad vil ha en veiledende funksjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling, men stiller også krav til tydelig ledelse og oppfølging.

Bruken av assistenter og fagarbeidere vil kunne bli mer målrettet og tidsavgrenset. Dette kan gi bedre sammenheng mellom ressursbruk og effekt, men kan samtidig innebære endringer i oppgaver og organisering. Slike endringer må håndteres gjennom klare rammer og god kommunikasjon.

Økonomisk sett kan tiltakene bidra til å dempe veksten i ressursbruk over tid, særlig dersom behovet for langvarige individrettede tiltak reduseres. Effektene vil imidlertid ikke være umiddelbare, og forutsetter at bemanning og organisering tilpasses i tråd med endringer i behov.

Konsekvensene vil i hovedsak være knyttet til endret organisering og arbeidsform. Forutsetningen for å realisere effektene er at tiltakene gjennomføres systematisk og sees i sammenheng med øvrige tiltak knyttet til samhandling og kvalitet i den ordinære opplæringen.

6.1.4 Samarbeid på tvers av skolene

Fjaler kommune har en skolestruktur med én større skole og to mindre enheter. Analysen viser at denne strukturen gir begrensede fagmiljøer ved de minste skolene og redusert fleksibilitet i ressursdisponeringen. Dette påvirker særlig muligheten for å utnytte kompetanse og ressurser samlet på tvers av skolene, og har betydning for kostnadsnivået per elev.

Samarbeidet mellom skolene fremstår i dag som lite systematisert. Oppgaver knyttet til undervisning, utviklingsarbeid og organisering løses i hovedsak lokalt ved den enkelte skole. I en struktur med små enheter innebærer dette at kompetanse i begrenset grad deles, og at det utvikles ulik praksis mellom skolene.

Et mer strukturert samarbeid kan bidra til bedre utnyttelse av samlet kompetanse og mer ensartet praksis. Dette gjelder særlig innen områder som begynneropplæring, vurderingspraksis og tilpasset opplæring. I små fagmiljøer vil felles arenaer for planlegging og erfaringsdeling være en forutsetning for å opprettholde og videreutvikle praksis over tid.

Analysen tilsier også at samarbeid kan ha betydning for ressursutnyttelsen. Fravær og behov for kompetanse håndteres i hovedsak ved den enkelte skole, noe som gir begrenset fleksibilitet, særlig ved de minste enhetene. Et mer koordinert samarbeid kan gi noe bedre utnyttelse av eksisterende bemanning, selv om geografiske forhold og samtidige behov vil begrense effekten.

Videre kan økt samarbeid bidra til mer likeverdig opplæring ved at variasjon i praksis mellom skolene reduseres. Dette kan gi et mer forutsigbart tilbud for elevene, særlig i overganger mellom skoler.

Samtidig viser analysen at samarbeid på tvers av skolene alene ikke vil endre de grunnleggende kostnadsdriverne i strukturen. Små enheter vil fortsatt ha begrensninger knyttet til fagmiljø og ressursutnyttelse. Effekten av økt samarbeid vil derfor i hovedsak være knyttet til bedre utnyttelse av kompetanse og mer ensartet praksis, og i mindre grad til reduksjon i kostnadsnivået.

Konsekvenser

Økt samarbeid mellom skolene vil medføre endringer i arbeidsmåter og organisering. For ansatte kan det gi tilgang til større faglige fellesskap og bedre grunnlag for erfaringsdeling. Samtidig vil det kreve mer koordinering og tid til felles aktiviteter, noe som kan påvirke arbeidsbelastningen dersom det ikke prioriteres tydelig.

For skoleledelsen innebærer tiltaket et økt ansvar for samordning og oppfølging av felles praksis. Dette kan gi bedre grunnlag for styring og prioritering, men stiller også krav til kapasitet og samarbeid mellom ledere.

For elevene kan mer ensartet praksis bidra til et mer forutsigbart opplæringstilbud og bedre overganger mellom skolene. Effekten vil være avhengig av i hvilken grad samarbeidet omfatter sentrale deler av undervisningen.

På kommunenivå vil økt samarbeid gi bedre grunnlag for helhetlig styring av ressursbruk og utviklingsarbeid. Samtidig vil effekten på kostnadsnivået være begrenset dersom den underliggende skolestrukturen opprettholdes.

Samlet sett er økt samarbeid et tiltak som kan bidra til bedre utnyttelse av kompetanse og mer ensartet praksis, men som forutsetter tydelig organisering og prioritering for å gi effekt.

6.2 Skolestrukturtiltak

I utlysningen av oppdraget var det gitt tre alternativ til dagens skolestruktur som skulle utredes. Vi har utredet disse i delkapitlene under her. Dette er:

1. Flekke skule til Dingemoen skule
2. Mellomtrinnet på Flekke skule til Dingemoen skule
3. Ungdomstrinnet ved Våge skule til Dingemoen skule.

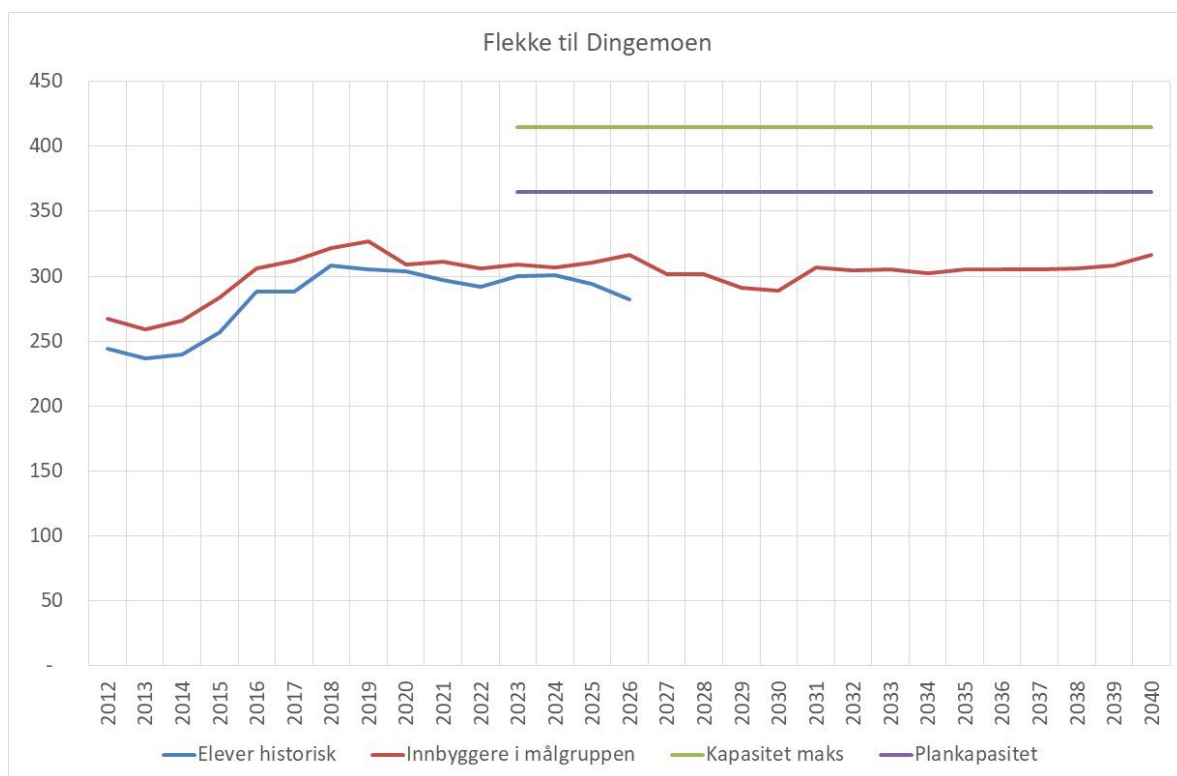
Vi har ikke utredet nedlegging av Våge skule da det ikke var en del av bestillingen. Det ville uansett blitt et hovedspørsmål om reisetid og ifølge det vi har skrevet om reisetid tidligere i dokumentet ville det trolig vært lite aktuelt da det for en del elever ville ha medført lengre reisetid for de yngste elevene enn det som er anbefalt og som vi har støttet oss på i denne rapporten.

6.3 Alternativ 1 - Flekke skule til Dingemoen skule

Alternativ 1 medfører at skoledriften ved Flekke opphører og at elevene ved Flekke overføres til Dingemoen skule.

Kapasitet

Dingemoen skule har tilstrekkelig kapasitet til å ta imot elevene fra Flekke skule. Dingemoen skule har en maksimal kapasitet på 415 elever og en plankapasitet på 365 elever. Det er forventet 239 elever på Dingemoen høsten 2026 og 43 elever på Flekke, noe som gir til sammen 282 elever på Dingemoen skule dersom dette skulle bli en realitet.

Figur 42 - Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skule dersom skoledriften opphører ved Flekke.

Investeringer

Det trengs ingen ekstra investeringer for å motta elevene fra Flekke skule. Dingemoen skule har tilstrekkelig areal, men det må utbedres garderober på lik linje som i alternativ 0. Dette er ikke en konsekvens av flere elever, men at det i utgangspunktet er lite areal til garderober. Dette gir altså et investeringsbehov på 12 millioner som er likt med alternativ 0 for Dingemoen skule.

Skole	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Dingemoen	200	kr 60 000	kr 12 000 000			kr -	0	kr 1 500	kr -	kr 12 000 000

Tabell 20 - Kostnader ved investeringer ved Dingemoen skole.

Kvalitet

Dersom Flekke skole legges helt ned og samtlige elever overføres til Dingemoen skule, vil dette innebære en vesentlig endring i Fjaler kommunes skolestruktur og få konsekvenser for de ansatte ved Flekke.

For de ansatte ved Flekke vil en full nedleggelse av skolen føre til oppløsning av hele skolens organisasjon. Dette vil i praksis bety at ingen ansatte har et arbeidssted ved Flekke skole lenger, og at det må gjøres individuelle vurderinger av hvem som skal følge med elevene til nye skoler, og hvem som må omplasseres til andre enheter i kommunen.

Kommunen vil etterstrebe å gi ansatte tilbud om videre arbeid i skolesektoren, men dette må vurderes innenfor rammene av behov og kapasitet ved de øvrige skolene. I en slik prosess er det uunngåelig at enkelte ansatte vil oppleve usikkerhet, både med tanke på arbeidssted, stillingsinnhold og i noen tilfeller stillingsstørrelse.

Den kollektive kulturen, samarbeidsstrukturene og det profesjonsfellesskapet som er bygget opp ved Flekke over tid, vil i en slik situasjon opphøre. Det vil ikke være mulig å videreføre skolens pedagogiske praksis som helhet. Ansatte som overføres til Dingemoen skule vil måtte tilpasse seg nye fagmiljøer og nye ledelsesstrukturer. For mange vil dette innebære en krevende overgang, både organisatorisk og profesjonelt.

Samtidig åpner en slik omorganisering for muligheter, særlig knyttet til styrking av fagmiljøene ved mottakerskolene. Når elevtallet øker ved Dingemoen skule, skapes det rom for større team, tettere faglig samarbeid og mer fleksibel ressursbruk. Ansatte som går inn i disse fagmiljøene kan dermed få tilgang til mer spesialiserte faggrupper og bredere kollegial støtte enn det som var mulig på en mindre skole som Flekke. Dette kan styrke profesjonsutviklingen og kan bidra til økt kvalitet i undervisningen, forutsatt at overgangen håndteres planmessig og at det etableres gode rutiner for integrering.

Når det gjelder de faglige konsekvensene av en full nedleggelse, må det skilles mellom konsekvenser for undervisningskvaliteten og for den pedagogiske organiseringen. På den ene siden vil større fagmiljøer ved Dingemoen skule kunne legge til rette for mer systematisk fagutvikling og bedre utnyttelse av kompetanse. Større skoler kan gi bedre muligheter for å organisere undervisningen i team, for parallell-legging og faglig spesialisering, og for bruk av spesialrom og undervisningsverktøy som ikke alltid er tilgjengelige på mindre skoler. Det gir grunnlag for å styrke både bredden og dybden i undervisningstilbudet.

På den andre siden innebærer flyttingen også tapet av den lokale faglige identiteten og praksisen som har vært utviklet ved Flekke. Skolen har over tid utviklet sine egne pedagogiske rutiner, samarbeidsformer og relasjoner til nærmiljøet som en integrert del av læringsmiljøet. Når denne helheten oppløses, forsvinner også kontinuiteten i læringskulturen som både ansatte og elever har vært en del av. Dette kan føre til et midlertidig tap i faglig sammenheng og svekket oppfølging i

overgangsperioden, særlig dersom det ikke settes inn spesifikke tiltak for å sikre overføring av kunnskap og erfaring mellom skolene.

Videre innebærer overføringen en økt kompleksitet i den faglige hverdagen ved mottakerskolene, som skal integrere både nye elever og nye ansatte. Det krever tydelig pedagogisk ledelse og god struktur for å sikre at de ulike fagmiljøene og praksisene som bringes inn, forenes til en ny, felles retning. Risikoen i slike prosesser er at faglig utvikling bremser i en overgangsfase, og at det oppstår fragmentering i praksisfeltet før en ny helhet er etablert.

Profesjonsutvikling i opplæringen er et av hovedargumentene for samling av elever i større enheter. For at dette potensialet skal realiseres, må en nedleggelse av Flette skole følges av tydelig involvering av ansatte, god planlegging, kompetansetiltak og ledelsesforankring i de mottakende skolene. Bare da kan den faglige kvaliteten styrkes – ikke svekkes – av en strukturendring.

Folkehelse/skyss

Det er 9 kilometer mellom Flette skole og Dingemoen skule. Vi forutsetter at alle elevene fra Flette vil ha rett til skoleskyss. Høsten 2025 hadde 69 elever i Dingemoen skule skyss. Det vil totalt bli 105 elever med rett til skoleskyss.

Det er ingen regler for hvor lang skoleskyss man kan pålegge elevene. Maksimal reisetid avhenger av alderen til elevene. Vi mener grensen for førsteklasingene bør settes ved 45 minutter samlet reisetid. Det vil si maksimalt 35 minutter i bussen og 10 minutter til gangtid til bussen og ventetid før skolestart.

Samfunnsutvikling

Endringer i skolestrukturen er et av de mest inngripende tiltakene en kommune kan gjennomføre, fordi skolen har en funksjon i samfunnet som går utover selve opplæringstilbudet. Skolen er både en tjeneste, en arbeidsplass og en sentral sosial og kulturell møteplass i lokalsamfunnet. Endringer i struktur vil derfor negativt kunne påvirke bosettingsmønster, lokal identitet og bruk av kommunens øvrige tilbud over tid.

I Fjaler er kommunesenteret det eneste stedet med et bredt og sammensatt tjeneste- og aktivitetstilbud. En samling av skolekapasiteten til kommunesenteret vil kunne forsterke dette tyngdepunktet. Erfaringer fra andre kommuner viser at slike grep ofte bidrar til mer robuste fagmiljøer, bedre utnyttelse av offentlige ressurser og et sterkere grunnlag for videre utvikling av tjenester og aktivitetstilbud i senteret. Samtidig innebærer dette en tydelig prioritering av hvor i kommunen vekst og utvikling i størst grad skal skje, og kan over tid bidra til ytterligere sentralisering av både befolkning og aktivitet. For Fjaler som kommune kan dette være et positivt trekk for samfunnet.

For Flette vil en nedlegging av skolen representere et strukturelt brudd i lokalsamfunnet. Skolen fungerer i dag som en av få institusjoner som samler barn, foreldre og ansatte i hverdagen, og bidrar til sosial tilhørighet, lokal aktivitet og identitet. Skolenedleggelse oppleves ofte som et tap for lokalsamfunn, og kan utløse uro, motstand og redusert opplevelse av framtidstro. Skolen er i mange tilfeller også en viktig del av stedets sosiale infrastruktur og nærmiljøfunksjon, noe som gjør at bortfall kan påvirke både frivillighet, møteplasser og lokal mobilisering.

Samtidig må konsekvensene vurderes i lys av hvordan Flette som samfunn fungerer i dag. Mye tyder på at innbyggerne i Flette allerede i dag til en viss grad benytter kommunesenteret for tjenester, handel og fritidsaktiviteter da dette er noe begrenset i nærområdet. Dette innebærer at en del av den daglige orienteringen i befolkningen allerede er rettet mot senteret. Effekten av en

skolenedlegging vil derfor ikke være et fullstendig brudd med etablerte mønstre, men kan være en forsterkning av en utvikling som allerede pågår.

Det er likevel grunn til å forvente at tiltaket vil ha konkrete lokale konsekvenser. For barnefamilier kan redusert nærhet til skole påvirke opplevelsen av bokvalitet og tilknytning til stedet. Over tid kan dette påvirke rekruttering av nye innbyggere til områdene og bidra til en gradvis svekkelse av det lokale befolkningsgrunnlaget til den aktuelle skolekretsen. I tillegg vil bortfall av arbeidsplasser og daglig aktivitet knyttet til skolen kunne redusere den lokale verdiskapingen og bruken av fellesarenaer.

Tiltaket innebærer en tydelig avveining mellom hensynet til et sterkt og bærekraftig kommunesenter og hensynet til levende grender. For Fjaler som helhet kan tiltaket bidra til en mer konsentrert og robust tjenestestruktur, men for Flekke vil det innebære en svekkelse av lokale funksjoner og møteplasser. Omfanget av disse konsekvensene vil avhenge av utviklingen i befolkning, mobilitet og hvordan kommunen følger opp med tiltak for å opprettholde aktivitet og tilhørighet i grenda etter en eventuell nedlegging.

Vurdering av barnets beste

En full nedleggelse av Flekke skule innebærer at alle elever overføres til Dingemoen skule. Dette er en omfattende endring som påvirker barnas daglige liv, både faglig og sosialt, og må vurderes opp mot hensynet til trygghet, utvikling og tilhørighet.

Overgangen vil for flere elever kunne være krevende. Skolebytte utenfor naturlige overgangsfaser bryter etablerte rammer og relasjoner. Elevene mister et kjent fysisk miljø, faste rutiner og relasjoner til både medelever og voksne. For barn på lavere trinn, og for elever med behov for særlig tilrettelegging, kan dette skape utrygghet og behov for tett oppfølging i en periode. I en overgangsperiode må det legges til grunn at dette kan påvirke trivsel, konsentrasjon og kanskje også læringsutbytte.

Relasjonelle forhold er sentrale for barns utvikling. Stabilitet i elevgrupper og forutsigbare relasjoner til voksne har stor betydning for mestring og deltakelse. Ved en samlet overføring av elever kan etablerte sosiale strukturer bli brutt. Dersom elevene blir fordelt på nye klasser eller grupper, kan det svekke eksisterende fellesskap og gjøre det nødvendig å etablere nye relasjoner. For de aller fleste elever vil dette være håndterbart, mens det for andre kan være krevende og påvirke både trivsel og deltakelse i skolemiljøet.

For barn er skolehverdagen tett knyttet til opplevelsen av tilhørighet og oversikt. En overgang til en større skole innebærer nye omgivelser, flere elever og et mer komplekst sosialt landskap. Dette kan oppleves som positivt for noen, men uoversiktlig for andre. Særlig for yngre elever vil det være behov for struktur og tydelige rammer for å sikre trygghet i det nye miljøet.

Samtidig kan overføringen gi enkelte faglige og sosiale muligheter. En større skole gir tilgang til et bredere fagmiljø og flere ressurser. Dette kan gi bedre forutsetninger for tilpasset opplæring, særlig for elever med behov for spesialisert oppfølging. Variasjon i undervisningstilbud og tilgang til ulike læringsarenaer kan bidra positivt til motivasjon og læring for enkelte elever. Et større elevmiljø kan også gi flere mulige relasjoner, noe som kan være positivt for elever som ikke har funnet seg til rette i dagens miljø.

For de yngste elevene er overgangen særlig sårbar. De har ofte et større behov for nærhet til kjente voksne og stabile rammer. Et skolebytte vil innebære nye forventninger, nye relasjoner og nye omgivelser samtidig. Uten en tydelig og tilpasset overgang kan dette påvirke opplevelsen av trygghet og tilhørighet.

Barnets beste i denne sammenhengen handler om å balansere behovet for trygghet og kontinuitet med mulighetene som ligger i et mer robust faglig miljø. Konsekvensene vil variere mellom elever, avhengig av alder, behov og forutsetninger. Utfallet vil i stor grad være avhengig av hvordan overgangen gjennomføres, herunder om relasjoner ivaretas, om det legges til rette for gradvis tilpasning, og om den enkelte elev får nødvendig oppfølging i prosessen. Skolenedleggelser er komplekse og krevende prosesser. Det er både positive og negative konsekvenser, men de aller fleste barn er godt rustet til å håndtere dette og særlig med god hjelp og støtte i overgangsfasen.

Konsekvensene vil være mest direkte for de elevene som i dag går på Flekke skule. For framtidige elevkull vil dette i mindre grad være en endring, da skoleløpet starter innenfor den nye strukturen.

Årlige utgifter

Tiltaket gir en samlet reduksjon i årlige utgifter på 10,9 mill. kroner sammenlignet med alternativ 0. Reduksjonen kommer fra flere kostnadskomponenter, der særlig undervisning, kapitalkostnader og bygningsdrift bidrar vesentlig.

Undervisningsutgiftene reduseres med 4,9 mill. kroner. Hovedårsaken er at Flekke skule hadde et høyere kostnadsnivå per elev enn Dingemoen skule i 2025. Dette er i tråd med et generelt mønster der små skoler har høyere kostnader per elev enn større skoler, blant annet som følge av mindre fleksibilitet i organisering av undervisningen og behov for minimumsbemanning uavhengig av elevtall. Når elevene samles på en større skole, kan lærerressursene utnyttes mer effektivt.

Driftsutgiftene til skolebygg reduseres med 1,3 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at skoledriften ved Flekke skule opphører, og at kommunen dermed ikke lenger har løpende kostnader knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen til skoleformål. Dette gjelder blant annet energi, renhold og ordinært vedlikehold.

Kapitalkostnadene reduseres med 5 mill. kroner per år. Effekten kommer av at kommunen unngår en nødvendig modernisering av Flekke skule, anslått til 98,8 mill. kroner. Tiltaket innebærer dermed at fremtidige rente- og avdragskostnader knyttet til denne investeringen bortfaller. Dette er en varig effekt som gir betydelig økonomisk handlingsrom sammenlignet med en videreføring av dagens struktur.

Skoleskyss øker med 0,2 mill. kroner. Det er lagt til grunn at alle elever fra Flekke vil ha rett til skyss. Kostnadsøkningen reflekterer lengre reiseavstander og flere elever med skyssbehov. Samtidig er økningen begrenset sett opp mot de samlede besparelsene i tiltaket.

Utgiftene til skolefritidsordning (SFO) øker med 0,083 mill. kroner. Dette skyldes at kostnaden per elev i SFO var noe høyere ved Dingemoen skule enn ved Flekke skule i 2025. Endringen er liten og påvirker i begrenset grad totalbildet.

	Type skole	Elever 2025	Pris per elev	Netto utgift 202 Undervisning	Areal 2025	Areal per elev	Areal plan	Investering	Kapital-kostnad	Netto utgift 222 Skole-lokaler	Skyss-elever	Netto utgift 223 Skoleskyss	Netto utgift SFO	Sum undervisning + lokaler + kapital + skyss + sfo	Alt 0: dagens 3 skoler	Alt 1: Flekke til Dingemoen
Dingemoen skule	k	256	129 762	33 219 048	5 289	21	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	50	518 422	1 745 408	40 376 689	40 376 689	
Flekke skule	b	38	258 349	9 817 274	1 112	29	1 647	98 820 000	4 992 731	1 286 493	21	217 737	463 624	16 777 859	16 777 859	
Våge skule	k	44	240 598	10 586 324	1 511	34	1 826	30 232 500	1 527 451	1 426 312	21	217 737	409 080	14 166 905	14 166 905	14 166 905
Sum		338	158 647	53 622 646	7 912	23	8 962	141 052 500	7 126 464	7 000 335	92	953 896	2 618 112	71 321 453		
Fellesutgifter				5 682 244				-	0	6 254 425		-		11 936 669	11 936 669	11 936 669
Regnskap				59 304 890					7 126 464	13 254 760		953 896	2 618 112	83 258 122		
Nye løsninger																
Flekke til Dingemoen	k	294	129 762	38 150 000	5 289	18	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	88	912 422	2 292 859	46 249 093		46 249 093
Sum løsning															83 258 122	72 352 667
Besparelse i forhold til alt. 0															-	10 905 455
Netto utgift																
202 Undervisning															59 304 890	54 418 568
215 SFO															2 618 112	2 701 939
222 Drift av bygg (FDV)															13 254 760	11 968 267
Kapitalkostnader															7 126 464	2 133 733
223 Skoleskyss															953 896	1 130 159
Sum undervisning, FDV og kapital															83 258 122	72 352 667
Innsparing i forhold til alternativ 0																
Innsparing 202 undervisning															-	4 886 322
Innsparing 215 SFO															-	83 827
Innsparing 222 drift skolebygg															-	1 286 493
Innsparing kapitalkostnader															-	4 992 731
Innsparing 223 skoleskyss															-	176 263
Sum innsparing															-	10 905 455

Tabell 21 - Samlede kostnader alternativ 1: Flekke til Dingemoen

Tiltaket er selvfinansierende. Tiltaket gir en reduksjon i driftskostnader på 5,4 mill. kroner per år (lønn og bygningsdrift reduseres mer enn økte utgifter til skoleskyss og SFO).

Den økonomiske effekten av tiltaket er dermed både kortsiktig og langsiktig. På kort sikt reduseres de løpende driftsutgiftene. På litt lengre sikt unngår kommunen betydelige investeringskostnader og tilhørende kapitalkostnader.

Barnehagen på Flekke

Ved Flekke skule er det etablert barnehage, og enheten er organisert som et oppvekstsenter med samlokalisert drift av skole og barnehage. Denne utredningen omfatter ikke en vurdering av barnehagestrukturen, og det er ikke lagt til grunn endringer i barnehage tilbudet som sådan. Samtidig vil en eventuell nedleggelse av skolen ha direkte konsekvenser for barnehagens rammebetingelser, særlig knyttet til lokaler, uteområder og organisering av drift.

Barnehagen er i dag tett integrert med skolen både fysisk og funksjonelt. Gjennomgang og befarig viser at lokalene som benyttes av barnehagen i stor grad har samme standardutfordringer som skolebygget. Dette gjelder både bygningsmessig kvalitet og funksjonalitet. Personalfasiliteter er samlokalisert med skolen i midlertidige løsninger, og uteområdet er delvis felles med skolens uteområde. I tillegg ligger soveareal for de yngste barna i direkte tilknytning til skolens undervisningsarealer. Dette gir begrensninger for både drift, kvalitet og tilpasning til dagens krav til barnehagedrift.

Barnehagen er en relativt liten enhet. Per 15.12.2025 var det 31 barn med heltidsplass.

Omregnet i plasser gir dette 39 plasser i bruk. Barn mellom 0 og 2 år teller to plasser hver. Størrelsen på barnehagen innebærer begrenset fleksibilitet i organisering av tilbudet, både pedagogisk og driftsmessig.

Vi har tatt utgangspunkt i Stavanger sitt romprogram, som ligger nært gjennomsnittet, og dette er skalert ned til en barnehage med tre avdelinger. Basert på dette er brutto arealbehov beregnet til om lag 685 kvadratmeter for en barnehage av størrelsen som Flekke har behov for gitt dagens barnehage tall.

Med en forutsatt kvadratmeterpris på 60.000 kroner gir dette en investeringskostnad på 41,1 mill. kroner for en ny barnehage tilpasset dagens krav. Årlige kapitalkostnader er beregnet til 2,1 mill. kroner. Et nytt bygg vil innebære noe høyere areal enn i dag, og dermed også noe økte driftskostnader knyttet til bygningsdrift.

Behovet for ny barnehage er i hovedsak drevet av eksisterende forhold knyttet til bygningsmessig standard og funksjonalitet, og ikke av endringer i skolestrukturen. Dette er en sentral forutsetning for vurderingen av de økonomiske konsekvensene.

Dersom skoledriften ved Flekke opphører og det samtidig etableres en ny barnehage, viser beregningene at kommunen fortsatt vil ha lavere samlede kostnader enn i alternativ 0. Den årlige besparelsen er beregnet til 8,9 mill. kroner sammenlignet med en videreføring av dagens struktur (alternativ 0) med nødvendige investeringer i skolebygg.

Ved sammenligning med dagens drift, uten forutsetning om nybygg av skolen i alternativ 0, vil tiltaket fortsatt være selvfinansierende. Nedleggelse av skolen kombinert med etablering av ny barnehage gir en årlig netto innsparing på 1,3 mill. kroner.

I tillegg til investeringskostnaden for ny barnehage må det påregnes enkelte engangskostnader. Dette gjelder særlig rivning av eksisterende bygningsmasse, samt investering i inventar og utstyr i nytt bygg. Disse kostnadene påvirker ikke de langsiktige driftsberegningene, men vil ha betydning for investeringsnivået i gjennomføringsfasen.

	Nybygg/påbygg			
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kapital kostnader
Flekke bhg	685	kr 60 000	kr 41 100 000	kr 2 076 515

Tabell 22 - Kostnader for nybygg av barnehage ved Flekke

Oppsummert innebærer situasjonen at barnehagen på Flekke uansett står overfor et behov for oppgradering. En eventuell nedleggelse av skolen vil ikke redusere dette behovet, men vil endre forutsetningene for hvordan det løses. Samtidig viser beregningene at selv med investering i ny barnehage vil den samlede økonomiske belastningen for kommunen være lavere enn ved videreføring av dagens skolestruktur.

Dersom det skulle komme til en nedleggelse av Flekks skole bør det utredes noe mer nøye om det er mulig å gjenbruke deler av den nyeste delen av dagens skole og barnehagebygg. Konklusjonen om nybygg gjort i rapporten fra Bygganalyse AS handler i stor grad om mangel på areal for skolesiden og hvordan en på en god måte kan løse dette sammen med eksisterende areal. Her konkluderes det med at dette trolig er svært lite lønnsomt. Det er ikke gjort en selvstendig vurdering av restverdien og mulighetene for total rehabilitering av bygget når arealbehovet er så lite som barnehagens. Det er mulig at konklusjonen da blir noe annerledes i og med at det er en liten del av bygget som også er av litt nyere dato. Dette kan redusere behovet for investering noe, men det vil uansett bli kostbart og en omfattende renovering for en langsiktig drift av Flekke barnehage. Dersom det er mulig å få dette til legger vi til grunn kvadratmeterprisen for omfattende renovering som i rapporten fra Bygganalyse AS er definert til 50.000 per kvadratmeter

Det vil i så fall gi følgende forutsetninger:

	Omfattende renovering			
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kapital kostnader
Flekke bhg	685	kr 50 000	kr 34 250 000	kr 1 730 430

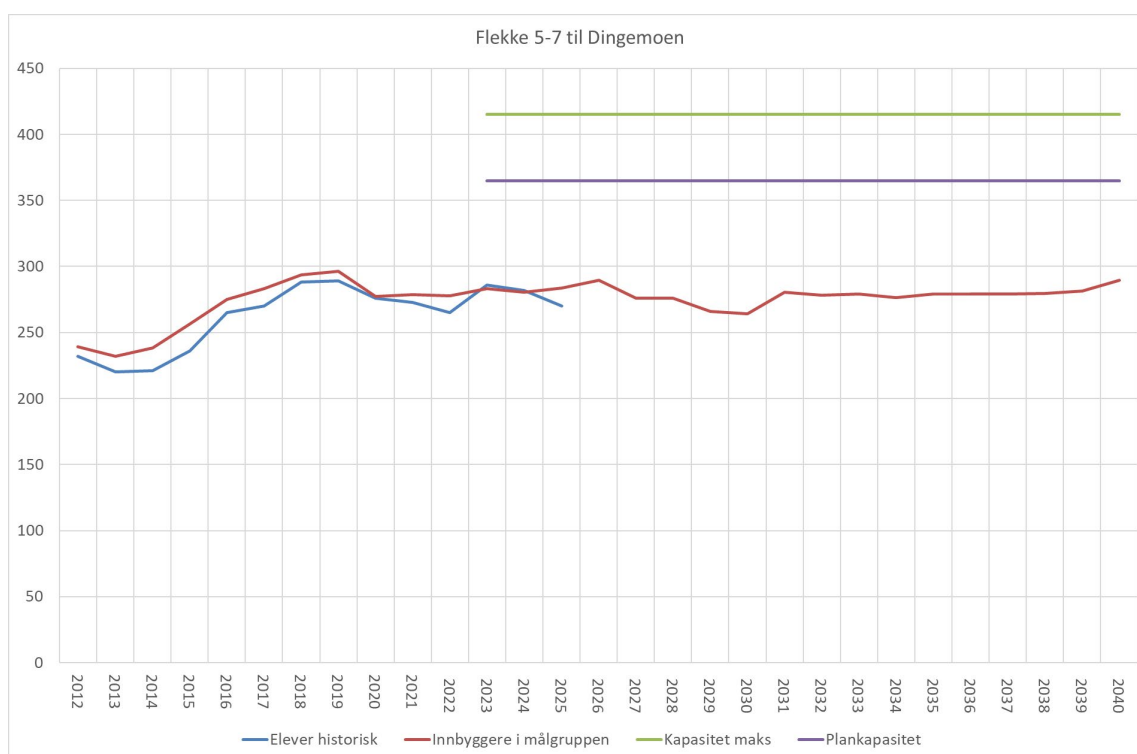
Tabell 23 - Kostnader ved total renovering innenfor eksisterende bygningsmasse.

6.4 Alternativ 2 - Flekke skole trinn 5–7 til Dingemoen skole

Alternativ 2 medfører at skoledriften ved Flekke skule opphører på mellomtrinnet og at elevene ved 5-7 klasse overføres til Dingemoen skule.

Kapasitet

Dingemoen skule har tilstrekkelig kapasitet til å ta imot 5. til 7. trinnselevene fra Flekke skule. Dingemoen skule har en maksimal kapasitet på 415 elever og en plankapasitet på 365 elever. Det er forventet 239 elever på Dingemoen høsten 2026 og 14 elever på Flekke på mellomtrinnet, noe som gir til sammen 253 elever på Dingemoen skule dersom dette skulle bli en realitet.

Figur 43 Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skole dersom skoledriften på 5-7. trinn opphører ved Flekke.

Investeringer

Det trengs ingen ekstra investeringer for å motta mellomtrinnslevene fra Flekke skule. Dingemoen skule har tilstrekkelig areal, men det må utbedres garderober på lik linje som i alternativ 0. Dette er ikke en konsekvens av flere elever, men at det i utgangspunktet er lite areal til garderober. Dette gir altså et investeringsbehov på 12 millioner som er likt med alternativ 0 for Dingemoen skule.

Skole	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Dingemoen	200	kr 60 000	kr 12 000 000			kr -	0	kr 1 500	kr -	kr 12 000 000

Tabell 24 - Kostnader ved investeringer ved Dingemoen skole.

Kvalitet

En nedlegging av mellomtrinnet ved Flekke skule innebærer en delvis omstrukturering av skoletilbudet, hvor de yngste elevene fortsatt får et lokalt tilbud, mens mellomtrinnet samles ved Dingemoen skule. Tiltaket endrer både den faglige organiseringen og forutsetningene for profesjonsutøvelse ved begge skolene.

Ved Flekke skule vil endringen redusere både elevgrunnlaget og bredden i virksomheten. Skolen vil gå fra å være en fullverdig barneskole til en mindre enhet med et avgrenset oppdrag. Dette svekker grunnlaget for faglig samarbeid og gjør organisasjonen mer sårbar. Med færre lærere og færre trinn reduseres muligheten til å utvikle og opprettholde et bredt fagmiljø. Skolen vil i større grad være avhengig av enkeltpersoners kompetanse, og det blir mindre rom for systematisk fagutvikling og erfaringsdeling.

Den pedagogiske kontinuiteten ved Flekke påvirkes også. Når mellomtrinnet tas ut, brytes det sammenhengende løpet fra 1. til 7. trinn. Dette kan svekke muligheten for helhetlig oppfølging av elevene over tid, og gjør overgangen mellom småskole og mellomtrinn til et mer markert brudd. For elevene innebærer dette en overgang tidligere i skoleløpet enn i dag, med tilhørende behov for tilpasning til nytt miljø, nye relasjoner og nye arbeidsformer.

Ved Dingemoen skule vil tiltaket styrke elevgrunnlaget på mellomtrinnet. Dette gir bedre forutsetninger for å organisere undervisningen i robuste team, utnytte lærerkompetansen mer effektivt og legge til rette for faglig spesialisering. Større elevgrupper gir også bedre mulighet for fleksibel organisering, differensiering og bruk av skolens samlede ressurser. Dette er forhold som normalt bidrar til å styrke kvaliteten i opplæringen.

Samtidig vil økt elevgrunnlag og tilførsel av nye elever og eventuelt ansatte stille krav til organisering og ledelse ved mottakerskolen. Integreringen må håndteres på en måte som sikrer felles praksis og tydelig retning i det pedagogiske arbeidet. I en overgangsperiode vil det være risiko for økt kompleksitet og behov for ekstra oppfølging.

For elevene innebærer tiltaket både muligheter og utfordringer. Overgangen til en større skole kan gi tilgang til et bredere faglig og sosialt miljø, med flere valgmuligheter og større variasjon i undervisningen. Samtidig brytes etablerte relasjoner, og det kan ta tid å finne tilhørighet i et nytt miljø. Effekten vil variere mellom elever, avhengig av deres forutsetninger og behov.

Tiltaket innebærer også en strukturell utfordring ved at Flekke blir stående igjen som en liten enhet. Erfaringer fra tilsvarende løsninger viser at slike delvise strukturer kan være krevende å opprettholde over tid. Skolen mister noe av sin funksjonelle helhet, samtidig som den ikke oppnår de faglige fordelene som ligger i større enheter. Dette kan over tid svekke både stabilitet og utviklingsevne.

For de yngste elevene videreføres nærskolefordelen. De får et tilbud i et kjent og oversiktlig miljø, noe som gir gode rammer i starten av skoleløpet. Samtidig vil kvaliteten på dette tilbudet være avhengig av at skolen klarer å opprettholde et tilstrekkelig faglig og organisatorisk nivå til tross for redusert størrelse.

Tiltaket innebærer dermed en tydelig avveining. Faglig robusthet og utviklingsmuligheter styrkes ved Dingemoen, mens kontinuitet og helhet svekkes ved Flekke. Samtidig videreføres et lokalt tilbud for de yngste elevene, men innenfor en mindre og mer sårbar organisasjon.

Endringen vil også ha indirekte konsekvenser for barnehagedriften ved Flekke. Skole og barnehage er i dag samlokalisert og deler både arealer, uteområder og i noen grad funksjoner. Når mellomtrinnet tas ut av skolen, reduseres den samlede aktiviteten i anlegget, og sammensetningen av elevgruppen endres.

Dette kan påvirke samspillet mellom skole og barnehage på ulike måter. På den ene siden vil færre trinn og redusert bemanning kunne svekke bredden i det faglige miljøet rundt barnehagen. Deler av dagens kontaktflater, særlig knyttet til eldre elever og ansatte på mellomtrinnet, vil falle bort.

På den andre siden vil småskoletrinnet ha en pedagogisk praksis som i større grad ligger nær barnehagens arbeidsmåter enn det mellomtrinnet gjør. En tydeligere avgrensning til de yngste trinnene kan derfor gi bedre grunnlag for samarbeid om overgang fra barnehage til skole, felles pedagogiske tilnærminger og mer integrert bruk av ute- og innearealer. I praksis kan dette gi et tettere og mer relevant samarbeid i det daglige arbeidet.

Redusert aktivitet i skolebygget kan også gi større fleksibilitet i bruken av arealer og bedre tilpasning til barnehagens behov. Samtidig vil helheten i oppvekstsenteret bli mindre, og det samlede fagmiljøet rundt barna vil være mer avgrenset enn i dag.

Tiltaket innebærer dermed ikke en entydig svekkelse eller styrking av samspillet mellom barnehage og skole, men en endring i karakter. Samarbeidet vil i større grad dreie seg om de yngste barna og overgangen til skole, og i mindre grad om et bredt oppvekstmiljø på tvers av flere trinn.

Folkehelse/skyss

Det er 9 kilometer mellom Flekke skole og Dingemoen skule. Vi forutsetter at alle elevene fra Flekke vil ha rett til skoleskyss. Høsten 2025 hadde 69 elever i Dingemoen skule skyss. Det vil totalt bli 83 elever med rett til skoleskyss.

Det er ingen regler for hvor lang skoleskyss man kan pålegge elevene. Maksimal reisetid avhenger av alderen til elevene. Vi mener grensen for mellomtrinns elever bør settes ved 60 minutter samlet reisetid. Det vil si maksimalt 50 minutter i bussen og 10 minutter til gangtid til bussen og ventetid før skolestart.

Det er ingen elever ved 5-7 trinn som vil overstige denne reisetiden får vi opplyst.

Samfunnsutvikling

Endringer i skolestrukturen vil også ved en delvis nedlegging ha konsekvenser utover selve opplæringstilbudet. Selv om skolen opprettholdes for de laveste trinnene, vil en reduksjon av virksomheten påvirke skolens rolle som institusjon i lokalsamfunnet.

I Fjaler er kommunesenteret det eneste stedet med et bredt og sammensatt tjeneste- og aktivitetstilbud. En overføring av mellomtrinnet til Dingemoen skule vil innebære at flere barn og familier får en større del av sin daglige aktivitet knyttet til kommunesenteret. Dette kan bidra til å styrke Dale som tyngdepunkt, gjennom økt bruk av tilbud og tettere kobling mellom skole, fritidsaktiviteter og øvrige tjenester. Samtidig vil effekten være mindre enn ved en full nedleggelse, siden deler av skoledriften fortsatt opprettholdes lokalt.

For Flekke vil konsekvensene være mer sammensatte. Skolen vil fortsatt være til stede i lokalsamfunnet og opprettholde en grunnleggende funksjon som møteplass for de yngste barna og deres familier. Dette innebærer at noe av den daglige aktiviteten, tilhørigheten og identiteten knyttet til skolen videreføres. Samtidig vil omfanget av denne aktiviteten reduseres. Færre elever, færre ansatte og mindre daglig bruk av anlegget vil svekke skolens rolle som samlingspunkt.

Den lokale betydningen av skolen vil dermed endre karakter. I stedet for å være en institusjon som samler hele barnetrinnet, vil skolen i større grad være knyttet til de yngste barna. For familier med barn på mellomtrinnet vil tilknytningen til Flekke som skolekrets bli svakere, og en større del av hverdagen flyttes til kommunesenteret. Dette kan over tid påvirke hvordan lokalsamfunnet brukes og oppleves, særlig for barnefamilier.

Samtidig vil tiltaket ikke representere et like tydelig brudd som en full nedleggelse. Skolen vil fortsatt være en del av nærmiljøet, og funksjoner knyttet til barnehage, småskole og eventuelle aktiviteter i anlegget kan opprettholdes. Dette kan bidra til å dempe de mest direkte konsekvensene for lokal aktivitet og møteplasser.

For bosetting og attraktivitet vil effektene trolig være mer moderate enn ved en full nedleggelse, men ikke ubetydelige. For noen barnefamilier kan redusert nærhet til skole for eldre barn påvirke opplevelsen av bokvalitet. Samtidig vil det fortsatt være et lokalt tilbud for de yngste, noe som kan opprettholde en viss attraktivitet i etableringsfasen for familier med små barn.

Tiltaket innebærer dermed en gradvis forskyvning snarere enn et brudd. Skolens funksjon i lokalsamfunnet reduseres, men forsvinner ikke. Over tid kan dette likevel bidra til en utvikling der aktiviteten i større grad konsentreres rundt kommunesenteret, mens Flekke får en mer avgrenset rolle som bosted og oppvekstområde for de yngste barna.

Avveilingen står mellom å opprettholde en fullverdig lokal skole med tilhørende aktivitet og å samle deler av elevgrunnlaget for å styrke kvalitet og ressursutnyttelse. En delvis nedlegging vil i mindre grad svekke lokalsamfunnet enn en full nedleggelse, men vil likevel innebære en reduksjon i lokale funksjoner og en endring i hvordan lokalsamfunnet brukes i hverdagen.

Omfanget av konsekvensene vil avhenge av hvordan endringen følges opp. Tiltak som opprettholder aktivitet i skoleområdet og styrker lokale møteplasser kan bidra til å redusere de negative effektene, mens en passiv utvikling over tid kan forsterke en gradvis sentralisering av aktivitet og tilhørighet.

Vurdering av barnets beste

En nedlegging av 5.–7. trinn ved Flekke skule innebærer at elever på mellomtrinnet overføres til Dingemoen skule, mens de yngste elevene fortsatt får et lokalt skoletilbud. Tiltaket representerer en endring i organiseringen av skoleløpet, og må vurderes opp mot hensynet til kontinuitet, trygghet og faglig utvikling.

For elevene på mellomtrinnet vil tiltaket medføre et skolebytte utenfor de etablerte overgangspunktene i grunnskolen. Dette innebærer et brudd med eksisterende rammer og relasjoner. Elevene vil forlate et kjent fysisk og sosialt miljø og inngå i et større og mer sammensatt skoleféllesskap. For enkelte elever kan dette medføre behov for tilpasning over tid, særlig der stabilitet og forutsigbarhet har vært viktige forutsetninger for trivsel og læring.

Relasjonelle forhold vil være sentrale i denne overgangen. Etablerte elevgrupper kan bli endret, og relasjoner til både medelever og lærere må i noen grad bygges opp på nytt. For mange elever vil dette være en håndterbar del av skoleløpet, men det må legges til grunn at enkelte elever vil ha behov for særskilt oppfølging for å opprettholde deltakelse og tilhørighet i skolemiljøet.

Samtidig gir overgangen tilgang til et større faglig og sosialt miljø. Et bredere elevgrunnlag kan gi flere muligheter for sosial tilpasning og bidra til at elever finner relasjoner som er bedre tilpasset egne behov. Et større fagmiljø gir også bedre forutsetninger for variasjon i undervisningen og mer fleksibel organisering av opplæringen. For elever med behov for tilrettelegging eller faglige utfordringer kan dette gi et mer differensiert tilbud.

For de yngste elevene videreføres et lokalt og oversiktlig skolemiljø. Dette gir stabile rammer i starten av skoleløpet, med nærhet til hjemmet og kjente omgivelser. Samtidig vil skolens sammensetning endres når mellomtrinnet tas ut. Elevmiljøet blir mindre og mindre aldersblandet, noe som kan påvirke samspill og læring på tvers av trinn.

Tiltaket innebærer også en tydeligere faseinndeling av skoleløpet. Overgangen mellom småskole og mellomtrinn blir mer markert enn i dagens struktur. Dette kan gi en klarere progresjon i opplæringen, men innebærer samtidig et tidligere skifte av skolemiljø for elevene. Hvordan denne overgangen organiseres, vil ha betydning for opplevelsen av kontinuitet og sammenheng i opplæringen.

Vurderingen av barnets beste må ta utgangspunkt i at tiltaket påvirker elevgrupper ulikt. For elevene på mellomtrinnet innebærer det et brudd i etablerte rammer, mens de yngste i større grad opplever kontinuitet. Tiltaket gir dermed en differensiert løsning, hvor hensynet til nærhet ivaretas for de yngste, mens hensynet til faglig bredde og fleksibilitet vektlegges for de eldre elevene.

Utfallet for den enkelte elev vil avhenge av hvordan overgangen gjennomføres. Særlig vil det være avgjørende at relasjoner ivaretas, at det legges til rette for forutsigbare overganger, og at elever med behov for oppfølging identifiseres og følges opp systematisk. For framtidige elevkull vil denne organiseringen i større grad fremstå som en etablert struktur, og dermed ha mindre karakter av endring.

Årlige utgifter

Tiltaket gir en samlet reduksjon i årlige utgifter på om lag 3,0 mill. kroner sammenlignet med alternativ 0. Reduksjonen kommer fra flere kostnadskomponenter, der særlig undervisning og kapitalkostnader bidrar, mens enkelte kostnader øker.

Undervisningsutgiftene reduseres med 2,19 mill. kroner. Hovedårsaken er at elevene på mellomtrinnet ved Flekke overføres til Dingemoen skule, som har et lavere kostnadsnivå per elev. Flekke skule har et vesentlig høyere kostnadsnivå per elev, noe som er typisk for små skoler med få elever per trinn og begrenset fleksibilitet i organiseringen. Når deler av elevgrunnlaget samles ved en større skole, kan lærerressursene utnyttes mer effektivt.

Driftsutgiftene til skolebygg reduseres med 0,18 mill. kroner. Reduksjonen er begrenset, da skoledriften ved Flekke videreføres for småtrinnet. Samtidig gir redusert aktivitet og arealbruk noe lavere kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold.

Kapitalkostnadene reduseres med 0,7 mill. kroner per år. Effekten skyldes at investeringsbehovet ved Flekke skule reduseres når skolen ikke lenger skal dimensjoneres for full drift. I dette alternativet legges det til grunn en investering på 84,8 mill. kroner, sammenlignet med 98,8 mill. kroner i alternativ 0. Dette gir lavere rente- og avdragskostnader, men effekten er mindre enn ved full nedleggelse.

Skoleskyssen øker med 0,09 mill. kroner. Økningen skyldes at elever på mellomtrinnet får lengre reisevei og dermed rett til skyss. Samtidig er økningen begrenset sett opp mot de samlede besparelsene.

Utgiftene til skolefritidsordning (SFO) er uendret. Dette henger sammen med at småtrinnet fortsatt drives ved Flekke, og at endringen i elevgrunnlaget i liten grad påvirker det samlede SFO-tilbudet.

Skole	Type skole	Elever 2025	Pris per elev	Netto utgift 202 Undervisning	Areal 2025	Areal per elev	Areal plan	Investering	Kapital-kostnad	Netto utgift 222 Skole-lokaler	Skyss-elever	Netto utgift 223 Skoleskyss	Netto utgift SFO	Sum undervisning + lokaler + kapital + skyss + sfo	Alt 0: dagens 3 skoler	Alt 2: Flekke 5-7. trinn til Dingemoen
Dingemoen skule	k	256	129 762	33 219 048	5 289	21	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	50	518 422	1 745 408	40 376 689	40 376 689	
Flekke skule	b	38	258 349	9 817 274	1 112	29	1 647	98 820 000	4 992 731	1 286 493	21	217 737	463 624	16 777 859	16 777 859	
Våge skule	k	44	240 598	10 586 324	1 511	34	1 826	30 232 500	1 527 451	1 426 312	21	217 737	409 080	14 166 905	14 166 905	14 166 905
Sum		338	158 647	53 622 646	7 912	23	8 962	141 052 500	7 126 464	7 000 335	92	953 896	2 618 112	71 321 453		
Fellesutgifter				5 682 244				-	0	6 254 425		-		11 936 669	11 936 669	11 936 669
Regnskap				59 304 890					7 126 464	13 254 760		953 896	2 618 112	83 258 122		
Nye løsninger																
Flekke M til Dingemoen	K	273	129 762	35 425 000	5 289	19	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	67	694 685	1 745 408	42 758 905		42 758 905
Flekke småtrinn	b	21	258 349	5 425 336	1 112	53	1 414	84 840 000	4 286 413	1 104 494	13	134 790	463 624	11 414 656		11 414 656
Sum løsning															83 258 122	80 277 134
Besparelse i forhold til alt. 0															-	2 980 988
Netto utgift																
202 Undervisning															59 304 890	57 118 904
215 SFO															2 618 112	2 618 112
222 Drift av bygg (FDV)															13 254 760	13 072 760
Kapitalkostnader															7 126 464	6 420 146
223 Skoleskyss															953 896	1 047 212
Sum undervisning, FDV og kapital															83 258 122	80 277 134
Innsparing i forhold til alternativ 0																
Innsparing 202 undervisning															-	2 185 986
Innsparing 215 SFO															-	-
Innsparing 222 drift skolebygg															-	181 999
Innsparing kapitalkostnader															-	706 318
Innsparing 223 skoleskyss															-	93 316
Sum innsparing															-	2 980 988

Tabell 25 Samlede kostnader alternativ 2: Flekke 5-7. trinn til Dingemoen

Tiltaket gir en mer begrenset økonomisk effekt enn en full nedleggelse. Samlede årlige utgifter reduseres fra 83,3 mill. kroner i alternativ 0 til 80,3 mill. kroner for undervisning, SFO, bygg og kapital ved dette alternativet.

Den økonomiske effekten av tiltaket er dermed todelt. På kort sikt oppnås en reduksjon i de løpende driftsutgiftene, særlig innen undervisning. På noe lengre sikt reduseres kapitalkostnadene som følge av lavere investeringsbehov. Samtidig opprettholdes en betydelig del av kostnadsnivået ved at skolen videreføres for småtrinnet, noe som forklarer hvorfor den samlede besparelsen er relativt moderat.

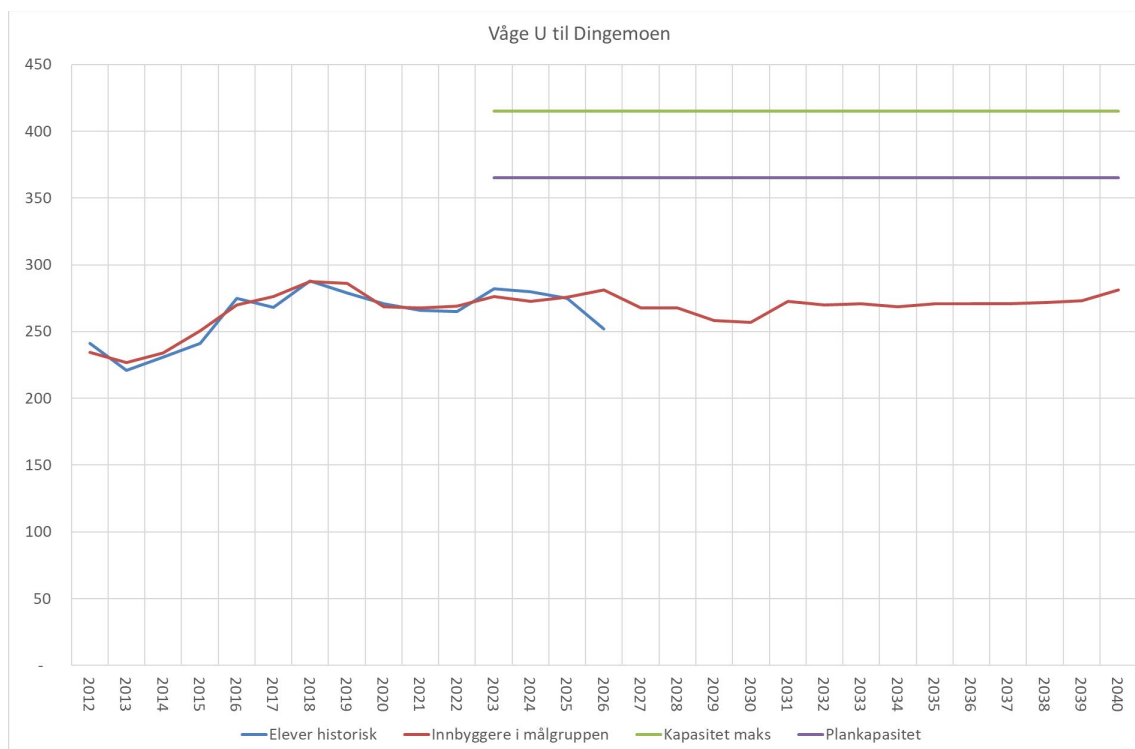
Det er ikke behov for å beskrive barnehagen i dette alternativet da det vil være likt behov med det andre alternativet som beskrevet ovenfor. Samtidig så vil investeringskostnadene kunne reduseres noe dersom en bygger barnehagen og skolen i samme bygg. Det vil kunne gi en synergi i form av at enkelte arealer kan deles med skolen noe som vil gi en noe lavere investering enn i alternativ 1 for barnehagedriften.

6.5 Alternativ 3 - Våge skule trinn 8–10 til Dingemoen skule

Alternativ 3 medfører at skoledriften ved Våge skule opphører på ungdomstrinnet og at elevene ved 8-10 klasse overføres til Dingemoen skule.

Kapasitet

Dingemoen skule har tilstrekkelig kapasitet til å ta imot ungdomstrinnet fra Våge skule. Dingemoen skule har en maksimal kapasitet på 415 elever og en plankapasitet på 365 elever. Det er forventet 239 elever på Dingemoen høsten 2026 og 12 elever på Våge skule på ungdomstrinnet, noe som gir til sammen 251 elever på Dingemoen skule dersom dette skulle bli en realitet.

Figur 44 Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skole dersom skoledriften opphører ved ungdomstrinnet på Våge skule.

Investeringer

Det trengs ingen ekstra investeringer for å motta elevene fra Flekke skule. Dingemoen skule har tilstrekkelig areal, men det må utbedres garderober på lik linje som i alternativ 0. Dette er ikke en konsekvens av flere elever, men at det i utgangspunktet er lite areal til garderober. Dette gir altså et investeringsbehov på 12 millioner som er likt med alternativ 0 for Dingemoen skule.

	Nybygg/påbygg			Ombygging/rehabilitering			Riving			Total
	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Areal kvadratmeter	Pris /kvm	Kostnad	Kostnad
Skole										
Dingemoen	200	kr 60 000	kr 12 000 000			kr -	0	kr 1 500	kr -	kr 12 000 000

Kvalitet

En nedlegging av ungdomstrinnet ved Våge skule innebærer at elevene på 8.–10. trinn overføres til Dingemoen skule, mens barnetrinnet fortsatt drives ved Våge. Tiltaket endrer dermed ikke hele skoletilbudet i området, men det endrer skolens funksjon fra kombinert barne- og ungdomsskole til barneskole. Dette får konsekvenser både for elever, ansatte, fagmiljø og den pedagogiske helheten ved skolen.

Ved Våge skule vil endringen redusere bredden i virksomheten. Skolen mister ungdomstrinnet og dermed en viktig del av det faglige oppdraget. Det innebærer færre elever, færre trinn og et smalere kompetansebehov. For de ansatte vil dette kunne føre til endrede arbeidsoppgaver, omplassering eller endret tilknytning til skolen. Skolen vil fortsatt bestå, men organisasjonen blir mindre og mindre sammensatt.

Ungdomstrinnet stiller andre krav til fagkompetanse enn barnetrinnet. Det gjelder særlig i fag der det er behov for fordypning, faglig spesialisering og lærere med undervisningskompetanse på ungdomstrinnsnivå. Ved små ungdomstrinn er det krevende å bygge robuste fagmiljøer rundt alle fag. Lærere kan få ansvar for mange fag og trinn, og det blir mindre rom for faglig samarbeid med

kolleger som underviser samme fag og aldersgruppe. En overføring til Dingemoen skule vil derfor kunne styrke det faglige tilbudet for ungdomsskoleelevene.

Ved Dingemoen skule vil tiltaket gi et større elevgrunnlag på ungdomstrinnet. Dette gir bedre forutsetninger for å organisere undervisningen i fagteam, utnytte lærerkompetansen mer effektivt og legge til rette for faglig spesialisering. Et større ungdomsmiljø gir også bedre muligheter for differensiering, tilpasset opplæring og mer fleksibel bruk av skolens samlede ressurser. Dette er særlig relevant på ungdomstrinnet, der faglig bredde, vurderingsarbeid, elevmedvirkning og forberedelse til videregående opplæring får økt betydning.

For elevene innebærer tiltaket både muligheter og belastninger. Overgangen til Dingemoen kan gi tilgang til et bredere faglig og sosialt miljø, flere lærere med relevant fagkompetanse og flere jevnaldrende. For mange ungdommer kan dette være positivt. Et større elevmiljø kan gi flere sosiale relasjoner, større variasjon og bedre mulighet til å finne tilhørighet.

Samtidig vil overgangen innebære et brudd med et kjent skolemiljø. Elevene må forholde seg til ny skole, nye lærere, nye medelever og en annen organisering av skoledagen. Dette skjer på et tidspunkt i skoleløpet der faglige krav øker, og elevenes sosiale tilhørighet har stor betydning. For enkelte elever kan overgangen være krevende, særlig dersom de har behov for stabile relasjoner eller tett voksenoppfølging.

Tiltaket påvirker også den pedagogiske kontinuiteten ved Våge. Skolen mister sammenhengen mellom barnetrinn og ungdomstrinn. Det betyr at elevene ikke lenger kan følges lokalt gjennom hele grunnskoleløpet. Overgangen til ungdomstrinnet blir mer markert enn i dagens struktur. Dette kan gi en tydeligere faglig overgang, men innebærer også at kunnskap om elevene må overføres godt mellom skolene for å sikre kontinuitet i oppfølgingen.

For barnetrinnet ved Våge kan endringen få både positive og negative virkninger. Skolen kan få et tydeligere oppdrag som barneskole, og ressursene kan i større grad rettes mot de yngste elevene. Samtidig mister skolen de eldste elevene som en del av skolemiljøet. Det kan redusere aldersspennet, rollemodellfunksjonen og noe av den sosiale dynamikken som følger av å være en 1–10-skole.

For de ansatte ved Dingemoen vil tiltaket innebære økt elevgrunnlag og større organisatorisk kompleksitet. Integreringen av nye elever og eventuelt ansatte fra Våge må håndteres med tydelig pedagogisk ledelse. Det må etableres gode overgangsrutiner, felles forventninger og strukturer for faglig og sosial oppfølging. Uten dette kan gevinstene ved større fagmiljø bli svekket i overgangsfasen.

Avstanden mellom Våge og Dingemoen gjør at tiltaket også får betydning for elevenes skolehverdag. Lengre reisevei er ikke i seg selv et kvalitetsmål, men det påvirker rammene for læring, deltakelse og trivsel. For ungdomstrinnselever er lang reisevei normalt mindre krevende enn for yngre elever, men det kan likevel påvirke tid til lekser, hvile, fritidsaktiviteter og sosial kontakt i nærmiljøet.

Tiltaket innebærer en tydelig avveining. Faglig robusthet, større ungdomsmiljø og bedre grunnlag for spesialisert undervisning styrkes ved Dingemoen. Samtidig svekkes Våge som 1–10-skole, og elevene mister et lokalt ungdomsskoletilbud. Kvalitetseffekten vil derfor avhenge av hvordan kommunen klarer å sikre gode overganger, ivareta elevene sosialt og faglig, og samtidig opprettholde et godt barneskoletilbud ved Våge.

Folkehelse/skyss

Avstanden mellom Våge skule og Dingemoen skule er betydelig, og en overføring av ungdomstrinnet vil medføre en vesentlig økning i reisetid for elevene. Med en avstand på om lag

33 kilometer må det legges til grunn at reisetiden i praksis vil være betydelig lengre enn ved overføring fra Flekke. Med dagens vegstandard, stopp underveis og organisering av skoleskyssen vil reisetiden for mange elever kunne ligge i intervallet 45 til 60 minutter hver vei og for noen lengre enn det også.

Det finnes ikke absolutte grenser for reisetid, men praksis tilsier at belastningen må vurderes opp mot elevens alder og totale skoledag. For ungdomstrinnet anses en samlet reisetid på inntil om lag 75 minutter som et nivå som normalt kan håndteres uten vesentlige konsekvenser. Reisetider utover dette vil kunne påvirke elevenes hverdag i større grad, særlig med hensyn til tid til skolearbeid, hvile og deltakelse i fritidsaktiviteter.

Selv om ungdomsskoleelever generelt har bedre forutsetninger for å håndtere lengre reisevei enn yngre elever, er dette en fase der både faglig oppfølging og sosial deltakelse er sentrale. En daglig reisebelastning i øvre sjikt kan derfor få betydning for motivasjon, energinivå og deltakelse utenfor skoletiden.

Dette vil også skape en ekstra utfordring for fylkeskommunen og organiseringen av skyssen. Det er i dag en del elever som fraktes til Våge skule og skyssen er lagt opp slik. Disse vil fremdeles skulle hit på barnetrinnet, men det skal altså da organiseres en parallell skyss fra mange steder til Dale for elever på ungdomstrinnet. Dette vil kunne føre til vesentlig utfordringer i skyssstilbudet.

Vurderingen av skoleskyss i dette tilfellet handler derfor ikke bare om rett til transport, men om samlet belastning. Overføring av ungdomstrinnet fra Våge til Dingemoen innebærer en reisetid som for en del elever vil ligge i øvre del av det som vurderes som hensiktsmessig. Dette må tas i betraktning i vurderingen av tiltaket.

Samfunnsutvikling

En nedlegging av ungdomstrinnet ved Våge skule vil ikke innebære at skolen forsvinner fra lokalsamfunnet, men at skolens funksjon endres. Våge vil gå fra å være en kombinert barne- og ungdomsskule til å bli en barneskule. Dette er en vesentlig endring for lokalsamfunnet, fordi ungdomstrinnet i dag bidrar til at skolen dekker hele grunnskoleløpet og dermed har en bredere rolle enn en ordinær barneskule.

Våge skule har en annen samfunnsmessig funksjon enn Flekke skule. Skolen ligger i en del av kommunen med betydelig avstand til kommunesenteret. Avstanden til Dingemoen gjør at skolen ikke bare er et nært skoletilbud, men også en viktig lokal institusjon for bygdene i den vestlige delen av Fjaler. Dette må vurderes i lys av at området tidligere tilhørte Askvoll kommune og ble overført til Fjaler ved kommunereguleringen i 1990. Skolen har dermed også hatt en funksjon i å knytte denne delen av kommunen til Fjaler, samtidig som den har videreført lokal identitet og tilhørighet i området.

En overføring av ungdomstrinnet til Dingemoen vil føre til at ungdommene i Våge-området får en større del av hverdagen sin knyttet til kommunesenteret. Dette kan styrke Dale som kommunalt tyngdepunkt, ved at flere elever og familier får daglig kontakt med skolemiljø, fritidstilbud og tjenester der. For kommunen som helhet kan dette trekke i retning av en mer samlet og robust struktur for ungdomstrinnet.

For Våge-samfunnet vil konsekvensene være mer krevende. Skolen vil fortsatt være til stede, og barnetrinnet vil fortsatt gi et lokalt tilbud for de yngste barna. Barnehage og barneskule vil fortsatt kunne fungere som en lokal oppvekstarena. Samtidig mister lokalsamfunnet ungdomstrinnet som en del av det daglige miljøet. Dette reduserer aldersspennet i skolen og svekker skolens rolle som samlingspunkt for hele grunnskoleløpet.

Det er særlig viktig at Våge skule i dag ser ut til å ha mer aktivitet rundt skolen enn det som er tilfelle ved enkelte andre små skoler. Skolen inngår i et lokalmiljø der bygget og uteområdet har betydning utover undervisningen. Når ungdomstrinnet tas ut, vil aktiviteten ikke forsvinne, men den vil bli smalere. Skolen vil i større grad være knyttet til barnehage, småskole og barnetrinn, og i mindre grad til ungdomsmiljøet i bygda.

Ungdomstrinnet har også en identitetsskapende funksjon. Når elever kan gå hele grunnskoleløpet lokalt, bidrar det til at ungdomstiden fortsatt har en forankring i nærmiljøet. Dersom ungdomstrinnet flyttes til Dale, vil en større del av ungdommenes sosiale og faglige utvikling skje utenfor lokalsamfunnet. Dette kan over tid påvirke hvor ungdommene orienterer seg sosialt, og hvor familier opplever at tyngdepunktet i hverdagen ligger.

For foresatte og lokalsamfunn kan dette oppleves som en gradvis forskyvning av aktivitet og tilhørighet. Våge vil fortsatt ha skole, men ikke lenger et komplett grunnskoletilbud. Det er en mindre inngripende endring enn full nedleggelse, men den er mer inngripende enn en ren organisatorisk justering. For et område med avstand til kommunesenteret har dette betydning.

Reiseavstanden for ungdommene er også en del av samfunnsvurderingen. Når elever på ungdomstrinnet får lengre daglig reisevei, blir hverdagen mer bundet til skyssordninger. Det kan påvirke deltakelse i lokale aktiviteter etter skoletid, og det kan gjøre det mer krevende å opprettholde ungdommenes tilstedeværelse i nærmiljøet på hverdager. Dette gjelder selv om ungdomsskoleelever normalt tåler lengre reisevei bedre enn yngre elever.

Samtidig skal ikke konsekvensene overdrives. Barnetrinnet blir værende, og skolen vil fortsatt ha en viktig lokal funksjon. De yngste barna vil fortsatt møte skolen som en del av nærmiljøet, og barnehage og barneskole kan fortsatt være et lokalt tyngdepunkt. Endringen gjelder først og fremst ungdomstrinnet, og samfunnseffekten vil derfor være mer avgrenset enn ved full nedleggelse av Våge skule.

Tiltaket innebærer en avveining mellom et sterkere ungdomstrinn ved Dingemoen og en svekkelse av Våge skule som komplett lokal grunnskole. For Fjaler som kommune kan en samling av ungdomstrinnet gi en mer samlet skolefaglig struktur. For Våge vil tiltaket redusere skolens betydning som lokal institusjon og flytte en del av ungdomsmiljøet ut av bygda i skolehverdagen.

Konsekvensene vil avhenge av hvordan kommunen følger opp Våge etter en eventuell endring. Dersom barnetrinnet, barnehagen og aktiviteten rundt skoleanlegget videreutvikles, kan skolen fortsatt ha en tydelig rolle i lokalsamfunnet. Dersom reduksjonen i skoledriften ikke følges opp, kan tiltaket over tid bidra til at Våge får en svakere posisjon som oppvekstområde og møteplass i den vestlige delen av kommunen.

Vurdering av barnets beste

En nedlegging av ungdomstrinnet ved Våge skule innebærer at elever på 8.–10. trinn overføres til Dingemoen skule, mens barnetrinnet fortsatt får et lokalt skoletilbud. Tiltaket representerer en endring i organiseringen av skoleløpet, og må vurderes opp mot hensynet til trygghet, kontinuitet, faglig utvikling og elevenes samlede skolehverdag.

For elevene på ungdomstrinnet vil tiltaket innebære et skolebytte ved overgangen til 8. trinn, eller midt i ungdomsskoleløpet for elever som allerede går på Våge. For framtidige elevkull vil overgangen kunne fremstå som et fast og forutsigbart skifte mellom barneskole og ungdomsskole. For dagens elever vil endringen ha større karakter av brudd, fordi de må forlate et kjent skolemiljø, etablerte relasjoner og en skolehverdag de allerede er en del av.

Ungdomstrinnet er en fase der både faglige krav og sosiale relasjoner får økt betydning. En overgang til Dingemoen kan gi elevene tilgang til et større faglig miljø, flere lærere med

fagspesialisering og et bredere ungdomsmiljø. Dette kan gi bedre forutsetninger for faglig utvikling, variasjon i undervisningen og sosial tilhørighet for elever som har behov for flere jevnaldrende og et større miljø.

Samtidig innebærer tiltaket at elevene mister et lokalt ungdomsskoletilbud. For enkelte elever kan overgangen til en større skole og et nytt sosialt miljø være krevende. Det gjelder særlig elever som er avhengige av stabile relasjoner, oversiktlige rammer eller tett voksenoppfølging. Det må derfor legges til grunn at noen elever vil ha behov for særskilt oppfølging i overgangen.

Reisevei er et viktig moment i vurderingen av barnets beste. Våge ligger langt fra Dingemoen, og en overføring av ungdomstrinnet vil gi lengre skoledager og økt avhengighet av skoleskyss. Ungdomsskoleelever har normalt bedre forutsetninger for å håndtere reisevei enn yngre elever, men økt transporttid kan likevel påvirke tid til lekser, hvile, fritidsaktiviteter og sosial deltakelse i nærmiljøet.

For elevene på barnetrinnet videreføres et lokalt og oversiktlig skoletilbud. De yngste elevene beholder nærhet til skole, kjente omgivelser og kortere reisevei. Samtidig endres skolemiljøet når ungdomstrinnet tas ut. Skolen mister aldersspennet som følger av å være en 1–10-skole, og de yngre elevene får færre eldre elever som en del av det daglige skolemiljøet.

Tiltaket innebærer dermed en avveining mellom faglig bredde og sosialt mangfold på den ene siden, og nærhet, kontinuitet og lokal tilhørighet på den andre. For ungdomstrinnet kan Dingemoen gi et mer robust faglig og sosialt miljø. For Våge-elevene innebærer det samtidig lengre reisevei og et brudd med lokal skoleforankring.

Barnets beste vil i stor grad avhenge av hvordan overgangen planlegges og gjennomføres. Det må legges vekt på gode overgangsrutiner, overføring av kunnskap om den enkelte elev, tidlig informasjon til elever og foresatte og særskilt oppfølging av elever som kan være sårbare i overgangen. For framtidige elevkull vil organiseringen i større grad bli en etablert struktur, mens konsekvensene vil være mest direkte for elever som allerede går på ungdomstrinnet ved Våge.

Årlige utgifter

Tiltaket gir en samlet reduksjon i årlige utgifter på om lag 2,58 mill. kroner sammenlignet med alternativ 0.

Undervisningsutgiftene reduseres med 2,1 mill. kroner. Hovedårsaken er at elevene på ungdomstrinnet ved Våge overføres til Dingemoen skule, som har et lavere kostnadsnivå per elev. Våge skule har høyere kostnader per elev enn Dingemoen, noe som blant annet henger sammen med små elevgrupper og mindre fleksibilitet i organiseringen av undervisningen. Når elevene samles i et større miljø, kan lærerressursene utnyttes mer effektivt.

Driftsutgiftene til skolebygg reduseres med 0,14 millioner. Dette skyldes at skoledriften ved Våge videreføres for barnetrinnet, og at bygningsmassen i hovedsak opprettholdes med et lite tilbygg. Tiltaket gir derfor en liten reduksjon i kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold.

Kapitalkostnadene synker med om lag 0,5 mill. kroner per år. At det ikke synker mer skyldes at det fortsatt må investeres i bygningsmassen ved Våge skule, samtidig som det ikke oppnås en tilsvarende reduksjon i investeringsbehovet som ved andre alternativer. Tiltaket innebærer dermed at kommunen opprettholder et relativt høyt investeringsnivå uten å oppnå full effekt av kapasitetsreduksjon.

Skoleskyssen øker med om lag 0,2 mill. kroner. Økningen skyldes at elever på ungdomstrinnet får lengre reisevei til Dingemoen. Samtidig er økningen relativt begrenset i kroner, men representerer en økning i samlet transportbelastning for elevene.

Utgiftene til skolefritidsordning (SFO) er uendret. Dette henger sammen med at barnetrinnet fortsatt drives ved Våge, og at tiltaket ikke påvirker omfanget av SFO-tilbudet.

Skole	Type skole	Elever 2025	Pris per elev	Netto utgift 202 Undervisning	Areal 2025	Areal per elev	Areal plan	Investering	Kapital-kostnad	Netto utgift 222 Skole-lokaler	Skyss-elever	Netto utgift 223 Skoleskyss	Netto utgift SFO	Sum undervisning + lokaler + kapital + skyss + sfo	Alt 0: dagens 3 skoler	Alt 3: Våge U-trinn til dingemoen
Dingemoen skule	k	256	129 762	33 219 048	5 289	21	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	50	518 422	1 745 408	40 376 689	40 376 689	
Flekke skule	b	38	258 349	9 817 274	1 112	29	1 647	98 820 000	4 992 731	1 286 493	21	217 737	463 624	16 777 859	16 777 859	16 777 859
Våge skule	k	44	240 598	10 586 324	1 511	34	1 826	30 232 500	1 527 451	1 426 312	21	217 737	409 080	14 166 905	14 166 905	
Sum		338	158 647	53 622 646	7 912	23	8 962	141 052 500	7 126 464	7 000 335	92	953 896	2 618 112	71 321 453		
Fellesutgifter				5 682 244				-	0	6 254 425		-		11 936 669	11 936 669	11 936 669
Regnskap				59 304 890					7 126 464	13 254 760		953 896	2 618 112	83 258 122		
Nye løsninger																
Våge U til Dingemoen	K	275	129 762	35 684 524	5 289	19	5 489	12 000 000	606 282	4 287 529	67	870 949	1 745 408	43 194 692		43 194 692
Våge barnetrinn	b	25	240 598	6 014 957	1 511	60	1 647	19 492 500	984 829	1 286 493	7	72 579	409 080	8 767 938		8 767 938
Sum løsning															83 258 122	80 677 158
Besparelse i forhold til alt. 0															-	2 580 964
Netto utgift																
202 Undervisning															59 304 890	57 198 999
215 SFO															2 618 112	2 618 112
222 Drift av bygg (FDV)															13 254 760	13 114 940
Kapitalkostnader															7 126 464	6 583 842
223 Skoleskyss															953 896	1 161 265
Sum undervisning, FDV og kapital															83 258 122	80 677 158
Innsparing i forhold til alternativ 0																
Innsparing 202 undervisning															-	2 105 891
Innsparing 215 SFO															-	-
Innsparing 222 drift skolebygg															-	139 819
Innsparing kapitalkostnader															-	542 622
Innsparing 223 skoleskyss															-	207 369
Sum innsparing															-	2 580 964

Tabell 26 Samlede kostnader alternativ 3: Våge ungdomstrinn til Dingemoen

Tiltaket gir en begrenset økonomisk effekt. Samlede årlige utgifter reduseres fra 83,3 mill. kroner til 80,7 mill. kroner for undervisning, SFO, bygg og kapital. Den samlede innsparingseffekten er dermed vesentlig lavere enn i alternativene som innebærer større strukturelle endringer.

Den økonomiske effekten av tiltaket er preget av at man oppnår noe effektivisering i undervisningen, samtidig som store deler av kostnadsstrukturen opprettholdes. Særlig bidrar uendrede bygningskostnader og økte kapitalkostnader til å begrense den samlede gevinsten. Tiltaket gir dermed en moderat reduksjon i driftsutgifter, men i mindre grad en strukturell forbedring av kommunens kostnadsnivå over tid.

6.6 Sammenligning av alternativene

I dette kapitlet sammenlignes alternativene til dagens skolestruktur i Fjaler kommune. Alternativene er vurdert opp mot dagens struktur (alternativ 0) når det gjelder økonomi, kvalitet, folkehelse/skoleskyss og samfunnsutvikling. Formålet er ikke å peke ut ett entydig alternativ, men å synliggjøre hvilke konsekvenser de ulike løsningene vil ha på kort og lang sikt.

Alternativene representerer ulike grader av strukturendring. Alternativ 1 innebærer full nedleggelse av Flekke skule og overføring av elevene til Dingemoen skule. Alternativ 2 innebærer at mellomtrinnet ved Flekke overføres til Dingemoen, mens småtrinnet videreføres lokalt. Alternativ 3 innebærer at ungdomstrinnet ved Våge skule overføres til Dingemoen, mens barnetrinnet videreføres ved Våge.

Alternativene må vurderes ut fra at kommunen både har økonomiske utfordringer og betydelige framtidige investeringsbehov i skolebyggene. Samtidig skal grunnskolen bidra til gode oppvekstmiljø, attraktive lokalsamfunn og faglig kvalitet over tid. Det er derfor nødvendig å veie flere hensyn opp mot hverandre.

Økonomi

Alternativ 1 gir den klart største økonomiske effekten. Tiltaket reduserer både løpende driftskostnader og framtidige kapitalkostnader betydelig. Samlede årlige kostnader reduseres med om lag 10,9 mill. kroner sammenlignet med alternativ 0. Den viktigste effekten kommer av lavere undervisningskostnader, redusert bygningsdrift og bortfall av store investeringsbehov ved Flekke skule.

Alternativ 2 gir en mer begrenset økonomisk effekt. Samlede årlige kostnader reduseres med om lag 3 mill. kroner. Tiltaket gir noe mer effektiv ressursbruk i undervisningen, men store deler av kostnadsstrukturen ved Flekke opprettholdes fordi småtrinnet videreføres lokalt. Kommunen må fortsatt opprettholde skolebygg, organisasjon og store deler av driften ved skolen.

Alternativ 3 gir den minste økonomiske effekten av strukturtiltakene. Samlede årlige kostnader reduseres med om lag 2,6 mill. kroner. Selv om undervisningen på ungdomstrinnet kan organiseres mer effektivt ved Dingemoen, opprettholdes store deler av kostnadene ved Våge skule fordi barnetrinnet videreføres og bygningsmassen i hovedsak beholdes.

Alle alternativene kan gjennomføres uten store investeringer ved Dingemoen skule utover behovet for utvidelse av garderobekapasitet. Dette investeringsbehovet er vurdert til om lag 12 mill. kroner og gjelder uavhengig av strukturendringer.

Barnehagen på Flekke representerer et særskilt forhold i vurderingen av alternativ 1 og 2. Uavhengig av framtidig skolestruktur er det behov for investeringer i barnehagen for å oppnå tilfredsstillende funksjonalitet og standard. Beregningene viser samtidig at kommunen fortsatt vil ha lavere samlede kostnader enn alternativ 0 selv dersom det etableres ny selvstendig barnehage i Flekke.

Kvalitet

Alle alternativene innebærer at flere elever samles ved Dingemoen skule. Dette gir grunnlag for større fagmiljø, mer fleksibel organisering og bedre muligheter for spesialisering og samarbeid mellom lærere. Erfaringer fra andre kommuner viser at større skoler ofte har bedre forutsetninger for profesjonsutvikling, rekruttering av kvalifiserte lærere og systematisk kvalitetsarbeid.

Alternativ 1 gir størst endring i organiseringen av grunnskolen og dermed også størst effekt på fagmiljøene. Ved Dingemoen skule styrkes elevgrunnlaget og fagmiljøet på barnetrinnet, samtidig som hele fagmiljøet ved Flekke oppløses. Tiltaket gir bedre forutsetninger for robust undervisning og bredere læringsmiljø, men innebærer samtidig tap av et lite og nært oppvekstmiljø.

Alternativ 2 gir en mellomløsning hvor de eldste elevene samles i et større fagmiljø, mens de yngste fortsatt får et lokalt tilbud ved Flekke. Dette kan gi en bedre balanse mellom hensynet til faglig robusthet og hensynet til nærhet for de yngste elevene. Samtidig blir Flekke stående igjen som en svært liten skole med begrenset fagmiljø og økt organisatorisk sårbarhet.

Alternativ 3 gir tilsvarende effekter på ungdomstrinnet ved Våge. Elevene på ungdomstrinnet får tilgang til større fagmiljø og flere læringsarenaer ved Dingemoen skule, mens barnetrinnet videreføres lokalt. Samtidig mister Våge noe av bredden og helheten i virksomheten som kombinert barne- og ungdomsskole.

For elevene vil overgangene til større skoler kunne oppleves både positivt og krevende. Noen elever vil få større sosialt miljø og flere relasjoner å velge mellom, mens andre vil oppleve tap av oversiktlige og stabile miljøer. Erfaringer fra andre strukturendringer viser at kvaliteten på overgangsarbeidet er avgjørende for hvordan elevene opplever endringene.

Folkehelse og skoleskyss

Alle alternativene innebærer økt skoleskyss og lengre reisevei for enkelte elevgrupper. Dette gjelder særlig alternativ 1, hvor alle elevene ved Flekke overføres til Dingemoen. Alternativ 2 og 3 gir mer begrensede endringer fordi deler av skoletilbudet videreføres lokalt. Samtidig gir alternativ 3 relativt lag tid med buss for de eldste elevene fra Våge til Dingemoen.

Økt skoleskyss innebærer mindre hverdagsaktivitet og lengre dager for elevene. Dette kan særlig påvirke de yngste elevene og elever som allerede har lange reiseavstander. Samtidig vurderes reisetidene i Fjaler å være innenfor det som normalt anses som akseptabelt i distriktskommuner.

Det legges til grunn at alle elever som får lengre skolevei vil ha rett til skoleskyss i alle alternativene. Kostnadsøkningen knyttet til skyss er relativt begrenset sammenlignet med de samlede økonomiske effektene av tiltakene, men representerer likevel en økning i samlet transportbelastning for elevene.

Alternativ 1 gir størst negativ effekt på skoleskyss og nærhet til skole. Alternativ 2 og 3 gir mindre konsekvenser fordi de yngste elevene fortsatt får et lokalt skoletilbud.

Fylkeskommunens rolle i organisering av skyssen er ikke særlig omfattende berørt, men det er klart at det vil kunne gi noen ekstra utfordringer knyttet til dette og da særlig i forbindelse med alternativ 3 om det skulle bli aktuelt. For alternativ 1 og 2 er det allerede etablert bussforbindelse da elevene ved Flekke tilhører ungdomsskolen på Dingemoen, men dimensjoneringen av dette busstilbudet må da eventuelt sees på.

Samfunnsutvikling

Skolene i Fjaler har ulike roller i lokalsamfunnene. Dingemoen skule er kommunens sentralskole og har en funksjon knyttet til kommunesenteret Dale. Flekke og Våge er mindre lokalsamfunn hvor skolen i større grad fungerer som en sentral møteplass og identitetsbærer.

Alternativ 1 vil gi de største konsekvensene for lokalsamfunnet i Flekke. Skolen er en av få offentlige institusjoner i området og fungerer som møteplass for barn, foresatte og lokalmiljø. En full nedleggelse vil redusere den daglige aktiviteten i området og kan påvirke opplevelsen av attraktivitet og tilhørighet i lokalsamfunnet. Samtidig vil kommunen kunne samle ressursene sterkere rundt Dingemoen skule og kommunesenteret.

Alternativ 2 gir mindre konsekvenser for lokalsamfunnet fordi skolen fortsatt videreføres for småtrinnet. Flekke vil fortsatt ha et lokalt oppvekstilbud, men skolen vil få redusert aktivitet og en mer begrenset rolle.

Alternativ 3 gir tilsvarende effekter ved Våge. Barnetrinnet videreføres lokalt, men ungdomstrinnet forsvinner. Dette vil redusere aktiviteten ved skolen og svekke noe av skolens funksjon som samlet oppvekstarena i bygda.

Forskning på skolenedleggelser viser at konsekvensene for lokalsamfunn varierer betydelig. Effekten avhenger blant annet av avstand til alternative tilbud, befolkningsutvikling, nærhet til kommunesenter og hvilke andre funksjoner som finnes i området. Konsekvensene er derfor vanskelig å tallfeste, men må inngå som en del av den samlede vurderingen.

Oppsummerende sammenligning av alternativene

Alternativ	Økonomi	Kvalitet	Folkehelse/skoleskyss	Samfunnsutvikling
0: Dagens skolestruktur	0	0	0	0
1: Flekke skule til Dingemoen skule	++	+	--	-
2: Flekke skule trinn 5–7 til Dingemoen	+	+	-	0
3: Våge skule trinn 8–10 til Dingemoen	+	+	-	0

Tabell 27 - Enkel oppsummering og vurdering gav alternativene. Agenda Kaupang

Tabellen viser en samlet, kvalitativ vurdering av alternativene sammenlignet med dagens struktur (alternativ 0). Vurderingene bygger på analysene av økonomi, kvalitet, skoleskyss/folkehelse og samfunnsutvikling i de foregående kapitlene.

Alternativ 1 vurderes som det økonomisk sterkeste alternativet fordi kommunen oppnår størst reduksjon i drifts- og kapitalkostnader. Tiltaket gir også sterkere fagmiljø ved Dingemoen skule, men har samtidig størst negative konsekvenser for nærhet til skole, skoleskyss og lokalsamfunnet i Flekke.

Alternativ 2 gir moderate økonomiske gevinster og noe styrket fagmiljø ved at mellomtrinnet samles i større elevgrupper. Samtidig videreføres et lokalt skoletilbud for de yngste elevene, noe som reduserer konsekvensene for skoleskyss og lokalsamfunn sammenlignet med alternativ 1.

Alternativ 3 gir begrenset økonomisk effekt fordi store deler av dagens struktur videreføres ved Våge skule. Tiltaket gir samtidig et sterkere ungdomstrinn ved Dingemoen gjennom større fagmiljø og bredere læringsarenaer. Konsekvensene for lokalsamfunnet vurderes som moderate siden barnetrinnet videreføres lokalt.

Vurderingene i tabellen må forstås som en svært overordnet sammenligning og ikke eksakte målinger og er Agendakaupangs vurdering. Kommunen må selv vurdere hvilke hensyn som skal tillegges størst vekt i den videre behandlingen av skolestrukturen.

7 Vedlegg

7.1 Areal- og romprogram for barneskoler

Barneskoler	Klasser	3	4	7	14	21	28
Hjemmebase	Elever	54	90	196	392	588	784
	Klasserom, grupperom	270	360	630	1260	1890	2520
	Garderobeareal elever	49	81	176	353	529	706
	Toaletter	15	20	35	70	105	140
	Und.rom for særskilte behov.	30	30	50	50	55	110
	SFO-baser	30	30	60	120	180	240
	Rom for uteleker/-materiell SFO	10	15	20	30	45	45
	Sum hjemmeareal	404	536	971	1 883	2 804	3 761
Fagrom	Mat & Helse	60	60	85	85	85	85
	Kunst & håndverk	60	60	150	150	250	250
	Rom for keramikkovn	5	5	5	5	5	5
	Realfag/teknologi			60	70	70	140
	Bibliotek/mediatek	60	60	60	98	147	196
	Musikk	45	60	80	80	80	160
	Lagerrom musikk	10	10	10	15	15	30
	Elevttoaletter spesialrom	10	10	10	10	15	20
	Sum fagrom	250	265	460	513	667	886
Kroppsøving	Kroppsøvingssal	200	200	200	400	640	1125
	Elevgarderober	40	40	60	120	120	240
	Lærergarderober	5	5	10	30	60	90
	Utstyrlager	20	20	30	40	50	100
	Sum kroppsøving	265	265	300	590	870	1 555
Administrasjon	Forkontor	10	10	10	10	10	10
	Kontor for rektor	18	18	18	18	18	18
	Annen administrasjon (avd.led. etc.)			20	40	40	60
	Flerbrukskontor			10	10	20	20
	Arkivrom	6	6	8	8	8	8
	Hvilerom	6	6	8	8	8	8
	Møterom	15	15	20	30	30	45
	Rekvisita/kopi	15	15	15	15	15	15
	Garderobe m/wc	5	5	5	10	20	30
	Sum administrasjon	75	75	114	149	169	214
	Pauserom/møterom med tekjøkken	20	20	30	60	84	125
Personal	Møterom	15	15	20	30	45	60
	Arbeidsplasser for lærerne	54	72	126	252	378	504
	Kopierom	8	8	10	10	10	10
	Garderober/toaletter	16	16	24	46	68	90
	Sum personal	113	131	210	398	585	789
Skolehelse	Kontor for helsetjeneste	15	15	15	15	15	15
	Venterom			8	8	8	8
	HC – wc	5	5	5	5	5	5
	Sum skolehelsetjeneste	20	20	28	28	28	28
Andre rom	Vaktmesterkontor	10	10	20	20	20	20
	Lager for uteredskap	10	10	10	10	15	20
	Bokmagasin	10	10	15	20	25	35
	Lager for pulter etc.	20	20	20	30	40	50
	Sum andre rom	50	50	65	80	100	125
	Sum funksjonsareal uten idrett	912	1 077	1 848	3 051	4 353	5 803
	Brutto/nettofaktor	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
	Brutto areal BTA	1 276	1 508	2 588	4 271	6 094	8 124
	Netto funksjonsareal per elev	16,9	12,0	9,4	7,8	7,4	7,4
	Sum funksjonsareal inkl.idrett	1 177	1 342	2 148	3 641	5 223	7 358
	Brutto areal BTA inkludert idrett	1 647	1 879	3 008	5 097	7 312	10 301

7.2 Areal- og romprogram for ungdomsskoler

Ungdomsskoler	Klasser	3	6	9	12	15	18
	Elever	90	180	270	360	450	540
Hjemmebase	Klasserom, grupperom	270	540	810	1080	1350	1620
	Garderobeareal elever	81	162	243	324	405	486
	Toaletter	15	30	45	60	75	90
	Und.rom for særskilte behov.	55	55	55	55	110	110
	Sum hjemmeareal	421	787	1 153	1 519	1 940	2 306
Fagrom	Mat & Helse	90	90	90	90	180	180
	Kunst & håndverk/valgfag	160	160	160	160	225	285
	Rom for keramikkovn	5	5	5	5	5	5
	Realfag/teknologi	90	90	90	90	90	90
	Naturfag	98	98	98	98	196	196
	Bibliotek/mediatek	60	80	100	120	140	160
	Musikk	80	80	80	80	80	80
	Musikkredigering/gruppe/lager	36	36	36	36	36	36
	Elevttoaletter spesialrom	5	5	10	10	20	20
	Sum fagrom	624	644	669	689	972	1 052
Kroppsøving	Kroppsøvingssal	400	400	640	640	1125	1125
	Elevgarderober	120	120	160	160	240	240
	Danserom, aktivitetsrom			100	100	150	150
	Styrkerom					80	80
	Lærergarderober /trener	30	30	60	60	90	90
	Apparatrom, gymtstyr	60	60	50	50	100	100
	Sum kroppsøving	610	610	1 010	1 010	1 785	1 785
Kantine	Kantine	60	80	100	150	210	270
Administrasjon	Forkontor	15	15	15	15	15	30
	Kontor for rektor	18	18	18	18	18	18
	Annen administrasjon (avd.led. etc.)	50	50	50	50	85	85
	Flerbrukskontor	10	10	10	10	20	20
	Arkivrom	10	10	10	10	10	10
	Hvilerom	8	8	8	8	8	8
	Møterom	20	20	20	20	20	20
	Rekvisita/kopi	15	15	15	15	15	15
	Garderobe m/wc	10	10	10	10	20	20
	Sum administrasjon	156	156	156	156	211	226
Personal	Pauserom/møterom med tekjøkken	50	50	60	70	90	108
	Møterom	30	30	30	45	60	90
	Arbeidsplasser for lærerne	54	108	162	216	270	324
	Kopierom	10	10	10	10	15	15
	Garderober/toaletter	20	30	40	45	50	60
	Sum personal	164	228	302	386	485	597
Skolehelse	Kontor for helsetjeneste	15	15	15	15	15	15
	Venterom	6	6	6	6	6	6
	HC – wc	5	5	5	5	5	5
	Sum skolehelsetjeneste	26	26	26	26	26	26
Andre rom	Vaktmesterkontor/verksted	20	20	20	20	20	20
	Lager for uteredskap	10	10	10	10	10	10
	Bokmagasin	15	15	15	15	15	15
	Lager for pulter etc.	20	30	30	30	40	50
	Sum andre rom	65	75	75	75	85	95
Sum funksjonsareal uten idrett		1 516	1 996	2 481	3 001	3 929	4 572
Brutto/nettofaktor		1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Brutto areal BTA uten idrett		2 122	2 794	3 473	4 201	5 501	6 401
Netto funksjonsareal per elev uten gymsal		16,8	11,1	9,2	8,3	8,7	8,5
Sum funksjonsareal inkludert idrett		2 126	2 606	3 491	4 011	5 714	6 357
Netto funksjonsareal per elev inkludert idr		23,6	14,5	12,9	11,1	12,7	11,8
BTA per elev		23,6	15,5	12,9	11,7	12,2	11,9
Tomt	Bygg BYA, en etasje	2 122	2 794	3 473	4 201	5 501	6 401
	Skoleplass	2 700	5 400	8 100	10 800	13 500	16 200
	Trafikkareal	180	360	540	720	900	1 080
	Sum tomt	5 002	8 554	12 113	15 721	19 901	23 681
Tomt uten gymsal		4 392	7 944	11 103	14 711	18 116	21 896

7.3 Areal- og romprogram for kombinerte skoler (1-10. trinn)

Kombinerte skoler	Klasser	3	5	7	10	20	30
	Elever	66	90	150	290	580	870
Hjemmebase	Klasserom, grupperom	270	450	630	900	1800	2700
	Garderobeareal elever	59	81	135	261	522	783
	Toaletter	15	25	35	50	100	150
	Und.rom for særskilte behov.	30	50	55	70	80	110
	SFO-baser	30	45	60	60	120	180
	Rom for uteleker/-materieell SFO	15	15	15	20	20	40
	Sum hjemmeareal	419	666	930	1 361	2 642	3 963
Fagrom	Mat & Helse	60	60	85	90	90	180
	Kunst & håndverk	60	60	80	120	240	300
	Rom for keramikkovn	5	5	5	5	5	5
	Realfag/teknologi	45	45	60	90	90	90
	Naturfagsrom	45	45	60	98	98	98
	Bibliotek/mediatek	45	45	60	90	147	196
	Musikk	45	45	80	80	160	160
	Lager musikk	15	15	15	15	30	30
	Elevttoaletter spesialrom	10	10	10	10	15	20
	Sum fagrom	330	330	455	598	875	1 079
	Kantine				100	150	210
Kroppsøving	Kroppsøvingssal	200	200	200	400	640	640
	Elevgarderober	40	40	60	140	160	160
	Lærergarderober	15	15	15	30	60	60
	Utstyrslager	20	20	20	40	60	60
	Sum kroppsøving	275	275	295	610	920	920
Administrasjon	Forkontor	10	10	10	10	12	15
	Kontor for rektor	18	18	18	18	18	18
	Annen administrasjon (avd.led. etc.)			10	40	60	85
	Flerbrukskontor				10	10	20
	Arkivrom	6	6	6	10	10	10
	Hvilerom	6	6	6	6	6	6
	Møterom	15	15	15	15	20	20
	Rekvisita/kopi	15	15	15	15	15	15
	Garderobe m/wc	10	10	10	10	20	20
	Sum administrasjon	80	80	90	134	171	209
Personal	Pauserom/møterom med tekjøkken	30	30	30	45	72	108
	Møterom	20	20	25	40	50	60
	Arbeidsplasser for lærerne	54	90	126	180	360	540
	Kopirom	8	8	8	8	10	15
	Garderober/toaletter	15	15	20	30	45	60
	Sum personal	127	163	209	303	537	783
Skolehelse	Kontor for helsetjeneste	15	15	15	15	15	15
	Venterom	8	8	8	8	8	8
	HC – wc	5	5	5	5	5	5
	Sum skolehelsetjeneste	28	28	28	28	28	28
Andre rom	Vaktmesterkontor	10	10	20	20	20	20
	Lager for uteredskap	10	10	10	10	10	10
	Bokmagasin	10	10	15	15	15	15
	Lager for pulter etc.	15	15	20	30	40	50
	Sum andre rom	45	45	65	75	85	95
	Sum funksjonsareal uten idrett	1 029	1 312	1 777	2 599	4 488	6 367
	Brutto/nettofaktor	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
	Brutto areal uten idrett BTA	1 441	1 837	2 488	3 639	6 283	8 914
	Funksjonsareal per elev uten idrett	15,6	14,6	11,8	9,0	7,7	7,3
	BTA per elev	21,8	20,4	16,6	12,5	10,8	10,2
	Funksjonsareal med idrett	1 304	1 587	2 072	3 209	5 408	7 287
	Brutto areal med idrett	1 826	2 222	2 901	4 493	7 571	10 202

Tabell 1 - Enkel oppsummering og vurdering gav alternativene. Agenda Kaupang.....	7
Tabell 2 - Maksimal reisetid til skolen. Kilde: Brakar, Veileder skoleskyss i grunnskolen 2024-25.	11
Tabell 3 - Modell for maksimal reisetid til skolen. Kilde: Agenda Kaupang.	11
Tabell 4 - Forventet befolkningsutvikling i Fjaler 2025 - 2040 gitt MMMM alternativet til SSB justert for elever ved den internasjonale internatskolen. Kilde SSB	20
Tabell 5 - Levekårsindeks for Fjaler kommune. Kilde SSB og metode Agenda Kaupang	26
Tabell 6 - Teoretisk innsparingspotensial sett i forhold til andre kommuner og kommunegruppen. Kilde Agenda Kaupang og KOSTRA.....	28
Tabell 7 - Utvikling i antall årsverk i grunnskolen i Fjaler kommune 2023 til 2025. Stillingsprosjenter. Kilde GSI	30
Tabell 8 - Andel elever i SFO og brutto utgift per elev i SFO. Kilde: KOSTRA.....	33
Tabell 9 - Elever og årsverk i SFO 2025. Kilde; GSI.....	34
Tabell 10 - Skoleareal kvm per elev og kostnad per kvm 2025. Kilde KOSTRA	34
Tabell 11 - Andel elever med skoleskyss siste tre år. Kilde KOSTRA	35
Tabell 12 - Antall elever med skoleskyss per skole i Fjaler kommune. Kilde: GSI 2025	45
Tabell 13 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Flekke skule.	53
Tabell 14 - Fordeling av antall barn etter alder i barnehagen. Kilde udir.no	53
Tabell 15 - Arealer for standardiserte romprogram publisert i andre kommuner.	54
Tabell 16 - Kostnader for nybygg av barnehage i alternativ 0 ved Flekke skule og barnehage	55
Tabell 17 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Våge skule.	59
Tabell 18 - Tiltak for å oppnå moderne standard ved Dingemoen skule.	63
Tabell 19 - Samlede kostnader ved dagens skolestruktur i 2025-kroner, alternativ null	65
Tabell 20 - Kostnader ved investeringer ved Dingemoen skule.....	73
Tabell 21 - Samlede kostnader alternativ 1: Flekke til Dingemoen.....	77
Tabell 22 - Kostnader for nybygg av barnehage ved Flekke	78
Tabell 23 - Kostnader ved total renovering innenfor eksisterende bygningsmasse.	79
Tabell 24 - Kostnader ved investeringer ved Dingemoen skule.....	79
Tabell 25 Samlede kostnader alternativ 2: Flekke 5-7. trinn til Dingemoen.....	84
Tabell 26 Samlede kostnader alternativ 3: Våge ungdomstrinn til Dingemoen	90
Tabell 27 - Enkel oppsummering og vurdering gav alternativene. Agenda Kaupang.....	93
 Figur 1 - Reisevei i kilometer til skolen for de 5 % av elevene på 5. trinn med lengst reisevei 2020. Kilde: SSB	12
Figur 2 - Reisevei i kilometer til skolen for de 5 % av elevene på 10. trinn med lengst reisevei 2020. Kilde: SSB.	13
Figur 3 - Modell for håndtering av skoleutbygging i kommuner	16
Figur 4 - Fremskrevet innbyggere i alderen 6 - 15 år (skolealder) jamf. SSB sitt MMMM alternativ. Kilde SSB tabell 14288.....	21
Figur 5 - Elevtall i Fjaler samlet siste 25 år. Kilde GSI	22
Figur 6 - Elevtallsframskrivninger for Dingemoen skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB	23
Figur 7 - Elevtallsframskrivninger for Flekke skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB	23
Figur 8 - Elevtallsframskrivninger for Våge skule 10-års perspektiv. Kilde GSI og SSB	24
Figur 9- Kommuneindeksen 2026 for grunnskole. Kilde: Agenda Kaupang, bygger på nasjonal statistikk.	25
Figur 10 - Datagrunnlag for kvalitetsindikatorer siste tre år.	26

Figur 11 - Oppvekstprofilen for Fjaler kommune 2025. Kilde: FHI.....	27
Figur 12 - Netto driftsutgifter per innbygger (behovskorrigert med arbeidsgiveravgift).....	28
Figur 13 Netto driftsutgift per elev i kommunale grunnskoler funksjon 202. Kilde: KOSTRA.	29
Figur 14 - Elever per skole i gjennomsnitt skoleåret 2024-2025. Kilde KOSTRA.....	29
Figur 15 - Årsverk per 100 elever skoleåret 2025-2026. Kilde GSI	31
Figur 16 - Utvikling i årsverk per 100 elev over tid. Kilde GSI.....	31
Figur 17 - Årsverk per 100 elev skoleåret 2025-26 fordelt mellom skolene i Fjaler kommune. Kilde GSI	32
Figur 18 - Netto driftsutgift per elev i kommunale SFO. Kilde KOSTRA.....	33
Figur 19 - Netto driftsutgift til skoleskyss per skyssset elev.....	35
Figur 20 - Modell for utvikling av kvalitet i skolen. Kilde: Agenda Kaupang 2025.....	36
Figur 21 - Organisasjonskart i Fjaler kommune. Kilde www.fjaler.kommune.no	37
Figur 22 - Andel elever med skoleskyss. Kilde GSI	44
Figur 23 - Andel elever med skoleskyss fordelt på de ulike skolene i Fjaler kommune og utviklingen over tid. Kilde GSI	45
Figur 24 - Kart over skolene i Fjaler kommune.	48
Figur 25 - Flekke skule.	48
Figur 26 - Flekke skule og barnehage. Kilde: Norgeskart.no	49
Figur 27 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB.....	50
Figur 28 - Trang garderobeløsning.....	50
Figur 29 - Skolekjøkken.....	51
Figur 30 - Sløyd.....	51
Figur 31 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Flekke skule	52
Figur 32 - Våge skule	55
Figur 33 - Våge skule og barnehage. Kilde Norgeskart.no	56
Figur 34 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB.....	57
Figur 35 - Mat og helse	58
Figur 36 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Våge skule	59
Figur 37 - Dingemoen barne- og ungdomsskule. Kilde: google.com/maps	60
Figur 38 - Elevtallsframskrivning og skolens kapasitet. Kilde GSI og SSB.....	61
Figur 39 - Skolens egen vurdering av funksjonalitet, Dingemoen skule	62
Figur 40 - Kapasitet og elevtall ved kommunale skoler i Fjaler kommune.....	63
Figur 41 - Årsverk per 100 elev 2025-26 sammenlignet med andre. Kilde: GSI	66
Figur 42 - Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skole dersom skoledriften opphører ved Flekke. .	72
Figur 43 Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skole dersom skoledriften på 5-7. trinn opphører ved Flekke.	79
Figur 44 Kapasitet og elevtall ved Dingemoen skole dersom skoledriften opphører ved ungdomstrinnet på Våge skule.....	85